

ผลของโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด
ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

ปริญญาณิพนธ์
ของ
ไกรสร ชันทจร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2553

ผลของโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด
ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

บทคัดย่อ
ของ
ไกรสร ชันทจร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด
ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

บทคัดย่อ
ของ
ไกรสร ชันทจร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2553

ไกรสร ชันทจร. (2553). ผลของโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชาย ที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี.

ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทศพร มณีศรีขำ, รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับทักษะทางสังคม เมื่อจำแนกตาม อายุ การอบรมเลี้ยงดู และระยะการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด และเพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำ ประชวรที่ศึกษาเป็นเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ในจังหวัดอุบลราชธานี ปี พ.ศ.2553 จำนวน 300 คน กลุ่มควบคุมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2553 ที่มีคะแนนทักษะทางสังคมต่ำ ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ที่สมัครใจและสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามทักษะทางสังคม และโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ และคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ของคะแนนทักษะทางสังคม สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ T-test for Dependent Sample และ F-test

ผลการวิจัย พบว่า

1. เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี มีระดับทักษะทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง
2. เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีระยะเวลาในการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. หลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี เด็กและเยาวชนชายมีทักษะทางสังคมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE EFFECTIVENESS OF SOCIAL SKILLS DEVELOPMENT PROGRAM FOR
ADOLESCENTS OF JUVENILE IN REHABILITATION CENTER OF
UBONRATCHATHANI PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
KRAISORN KUNTAJORN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2010

Kraisorn Kuntajorn. (2010). *The Effectiveness of Social Skills Development Program for Adolescents of Juveniles in Rehabilitation Center of Ubonratchathani Province*. Master Thesis, M.Ed. (Guidance and Counseling). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Asst. Prof. Dr. Totsaworn Maneesrikum, Assoc. Prof. Chuchip Onkoaksung.

The purposes of this research were to study level of social skill of male juvenile delinquents as they were classified according to three factors: age, child rearing, and duration in training center; and to compare social skill after they had participated the training program on social skill development. The populations were 300 male juvenile delinquents living in Ubonratchathani Juvenile Training Center, 2010. The control group in this research was 15 volunteers from male juvenile delinquents who gained the social skill score lower than 25 percentile. Research instruments used in this study were a) Child Rearing Scale, b) Social Skills Scale, and c) Social Skill Development Program. The statistics used to analyze data were frequency, percentage, and percentile from Social Skill. Inanition, T-test dependent samples and F-test were employed to test the hypotheses.

The research found that

1.) Male juvenile delinquents in Ubonratchathani Juvenile Training Center gained social skills at medium level.

2.) There were no significant differences in social skills among male juveniles who had different ages.

3.) There were significant differences in social skills among male juveniles who had different duration in Ubonratchathani Juvenile Training Center at .05 level. 4.)

There were significant differences in social skills among male juveniles who had different child rearing at .05 level.

5.) After having participated in the training program, male juveniles in Ubonratchathani Juvenile Training Center significantly showed higher social skills level than prior to the participation at .05 level.

THE EFFECTIVENESS OF SOCIAL SKILLS DEVELOPMENT PROGRAM FOR
ADOLESCENTS OF JUVENILE IN REHABILITATION CENTER OF
UBONRATCHATHANI PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
KRAISORN KUNTAJORN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2010

ปริญญาบัตร

เรื่อง

ผลของโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชาย

ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

ของ

ไกรสร ชันทจร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่.....เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553

คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ชูชีพ อ่อนโคกสูง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ช่วยเหลือ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.สกล วรเจริญศรี ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภณ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ช่วยเหลือในการตรวจสอบเครื่องมือและโปรแกรมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร มณีศรีขำ และรองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าเพื่อเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ รวมทั้งให้คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น และคณาจารย์ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณพระธรรมบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก พระอรรถกิจโกศล พระศรีญาณโสภณ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยในด้านต่างๆ ตลอดจนให้โอวาทและแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนในระหว่างการศึกษา และสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ อดีตเจ้าอาวาสวัดมกุฏกษัตริยาราม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและรู้สึกสำนึกในพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่ง

ขอขอบพระคุณ กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือ ตรวจสอบเครื่องมือและโปรแกรม รวมทั้งประสานงานไปยังศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดศรีสะเกษ และศูนย์ฝึกและอบรม จังหวัดนครอุบลราชธานี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อบุญธรรม คุณแม่ก้าน ชันทจร ผู้ให้ชีวิตโอกาสทางการศึกษา กำลังใจ ความห่วงใย และอยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว รุ่นปี 2548 ทุกคนสำหรับกำลังใจ ความห่วงใย โดยเฉพาะพระมหาเสน่ห์ ปภัสสร และนางสาวสุภัทริภา อินมั่นคง และการช่วยเหลือ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นผลให้เกิดความเจริญทางสติปัญญาและสังคม

สุดท้ายนี้ คุณประโยชน์และคุณความดีอันเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่ บิดามารดา อาจารย์และผู้อุปการคุณทุกท่านด้วยใจจริง

ไกรสร ชันทจร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
สมมติฐานของการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม.....	13
ความหมายของทักษะทางสังคม.....	13
กำเนิดของทักษะทางสังคม.....	16
ความสำคัญของทักษะทางสังคม.....	17
สาเหตุและความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม.....	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะทางสังคม.....	18
ความหมายของการฝึกทักษะทางสังคม.....	19
ความเป็นมาของการฝึกทักษะทางสังคม.....	20
ประเภทของการฝึกทักษะทางสังคม.....	21
โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม.....	22
การออกแบบสร้างโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะทางสังคม.....	26
เทคนิคกิจกรรมกลุ่ม.....	29
เทคนิคการใช้ตัวแบบ.....	32
หลักการสนับสนุนทางสังคม.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน.....	34
ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน.....	35
เหตุการณ์กระทำความผิดของเด็กและเยาวชน.....	43
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.....	44
กระบวนการในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชน.....	49
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน.....	50
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู.....	52
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู.....	52
ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู.....	53
ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู.....	54
รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู.....	57
อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู.....	62
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	67
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	68
วิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	68
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	77
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
5 สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	93
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	93
สมมติฐานในการวิจัย.....	93
ขอบเขตของการวิจัย.....	93

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	94
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
สรุปผลการวิจัย.....	95
การอภิปรายผล.....	95
ข้อเสนอแนะ.....	99
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	107
ภาคผนวก ก.....	107
ภาคผนวก ข.....	166
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	172

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม.....	75
2 แบบแผนการทดลองแบบ.....	77
3 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design.....	77
4 จำนวน (คน) และร้อยละของเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2553 จำแนกตามตัวแปร อายุ และ ระยะเวลาใน การฝึกอบรม (N=300).....	80
5 จำนวน (คน) และร้อยละของเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2553 จำแนกตามตัวแปร การอบรมเลี้ยงดู (N=300).....	81
6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและ เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน (N=300).....	81
7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและ เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการ แสดงออกทางอารมณ์ (N=300).....	82
8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและ เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้าน ความไวใน การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (N=300).....	83
9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและ เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานีด้าน การควบคุม อารมณ์ (N=300).....	84
10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและ เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้าน การ แสดงออกทางสังคม(N=300).....	85
11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและ เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้าน ความไวใน การรับรู้ทางสังคม(N=300).....	86

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและ เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการ ควบคุมทางสังคม (N=300).....	87
13 เปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม อายุ...	88
14 การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตาม ระยะเวลาในการฝึกอบรม.....	89
15 เปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้าน ความไวในการ รับรู้อารมณ์ของผู้อื่น จำแนกตาม ระยะเวลาในการฝึกอบรม.....	90
16 เปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตาม การอบรมเลี้ยงดู.....	91
17 การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตาม การอบรมเลี้ยงดู.....	91
18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและ เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม (N =15).....	92
19 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบวัดการอบรมเลี้ยงดู.....	119
20 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบวัดทักษะทางสังคม.....	121
21 ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู.....	127
22 ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางสังคม.....	128
ตารางโปรแกรมทดลอง.....	131

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ทั้งสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สภาพแวดล้อม และการตกต่ำทางศีลธรรม ทำให้ส่งผลโดยตรงกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรไทยที่ดำรงชีวิตอยู่ในปัจจุบันนี้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่น เด็กและเยาวชน ทั้งเพศหญิงและเพศชายได้รับผลกระทบด้วยกันทั้งสิ้น ซึ่งผลกระทบนี้เกิดขึ้นกับร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดความรุนแรงทั้งด้านความคิดและพฤติกรรม ดังที่ได้ทราบจากการรายงานข่าวสาร ที่เป็นประเด็นสำคัญมุ่งไปที่วัยรุ่นที่ต้องประสบกับสภาพสังคมในปัจจุบันเหมือนกัน สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ข่าวสารความรุนแรง ค่านิยมเน้นวัตถุมากกว่าคุณธรรมและศีลธรรม ทำให้เราพบกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่วัยรุ่นแสดงถึงความรุนแรงเสมอๆ ไม่ว่าจะเป็นการลักทรัพย์ จี้ปล้น ข่มขืนอนาจาร การเสพยาเสพติดให้โทษ การก่อความไม่สงบต่อสังคม เช่น แก๊งค์มอเตอร์ไซด์ แก๊งค์ปาหิน เป็นต้น อีกทั้งยังรวมถึงการก่อคดีอาชญากรรมอื่นๆ อีกมากมายที่ส่งผลต่อสังคมไทย ทุกเรื่องที่กำลังกล่าวมาเป็นเรื่องที่น่ากังวลเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเด็กและเยาวชนล้วนเป็นคนเป็นประชากรของประเทศ ที่จะเป็นกำลังขับเคลื่อนประเทศชาติให้พัฒนาไปข้างหน้า เยาวชนเป็นอนาคตที่สำคัญของประเทศ แต่ขณะนี้พวกเขาและเยาวชนบางส่วนกลับแสดงพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสังคมไทย

ช่วงอายุของเด็กและเยาวชนจะอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งจะพบว่ามีภาวะที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางด้านอารมณ์ ด้านความประพฤติ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เพราะเด็กและเยาวชนอยู่ในวัยที่ปรับเปลี่ยนทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งต้องการค้นหาตัวตนของตนเอง ต้องการการยอมรับจากเพื่อน ต้องการความสำคัญจากสังคม สิ่งเหล่านี้อาจเป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหา และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเหล่านี้ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว เกเร พุดจาไม่เหมาะสม ขาดความยับยั้งชั่งใจ เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้ทำให้วัยรุ่นอยู่ในสังคมลำบากมากขึ้น จึงควรที่จะสนใจในการเรียนรู้ทักษะทางสังคม เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้อยู่ในสังคมได้ดีขึ้น

เมื่อเด็กและเยาวชนที่ได้กระทำความผิดในข้อหาต่างๆ กันแล้ว เมื่อถูกควบคุมตัวจากตำรวจ และเมื่อตำรวจได้พิจารณาว่ามีอายุเกินกว่า 14 ปีบริบูรณ์ และยังไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ จะถูกส่งตัวมาที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพื่อทำการควบคุมตัวไว้ก่อน เมื่อศาลเด็กและเยาวชนได้ทำการตัดสินคดีความว่ามีความผิดจริงและมีโทษต้องอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนจึงต้องเข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน สถิติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น จากสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ในปี พ.ศ.2543 มีจำนวน 35,493 คน ปี พ.ศ. 2544 มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ทำผิดลดลงเหลือ 31,448 คน แต่ในปี พ.ศ.2545 กลับมีจำนวน

เพิ่มขึ้นเป็น 35,285 คน และลดลงอีกครั้งในปี พ.ศ.2546 มีจำนวน 29,915 คน ในปี พ.ศ.2547(กรม พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ฝึกอบรมอยู่ในสถานพินิจ เด็กและเยาวชนเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมจึงควรได้รับสิทธิทางด้านการศึกษาทัดเทียมเด็กและ เยาวชนปกติทั่วไป หากรัฐบาลและสังคมไม่เล็งเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาปรับปรุงเด็กและเยาวชน ที่กระทำผิดให้เป็น “คน” ที่มีคุณภาพอย่างเช่นเด็กปกติทั่วไปแล้ว จะยิ่งเพิ่มโอกาสให้พวกเขา เหล่านี้กระทำการใดๆ ที่เป็นอันตรายแก่สังคมได้มากยิ่งขึ้นเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ทั้งเมื่อมี ครอบครัวก็จะเป็นพ่อแม่ ที่ไร้คุณภาพ อันจะเป็นเหตุให้เพิ่มจำนวนคนไร้คุณภาพหรือมีคุณภาพต่ำ ในรุ่นต่อไปได้มากขึ้นอีก ในทางตรงกันข้ามหากเด็กและเยาวชนดังกล่าวสามารถกลับตนเป็น พลเมืองดีของสังคมได้โดยได้รับการดูแลเอาใจใส่จากรัฐบาลอย่างจริงจังในการจัดกระบวนการแก้ไข ฟื้นฟูและการศึกษาที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละราย โดยครอบครัว สังคมต้องให้โอกาส และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เชื่อว่าพวกเขาสามารถแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มี คุณภาพของสังคมและประเทศชาติ อันจะเป็นพลังสำคัญและมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความเจริญของ ประเทศชาติได้ไม่น้อยกว่าเด็กทั่วไปเชื่อว่าการให้การศึกษแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็น วิธีการที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทาง สร้างสรรค์ ทั้งส่งเสริมความรู้สาระวิชาการ ความเข้าใจตนเองและสังคม สามารถใช้เหตุผลรวมทั้ง ทักษะทางสังคม ด้านทัศนคติและค่านิยมยอมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีตามความคาดหวังของ สังคมมากขึ้น (วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล. 2546: 5)

จากการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะเด็กและเยาวชนชายที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก พบว่า มีลักษณะหวาดระแวง อาย ขาดการแสดงออกอย่าง เหมาะสม ขาดทักษะในการสื่อสารที่ดีกับผู้อื่น ชอบอยู่อย่างโดดเดี่ยว และไม่ชอบเข้ากลุ่มเพื่อน ซึ่ง ประการเหล่านี้ทำให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมนั้นมีปัญหาทั้งในด้านจิตใจและการ แสดงออกทั้ง อารมณ์ สังคม และความประพฤติอย่างไม่เหมาะสมกับวัยที่เขาเหล่านั้นเป็นอยู่ (พาฝัน อารีมา. 2547: 6)

ดังนั้นจึงเป็นปัญหาของเยาวชนซึ่งเมื่อถูกดำเนินคดีจำเป็นต้องเข้าไปอยู่ในสถานพินิจ เมื่อถูกศาลตัดสินให้ไปอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เนื่องจากตัวของพวกเขาเองยังไม่ บรรลุนิติภาวะ เมื่อต้องเจอกับคนอื่นมากมายและความคับข้องจิตใจของตนเอง จึงเกิดเป็น พฤติกรรมการเก็บตัวที่มีลักษณะเฉพาะของเยาวชนซึ่งเมื่ออยู่ในสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์อันใด อันหนึ่งเกิดขึ้นแล้ว จะเป็นลักษณะที่ซื่อๆ แยกตัวเองตามลำพัง ขลาด ขาดความสนใจต่อการ เข้าสังคม ไม่กระตือรือร้นต่อสิ่งเร้า โดยยึดตัวเองเป็นสำคัญ ปรับตัวยาก และขาดทักษะทาง สังคมทั้ง 6 อย่างตามแนวคิดของ ริคจิโอ (1989) ซึ่งทำให้การมีปฏิสัมพันธ์ต่อสังคมรอบข้างของคน เหล่านี้เป็นไปได้ยาก ทำให้เกิดการเรียนรู้ลำบาก ไม่มีความสุขในการดำเนินชีวิต

ทักษะทางสังคมดังที่ ริคจิโอ (ศิริรัตน์ เวียงพระปรก. 2546: 11; อ้างอิงจาก Riggio. 1986: 649) กล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง จิตลักษณะส่วนตัวของบุคคลที่แสดงถึงความสามารถในการสื่อความกับบุคคลอื่น โดยผู้ที่มีทักษะทางสังคมสูงจะสื่อความได้ดีและชัดเจน ส่วนผู้ที่มีทักษะทางสังคมต่ำจะสื่อความไม่ดีและไม่ชัดเจน โดยทักษะทางสังคมแบ่งได้เป็น 6 ด้าน คือ การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional Expressivity), ความไวในการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น (Emotional Sensitivity), การควบคุมอารมณ์ของตนเอง (Emotional Control), การแสดงออกทางสังคม (Social Expressivity), ความไวในการรับรู้ทางสังคม (Social Sensitivity), การควบคุมทางสังคม (Social Control) ซึ่งเมื่อนำมาใช้กับเด็กและเยาวชนจะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการขาดทักษะทางสังคมนั้น เกรสแฮม (Gresham. 2002: 403-432) ได้กล่าวว่า เพียงแค่ไม่รู้เกี่ยวกับแสดงออกต่อสังคมอย่างไรหรือไม่รู้ว่าควรแสดงออกอย่างไรต่อสถานการณ์ต่างๆ ถือว่าขาดทักษะทางสังคมแล้ว ซึ่งเด็กและเยาวชนมีปัญหาอยู่ 2 อย่างคือ “การไม่สามารถที่จะทำ” หมายถึงไม่รู้ว่าจะแสดงออกต่อสังคมอย่างไร และ “การไม่ทำ” หมายถึง เด็กและเยาวชนอาจจะรู้ว่าควรแสดงออกอย่างไรแต่ไม่ทำหรือไม่แสดงออกให้เหมาะสมนั่นเอง การแสดงพฤติกรรมที่ไม่สมควรที่เกิดปัญหาในห้องเรียน ได้แก่ การถามคำถามครูโดยไม่ยกมือขออนุญาตก่อน การพูดแทรก ไม่ยอมเชื่อฟังทำงานให้เสร็จหรือทำตามคำสั่ง ก้าวร้าวต่อเพื่อนหรือคุณครูด้วยการยั่วให้โมโห และมีสัมพันธภาพกับเพื่อนที่ไม่ดี (Rosemary Battalio, J.Topp Stethene. 2005: 15) พฤติกรรมเหล่านี้จะมีอยู่กับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหา

จากการสัมภาษณ์นักจิตวิทยาในสถานพินิจจังหวัดอุดรธานี จังหวัดศรีสะเกษ และผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ถึงสภาพพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนชายในสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พบว่าเด็กและเยาวชนชาย ขาดการแสดงออกอย่างเหมาะสม ขาดทักษะในการสื่อสารที่ดีกับผู้อื่น ชอบอยู่อย่างโดดเดี่ยว และไม่ชอบเข้ากลุ่มเพื่อน มีพฤติกรรมก้าวร้าว เมื่อมีข้อคำถามหรือทราบถึงเหตุการณ์ที่สะเทือนจิตใจของพวกเขา เด็กและเยาวชนชายจะแสดงออกถึงความก้าวร้าวและรุนแรง

จากสภาพปัญหาดังที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และการพัฒนาโปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรม โดยสามารถนำมาใช้ในการฝึกทักษะทางสังคมกับเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรม หรือในสถานพินิจ หรือแม้กระทั่งในโรงเรียน ทั้งนี้เด็กและเยาวชนชาย แม้ว่าจะอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมหรือในสถานพินิจ พวกเขาเหล่านั้นก็ถือได้ว่าเป็นเยาวชนและกำลังของชาติในอนาคต ดังนั้นหากเยาวชนมีทักษะทางสังคมที่ดี นั้นหมายถึงว่ามีการแสดงออกอย่างเหมาะสม ถูกต้องตามกาลเวลา รู้จักควบคุมอารมณ์ และสื่อสารกันด้วยกริยาอาการรวมถึงวาจาที่ดี ทำให้ช่วยลดปัญหาทั้งทางด้านจิตใจและพฤติกรรมได้

ผู้วิจัยจึงสนใจในเรื่องการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรม เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมมีการพัฒนาทักษะทางสังคมมากขึ้น จึงใช้

แบบสำรวจทักษะทางสังคมของ ริจจิโอ (Riggio) นำมาพัฒนา เพื่อสำรวจทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี และใช้การสร้างโปรแกรมการพัฒนาทักษะทางสังคมขึ้นมา เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ได้พัฒนาทักษะทางสังคม เมื่อเข้าไปอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมแล้ว โปรแกรมการพัฒนานี้ประกอบกิจกรรมกลุ่ม เกม ตัวแบบ การอภิปราย บทบาทสมมติ ซึ่งต้องจัดให้เยาวชนได้พัฒนาทักษะทางสังคมได้ดียิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อจำแนกตาม อายุ การอบรมเลี้ยงดู และระยะการฝึกอบรม
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม

ความสำคัญของการวิจัย

เพื่อให้ได้มาซึ่งโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมที่มีประสิทธิผล และได้พัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้มีการแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น การควบคุมอารมณ์ การแสดงออกทางสังคม ความไวในการรับรู้ทางสังคม การควบคุมทางสังคม ซึ่งจะทำให้มีทักษะทางสังคมที่ดีขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาทักษะทางสังคม

แหล่งข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2553 จำนวน 300 คน และใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตอนที่ 2 การใช้โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2553 จำนวน 300 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2553 ที่ศาลได้พิพากษาให้เข้ารับการฝึกและอบรมเป็นระยะเวลา 6 เดือนขึ้นไป โดยคัดเลือกเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีคะแนนทักษะทางสังคมต่ำ จากการตอบแบบสอบถามทักษะทางสังคม ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา แล้วสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมกลุ่มเข้าโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมในครั้งนี้ จำนวน 15 คน

ตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรที่ศึกษา มีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาทักษะทางสังคม

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

- อายุ
- การอบรมเลี้ยงดู
- ระยะการฝึกอบรม

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ทักษะทางสังคม

ตอนที่ 2 การใช้โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและ

อบรมเด็กและเยาวชนชาย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ทักษะทางสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถส่วนบุคคลในการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยใช้ถ้อยคำ (Verbal) และไม่ใช่ถ้อยคำ (Non-verbal) ซึ่งครอบคลุมในการรับ การส่งและการควบคุมการสื่อสารทางสังคมระหว่างบุคคล แบ่งออกเป็น 6 ด้านตามแนวคิดของริกจิโอ (1989) ได้แก่

1.1 การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional Expressivity) หมายถึง หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารกับบุคคลอื่นโดยใช้ภาษาท่าทาง ให้บุคคลอื่นทราบถึงอารมณ์ ความรู้สึก

และพฤติกรรม เช่นเดียวกับตน ได้แก่ เป็นคนอารมณ์รื่นเริง ทำให้คนอื่นหัวเราะได้ ทำให้บรรยากาศในการทำงานเป็นไปอย่างสนุกสนาน

1.2 ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Emotional Sensitivity) หมายถึง ความไวในการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่นที่แสดงออกด้านภาษาท่าทาง มีความอ่อนไหวทางความรู้สึก ได้แก่ รู้สึกสงสารเมื่อคนอื่นตกทุกข์ได้ยาก ต้องการช่วยเพื่อนเมื่อมีปัญหาอย่างจริงจัง

1.3 การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) หมายถึง ความสามารถในการกำกับสะกดกลั่น และปรับอารมณ์ของตนเอง การซ่อนหรือปิดบังความรู้สึกไว้ภายในได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ เมื่อมีเรื่องตลกสามารถยิ้ม หัวเราะได้อย่างเหมาะสม ไม่ทำให้คนอื่นลำบากเพราะอารมณ์ที่ไม่ดีของตน สามารถยิ้มได้ถึงแม้จะไม่สบายใจ

1.4 การแสดงออกทางสังคม (Social Expressivity) หมายถึง บุคคลที่มีการแสดงออกทางสังคมสูง มีความสามารถในการแสดงออกโดยใช้ภาษาถ้อยคำได้ดี ได้แก่ คนที่เข้ากับคนอื่นได้ง่าย คนที่เข้าสังคมได้อย่างไม่เขอะเขิน ทำงานเป็นกลุ่มได้ดี

1.5 ความไวในการรับรู้ทางสังคม (Social sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจและตีความหมาย การสื่อสารทางภาษาถ้อยคำของบุคคลอื่น และมีความรู้ถึงมารยาททางสังคม ได้แก่ คนที่ใส่ใจต่อกฎระเบียบสังคม คนที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามกาลเทศะ

1.6 การควบคุมทางสังคม (Social Control) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการแสดงบทบาทต่างๆ และการนำเสนอตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ทางสังคม ได้แก่ ความสามารถในการปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ในสังคมได้ การมีไหวพริบ ปฏิภาณในการแก้ปัญหาต่างๆ และการมีความเชื่อมั่นในตนเองในการปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ ทางสังคม และรู้สึกสบายใจในการอยู่ในสถานการณ์ต่างๆ ทางสังคม

2. เด็กและเยาวชนชาย หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 13 ปี แต่ไม่เกิน 20 ปี ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี พ.ศ. 2553 ที่ศาลได้พิพากษาให้เข้ารับการฝึกและอบรมเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป

3. อายุ หมายถึง ระดับอายุของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ช่วงอายุ คือ 13-15 ปี อายุ 15 ปี 1 วัน-18 ปี และ 18 ขึ้นไป

4. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการอบรมที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองได้ประพฤติปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนทั้งทางวาจาและการกระทำ ซึ่งเป็นการแสดงให้เด็กและเยาวชนเห็นถึงความรู้สึก และอารมณ์ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง โดยแบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็นสามแบบ

4.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กและเยาวชนได้รับจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองไม่ตามใจจนเกินไปและไม่เข้มงวดจนเกินไป รับฟังเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็น ให้ความร่วมมือตามโอกาส ทั้งเด็กและเยาวชนยังสามารถรับผิดชอบในเรื่องส่วนตัวและมีอิสระตามความเหมาะสม

4.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กและเยาวชนได้รับจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองโดยเด็กและเยาวชนมีความรู้สึกว่าจะตนได้รับการตามใจ และไม่ได้รับการเอาใจใส่ ถูกปล่อยให้อะไรตามชอบใจ และไม่สนใจว่าเด็กและเยาวชนจะทำอะไรที่ไหน อย่างไร โดยไม่ได้รับการสนับสนุนหรือคำแนะนำจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองไม่ให้ความอบอุ่นและชอบใช้อารมณ์

4.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กและเยาวชนได้รับจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองโดยเด็กและเยาวชนมีความรู้สึกว่าจะตนไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ถูกบังคับให้ทำตามกฎระเบียบที่ตั้งไว้ ถูกก้าวก่ายในเรื่องส่วนตัว ผู้ปกครองมีอำนาจสิทธิขาดในครอบครัว ไม่รับฟังเหตุผล โดยเด็กและเยาวชนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น

5. ระยะเวลาการฝึกอบรม หมายถึง ระยะเวลาที่เยาวชนถูกควบคุมตัวอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน แบ่งเป็น 3 ช่วงคือ ช่วงระยะเวลาตั้งแต่ 6 เดือน – 1 ปี ตั้งแต่ 1– 2 ปี และ 3 ปีขึ้นไป

6. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน หมายถึง สถานที่ควบคุมตัวเด็กและเยาวชน ผู้กระทำความผิดในประเภทคดีต่างๆ และศาลตัดสินให้โทษจำคุก ให้ฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ได้แก่ ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

7. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายถึง สถานที่ควบคุมตัวผู้ต้องหาที่กระทำความผิดในประเภทคดีต่างๆ ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี

8. โปรแกรมการพัฒนาทักษะทางสังคม (Social Skills Training Program หรือ SST) หมายถึง ชุดของกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้เยาวชนชายได้พัฒนาทักษะทางสังคมได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพที่มีอยู่ในตนเอง โดยใช้เทคนิคของกิจกรรมกลุ่ม โดยจัดในรูปแบบกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนชายแต่ละคนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยกิจกรรมเหล่านั้นจะช่วยให้เยาวชนชายนำเอาประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาการแสดงออกทางอารมณ์และสังคม ได้อย่างเหมาะสม โดยผ่านประสบการณ์จากการที่ได้เข้าร่วมกลุ่ม โดยมีขั้นตอนของกิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

โดยให้เด็กและเยาวชนชาย ลงมือปฏิบัติหรือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

โดยการให้เด็กและเยาวชนชายได้ร่วมกันวิเคราะห์ และสรุปจากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติและอภิปรายร่วมกัน เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายได้มีความรู้กว้างขวาง รวมทั้งเพื่อให้เด็กและเยาวชนชายรู้จักตนเองดีขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

โดยให้เด็กและเยาวชนชายรวบรวมแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มมาสรุปเป็นหลักการของตนเอง และสามารถนำหลักการนั้นมาใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

โดยให้เด็กและเยาวชนชายร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและจากกลุ่มโดยการร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิควิธีคิดตามหลักทักษะทางสังคม ร่วมกับเทคนิคทางกิจกรรมกลุ่ม คือ เกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ และการอภิปรายกลุ่ม โดยแต่ละเทคนิคมีขั้นตอน ดังนี้

8.1 เกม (Game) หมายถึง วิธีการที่ทำให้เด็กและเยาวชนชายเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจตนเอง โดยการสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้เด็กและเยาวชนชาย ลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาที่กำหนดไว้ ซึ่งเด็กและเยาวชนชาย จะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะเป็นผลออกมาเป็นการแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กและเยาวชนชายได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การเข้าใจตนเองตามสภาพความเป็นจริงของชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับบุคคลใกล้ชิดและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมั่นใจอีกทั้งยังจะช่วยในด้านทักษะทางสังคมที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กและเยาวชนชายเกิดความสนุกสนานในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอีกด้วย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยแบ่งเด็กและเยาวชนชายออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อทำกิจกรรม พร้อมทั้งชี้แจงถึงขั้นตอนในการร่วมกิจกรรม จากนั้นให้เด็กและเยาวชนชายลงมือปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ตามเวลาที่กำหนด

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนชายร่วมกันคิดวิเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมโดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังได้บูรณาการแบบทักษะทางสังคม มาคิดวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัย และเด็กและเยาวชนชายร่วมกันสรุปถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนชายร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่ม โดยร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกัน

8.2 กรณีตัวอย่าง (Case) หมายถึง วิธีการที่ทำให้เด็กและเยาวชนชายเกิดการเรียนรู้ โดยการใช้กรณีตัวอย่างหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงแล้วนำมาดัดแปลงและใช้ให้เป็นตัวอย่างให้

เด็กและเยาวชนชายได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกัน สร้างความเข้าใจและหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กและเยาวชนชายได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลในด้านการจูงใจตนเอง ที่ตนได้รับอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้เด็กและเยาวชนชายได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันรวมทั้งการนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง และมีความหมายสำหรับเด็กและเยาวชนชายมากยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยการพูดคุยซักถามเด็กและเยาวชนชายในเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในครั้งนี้ จากนั้นแบ่งเด็กและเยาวชนชายออกเป็น 2 กลุ่ม ผู้วิจัยแจกกรณีตัวอย่างให้ทุกกลุ่ม ชี้แจงให้เด็กและเยาวชนชายอ่านและร่วมกันคิดพิจารณาเรื่องที่อ่านแล้วตอบคำถามท้ายเอกสาร เมื่อเสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอภิปราย

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนชายร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงตัวเองในเรื่อง ว่าสอดคล้องกับ “วิธีคิดแบบทักษะทางสังคม” อย่างไร และเชื่อมโยงถึงตัวเด็กและเยาวชนชายเอง และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัย และเด็กและเยาวชนชายร่วมกันสรุปถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนชายร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่ม โดยร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกัน

8.3 บทบาทสมมติ (Role-Playing) หมายถึง วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติ มีการกำหนดบทบาทผู้เล่น แล้วให้เด็กและเยาวชนชายสวมบทบาทนั้นแล้วแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก วิธีการนี้มีส่วนให้เด็กและเยาวชนชาย ได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้ วิเคราะห์ถึงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองได้อย่างลึกซึ้ง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยหาอาสาสมัครเพื่อมาแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่เตรียมไว้ และแจกเอกสารเรื่องที่จะแสดงให้เด็กและเยาวชนชายจากนั้นให้เด็กและเยาวชนชายเริ่มแสดงบทบาทใช้เวลา 15 นาที ส่วนเด็กและเยาวชนชายที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชมและคิดตามไปด้วย

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนชายร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงตัวละครในเรื่องว่าแต่ละตัวมีพฤติกรรมอย่างไร สอดคล้องกับทักษะทางสังคมอย่างไร และเชื่อมโยงว่าถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับตัว

เด็กและเยาวชนชายเองจะทำอย่างไร และเด็กและเยาวชนชายมีวิธีการอย่างไรบ้างในการพัฒนาตนเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัย และเด็กและเยาวชนชายร่วมกันสรุปถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนชายร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่ม โดยร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกัน

8.4 การอภิปรายกลุ่ม หมายถึง วิธีการที่ทำให้เด็กและเยาวชนชายเกิดการเรียนรู้ โดยการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนชายได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกทั้งทางด้านความคิด และการปฏิบัติโดยเด็กและเยาวชนชายอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน วิธีการนี้เด็กและเยาวชนชายมีการประชุมพิจารณาถึงเรื่องการลดความรู้สึกว่าเหว่ที่เกิดขึ้น ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนโดยเสรี เป็นการเสริมสร้างระบบการประชุมกลุ่มและความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิก เป็นเรื่องของการแสวงหาข้อยุติ ทุกคนยอมรับผลสรุปหรือข้อยุตินี้ร่วมกัน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยการพูดคุยซักถามเด็กและเยาวชนชายถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในครั้งนั้น จากนั้นผู้วิจัยแจกเอกสารและอ่านไปพร้อมๆ กัน เมื่ออ่านจบให้เด็กและเยาวชนชายแสดงความคิดเห็นอภิปรายในหัวข้อที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนชายร่วมกันวิเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมโดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันว่าสอดคล้องกับ “ทักษะทางสังคม” อย่างไร และเชื่อมโยงว่า ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับตัวเด็กและเยาวชนชายเองจะทำอย่างไร และเด็กและเยาวชนชายมีวิธีการอย่างไรบ้างในการพัฒนาตนเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

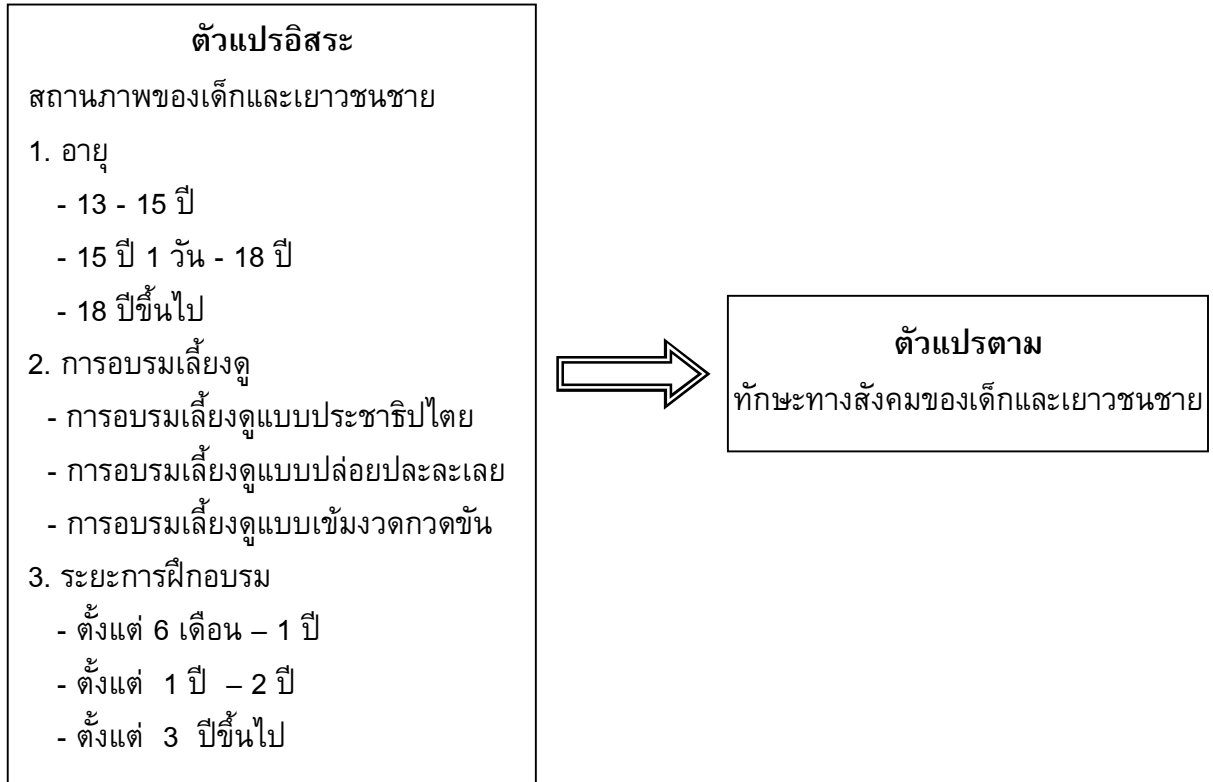
ผู้วิจัย และเด็กและเยาวชนชายร่วมกันสรุปถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

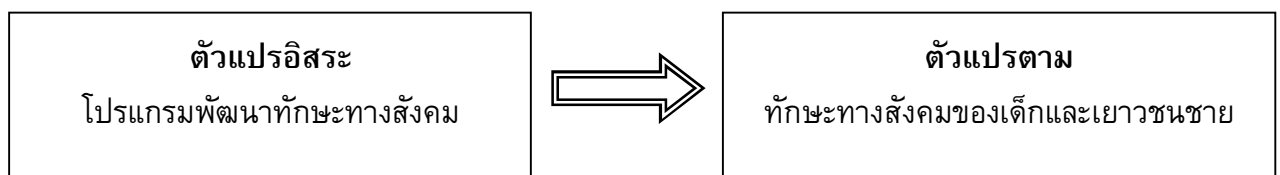
ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนชายร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่ม โดยร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชาย

ตอนที่ 2 การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชาย

สมมติฐานในการวิจัย

1. เด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี มีระดับทักษะทางสังคมแตกต่างกันเมื่อจำแนกตาม อายุ การอบรมเลี้ยงดู และระยะการฝึกอบรม
2. เด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี มีทักษะทางสังคมสูงขึ้น หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะทางสังคม
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

1.1 ความหมายของทักษะทางสังคม

จาโรลิเมค (ศิริรัตน์ เวียงพระปรก. 2546: 10; อ้างอิงจาก Jarolimek. 1977: 7) กล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่น เคารพสิทธิของผู้อื่น เรียนรู้การควบคุมตนเอง ตัดสินใจด้วยตนเอง ร่วมแสดงความคิดเห็นและประสบการณ์กับผู้อื่นได้

เกรสแฮม (Gresham. 2002: 403-432) ได้กล่าวว่า เพียงแค่ไม่รู้เกี่ยวกับแสดงออกต่อสังคมอย่างไรหรือไม่รู้ว่าควรแสดงออกอย่างไรต่อสถานการณ์ต่างๆ ถือว่าขาดทักษะทางสังคมแล้ว ซึ่งเด็กและเยาวชนมีปัญหาอยู่ 2 อย่างคือ “การไม่สามารถที่จะทำ” หมายถึงไม่รู้ว่าจะแสดงออกต่อสังคมอย่างไร และ “การไม่ทำ” หมายถึง เด็กและเยาวชนอาจจะรู้ว่าควรแสดงออกอย่างไรแต่ไม่ทำหรือไม่แสดงออกให้เหมาะสมนั่นเอง

จอห์นสัน (สมใจ ลักษณะ. 2529:15; อ้างอิงจาก Johnson: 1980) กล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการสื่อสาร ทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน การทำงานร่วมกัน และการยอมรับนับถือ เป็นรากฐานของการสร้างบุคลิกภาพ ให้เกิดความมุ่งมั่น พยายามปรับตัวได้ทุกโอกาส มีความสำเร็จสูง ทั้งในปัจจุบันและการทำงานในอนาคต

แวน แชนเซลท์ และคนอื่นๆ (วนิดา เตียวพานิช. 2537: 32; อ้างอิงจาก. Van et al.; 1979) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมมีลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ

1. ทักษะทางสังคมเป็นสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง เป็นพฤติกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นเหมือนๆ กัน ถึงแม้จะต่างสถานการณ์และวัฒนธรรมกัน เช่น การสบตาที่แสดงถึงความรู้สึกถึงความรักที่ยิ่งใหญ่ของคู่รักหนุ่มสาว หรือการเล่นที่แสดงถึงความรุนแรงทางร่างกายของเด็กหนุ่ม

2. การใช้ภาษาพูดและภาษาท่าทางของบุคคลจะมีต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งการตอบสนองด้านภาษาพูดและภาษาท่าทางนั้นสามารถเรียนรู้ได้ บุคคลที่ล้มเหลวในการเรียนรู้ทักษะทางสังคม จะเป็นผู้ที่มีความยากลำบากในการอยู่ในสังคม

3. บทบาทของบุคคลแต่ละคนมีความสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะมีประสิทธิภาพได้นั้น จะรวมถึงความสามารถแสดงพฤติกรรมโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเสียหายทั้งคำพูดและร่างกาย

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2540: ฏ) กล่าวว่า ทักษะทางสังคม คือ ความสามารถของบุคคลในการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถแสดงออกถึงความคิดความรู้สึกของตนเองตามสิทธิและความพอใจ ตลอดจนทำให้ความต้องการแห่งตนสามารถบรรลุได้โดยไม่ละเมิดสิทธิและความพึงพอใจของบุคคลอื่น

อุษณีย์ โพธิสุข (2545: 120) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมเป็นความสามารถที่เราสามารถรู้จัก เข้าใจความรู้สึกความต้องการทางจิตใจ หรือความต้องการต่างๆ ของคนที่เราเกี่ยวข้องกับตัวรวมทั้งรู้จักที่จะสร้างสายสัมพันธ์ให้มั่นคงด้วยความรักความเอาใจใส่เอื้ออาทรต่อผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง รู้จักการแสดงออกอย่างเหมาะสมต่อสภาพการณ์ต่างๆ

โกลแมน (โสภณ พวงสุวรรณ. 2545: 2; อ้างอิงจาก Goleman. 1998a: 95) ให้ความหมายของทักษะทางสังคมว่า เป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพและสายสัมพันธ์กับผู้อื่น ตลอดจนสามารถที่จะค้นพบสิ่งที่เป็นพื้นฐานร่วมกันของคนในองค์กรและทำให้คนในองค์กรมีความสามัคคีปรองดองกัน

มหาวิทยาลัยซินซินเนติ (The University of Cincinnati. 2002: Online) แสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคมว่าลักษณะดังต่อไปนี้

1. การสื่อสารระหว่างบุคคลและการตีความหมายของข่าวสาร
2. ทักษะทางสังคมสำคัญมากต่อการพัฒนาการเรียนรู้ และทำให้บรรลุเป้าหมายที่บุคคลมุ่งหวังที่จะถ่ายทอด การปฏิสัมพันธ์จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ประสบการณ์เดิม และสิ่งที่ประทับใจในตัวบุคคลอื่นที่ได้พบเห็น
3. ประกอบด้วยคำที่มีรายละเอียดซับซ้อนมาก (เกี่ยวกับความหมายของคำในภาษา, คำศัพท์และประโยค) และพฤติกรรมที่นอกเหนือจากการใช้ภาษา (การใช้กริยาท่าทาง เช่น สายตา น้ำเสียง การแสดงออกทางใบหน้า)
4. มีอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูและสังคมที่เป็นสมาชิกอยู่
5. สามารถเพิ่มขึ้นได้จากการเสริมแรงทางสังคมจากบุคคลอื่น ซึ่งการให้รางวัลนั้นจะเป็นที่น่าพอใจ
6. เป็นการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามธรรมชาติ ซึ่งแสดงออกในโอกาสและเวลาที่เหมาะสม

7. เป็นผลมาจากองค์ประกอบของสภาวะแวดล้อม ตลอดจนอายุ เพศ และสถานภาพ

ฮาร์ที และแม็คคาร์ตัน (อำพัน จารุทัศนางกูร. 2541: 12; อ้างอิงจาก Hargie; & McCartan. 1986: 2) กล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ทักษะที่ใช้เมื่อบุคคลกระทำระหว่างกัน ในระดับของการมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

นอกจากนี้ ฮาร์ที ยังได้กล่าวว่า ทักษะทางสังคมมีลักษณะสำคัญ 6 ประการ คือ

1. ทักษะทางสังคมเป็นพฤติกรรมที่จุดมุ่งหมาย และต้องมีความตั้งใจ
2. ทักษะทางสังคมหมายถึง พฤติกรรมทางสังคมที่ผู้อื่นสามารถสังเกตได้
3. พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นจะต้องเหมาะสมกับสถานการณ์
4. ทักษะทางสังคมจะประกอบด้วยพฤติกรรมทางสังคมหลายๆ อย่างที่มี

ความสัมพันธ์ กัน เช่น การแสดงความรู้สึกสนใจผู้อื่น อาจจะประกอบด้วย การยิ้ม การผงกศีรษะ การจ้องมอง และการใช้คำพูด เป็นต้น

5. ทักษะทางสังคม ประกอบด้วยพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้

6. องค์ประกอบสุดท้ายของทักษะทางสังคม ซึ่งมีความสำคัญ ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura's Social Learning Theory) ก็คือ ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง และจะต้องรู้ว่าเมื่อใดควรจะทำอะไร หรือจะทำอะไร ซึ่งมีความสำคัญพอๆ กับการที่จะพูดอย่างไร ความสามารถทางด้านความรู้ความเข้าใจของแต่ละคนนี้ จะมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ด้วย

ริกจิโอ (ศิริรัตน์ เวียงพระปรก. 2546: 11; อ้างอิงจาก Riggio. 1986: 649) กล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง จิตลักษณะส่วนตัวของบุคคลที่แสดงถึงความสามารถในการสื่อความกับบุคคลอื่น โดยผู้ที่มีทักษะทางสังคมสูงจะสื่อความได้ดีและชัดเจน ส่วนผู้ที่มีทักษะทางสังคมต่ำจะสื่อความไม่ดีและไม่ชัดเจน โดยทักษะทางสังคมแบ่งได้เป็น 6 ด้าน คือ

1. การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกในการสื่อความกับคนอื่นโดยไม่ใช้ถ้อยคำ เป็นการสื่อความด้วยอารมณ์ รวมทั้งการแสดงทัศนคติและการแสดงระหว่างบุคคลโดยไม่ใช้ถ้อยคำ

2. ความไวในการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น (Emotional Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และแปลความหมายอารมณ์ของผู้อื่น โดยบุคคลนั้นไม่ต้องใช้คำพูด

3. การควบคุมอารมณ์ของตนเอง (Emotional Control) หมายถึง ความสามารถในการสะกดกลั้นอารมณ์ของตนเอง เมื่อการควบคุมอารมณ์นั้นเป็นสิ่งจำเป็น หรือการแสดงอารมณ์ที่ไม่ใช่ความรู้สึกที่แท้จริงของตน

4. การแสดงออกทางสังคม (Social Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการแสดงถ้อยคำหรือการสนทนากับบุคคลอื่นอย่างคล่องแคล่ว และมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นได้อย่างดี

5. ความไวในการรับรู้ทางสังคม (Social Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจข้อความที่ผู้อื่นพูด มีความรู้ทั่วๆ ไปเกี่ยวกับปทัสถานทางสังคม

6. การควบคุมทางสังคม (Social Control) หมายถึง ความสามารถในการแสดงบทบาททางสังคม มีทักษะในการแสดงตน และการแนะนำผู้อื่น

สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคมนั้น หมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น โดยอาศัยความสามารถที่จะสื่อสาร ความกล้าที่จะสบตาเวลาพูดคุย กล้าเริ่มสนทนาก่อน การรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง สามารถที่จะทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดี รับรู้อารมณ์ของบุคคลอื่นได้และแสดงบทบาทที่ถูกต้องถูกกาลเทศะเมื่ออยู่ในสังคม

1.2 กำเนิดของทักษะทางสังคม

เมื่อพิจารณาอย่างแท้จริงถึงคุณค่าในความหมายทักษะทางสังคม คำว่าทักษะทางสังคมเป็นทักษะในการร่วมมือปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทุกระดับชั้น อย่างไรก็ตามคำจำกัดความของทักษะทางสังคมจะไม่กระจ่าง ได้นำมาชี้แจงเมื่อสองปีที่ผ่านมา การพัฒนาทางสังคมมีการวิจัยเพิ่มขึ้นภายใต้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม

ฮาร์กี (อำพัน จารุทัศนางกูร. 2541: 14; อ้างอิงจาก Hargie. 1986: 2) อธิบายว่า การวิเคราะห์และประเมินอย่างเป็นระบบของทักษะทางสังคม เรียนรู้ได้จากทักษะการเคลื่อนไหว (Motor Skills) และการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ละน้อย ผลที่ได้น่าเชื่อถือ ในการฝึกประกอบด้วย 2 สิ่ง คือ ทักษะที่คงทน และการฝึกตัวต่อตัว ความรู้ที่ได้รับจะปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบุคคล

เมื่อวิเคราะห์ทักษะทางสังคม จะพบว่า ทักษะทางสังคม (Social Skills) มีความคล้ายคลึงกับทักษะการเคลื่อนไหว (Motor Skills) และรวมถึงการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วย

สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคมจะเกิดการเรียนรู้จริงๆ ต้องไปอยู่ในสถานการณ์จริง คือ ต้องอยู่ในสังคมแล้ว ถึงจะเกิดการเรียนรู้ได้ดี

1.3 ความสำคัญของทักษะทางสังคม

มนุษย์มีความสัมพันธ์กัน และรู้จักใช้สัมพันธ์มาตั้งแต่มีมนุษย์ในโลก เนื่องจากไม่มีใครสามารถที่จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวลำพังตนเองได้ ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมากมาย ทั้งในด้านส่วนตัวด้านการปฏิบัติงาน ในสังคมปัจจุบันนี้มีปัญหาเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งทำให้คนในสังคมมีการเอาเปรียบ ชิงดีชิงเด่น หันหลังให้กัน ไม่รวมมือกันความสามารถในการแสดงออกต่อบุคคลอื่นและการเข้าใจบุคคลอื่น ย่อมทำให้ความขัดแย้งลดลง

นวลละออ สุภาพผล (2534: 4) กล่าวว่า การที่จะให้บุคคลทำงานเฉพาะอย่างหนึ่งๆ นั้น จำเป็นต้องมีทักษะเฉพาะในเรื่องนั้นๆ เสียก่อน โดยเฉพาะเมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่นก็เป็นไปได้ที่จะต้องมีความแตกต่างกันในความคิดของแต่ละคน ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้ง ดังนั้นมนุษย์สัมพันธ์ในการทำงานจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้บุคคลทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ หัวหน้าที่

ประสบการณ์ล้มเหลวในการทำงานตามความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชาคิดว่า เนื่องมาจากขาดทักษะในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ แม้จะมีความสามารถทางเทคนิคก็ตาม

อรุณ รัชชธรรม (2528: 20) กล่าวว่า การทำงานจะประสบความสำเร็จได้โดยทั่วไป มิใช่เพียงความสามารถในการทำงานเท่านั้น แต่จำเป็นต้องมีความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ซึ่งความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้นั้น คือ การมีทักษะทางสังคมสูงซึ่งเป็นความสำคัญมากสำหรับการปฏิบัติงานให้เป็นผลสำเร็จ และทำให้ประสบความสำเร็จในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 90-91) ให้แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคมว่า การจะให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพื่อนำไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาชีวิตประจำวันนั้น เนื้อหาสาระที่ต้องเรียนรู้คือ ความรู้พื้นฐานทักษะอาชีพ ทักษะการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิต และทักษะทางสังคม เพื่อการประสานสัมพันธ์และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งทักษะเหล่านี้ คือ ทักษะชีวิต (Life Skill) ที่ทุกคนต้องมีต้องเรียนรู้ และเรียนรู้อยู่ทุกขณะตลอดชีวิต

อุษานีย์ โพธิสุข (2545: 120) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมเป็นทักษะสำคัญที่ทำให้คนประสบความสำเร็จในชีวิตในอนาคตได้ ทักษะทางสังคมจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของความสามารถทางความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของมนุษย์

ริน และ มาร์คิล (วรรณสวัสดิ์ อุทัยพันธ์. 2540: 16; อ้างอิงจาก Rinn; & Markil. 1979: 632) พบว่า เด็กที่ขาดทักษะทางสังคมจะพบกับประสบการณ์ทางลบนั้นในระยะสั้นและระยะยาว และผลในทางลบนั้นจะเพิ่มมากขึ้นในช่วงวัยรุ่นและผู้ใหญ่

จากความสำคัญของทักษะทางสังคม สรุปได้ว่า การแสดงบทบาทที่ตนเองมีอยู่อย่างถูกต้อง และทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล ทำให้มนุษย์สามารถที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้

สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคมและการแสดงออกที่อย่างเหมาะสมเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งเพื่อการอยู่ในสังคมและกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข การขาดทักษะทางสังคมทำให้มีผลด้านลบต่างๆ เช่น มีปัญหาเกี่ยวกับการอยู่กับบุคคลอื่น ปัญหาด้านการเรียน เกิดการขัดแย้งกับบุคคลอื่นได้ง่าย เป็นต้น

1.4 สาเหตุและความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม

ความล้มเหลวของพฤติกรรมทางสังคม มีสาเหตุหลายประการ ดังที่ ฮาร์กี (อำพันจารุทัศน์นงกูร. 2541: 15; อ้างอิงจาก Hargie; & McCartan. 1986: 12-13) อธิบายไว้ดังนี้

1. ขาดตัวแบบที่เหมาะสมในด้านทักษะทางสังคม เช่น บิดา มารดา ไม่สามารถเป็นผู้นำในการสังเกตทักษะทางสังคมที่เหมาะสมได้

2. มีตัวแบบในด้านทักษะทางสังคมที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ดี ซึ่งมีผลให้มีความต้องการด้านทักษะทางสังคมน้อย ซึ่งอาจพบได้ในสถานที่ที่มีผู้ป่วยทางจิตเวช และผู้ป่วยพฤติกรรมแปรปรวน

3. ขาดการเสริมแรงที่ทำให้เกิดทักษะทางสังคมที่เหมาะสม

4. ทักษะทางสังคมที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่ทุกคนอยากได้แต่มักจะได้มาจากสถานการณ์ที่มีความจำกัด

5. การพัฒนาด้านความสามารถทางสมองหยุดชะงัก มีผลทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลและความคิดเห็นได้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากสมองถูกกระทบกระเทือน (Brain Trauma) มารดาเป็นหัดเยอรมันขณะตั้งครรภ์ (Rubella during pregnancy) และกรรมพันธุ์ เช่น ปัญญาอ่อนที่เกิดจากความผิดปกติของโครโมโซม (Down's Syndrome)

นอกจากนั้น ละเอียต ชูประยูร (2538: 73) กล่าวถึงสาเหตุของความบกพร่องทางด้านทักษะทางสังคมไว้ คือ

1. เนื่องจากมีความวิตกกังวลในการแสดงออกในสังคม (Social Anxiety) หรือกลัวสังคม (Social Phobia)

2. มีสาเหตุมาจากมีพฤติกรรมทางสังคมผิดๆ หรือเนื่องมาจากการขาดประสบการณ์ในสังคมที่จะเรียนรู้ให้มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม ซึ่งพบได้ในคนไข้จิตเวชที่อยู่โรงพยาบาลนาน ทำให้ขาดแคลนสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จนต้องมีการฝึกพฤติกรรมด้านสังคมใหม่

3. ความบกพร่องในด้านทักษะทางสังคม เป็นผลมาจากความผิดปกติทางจิตเวช (Psychiatric Disorder) เช่น ความถดถอยจากสังคมที่พบในระยะเริ่มแรกของจิตเภท (Schizophrenia) โรคคลั่ง-ซึมเศร้า (Manic Depressive) ที่มีการแสดงออกทางอารมณ์ไม่เหมาะสม

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้นพบว่า การมีตัวแบบที่ไม่ดี คือ ครอบครัวเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ทำให้เด็กมีทักษะทางสังคมไม่ได้ และมีพัฒนาการทางด้านสมองผิดปกติ ซึ่งอาจจากการได้รับอุบัติเหตุ หรือได้ผลกระทบกระเทือนจากยาเสพติด ทำให้การพัฒนาทักษะทางสังคมไม่ดีเท่าที่ควร

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะทางสังคม

การฝึกทักษะทางสังคม (Social Skills Training) เป็นการฝึกที่มีชื่อเรียกแตกต่างกันได้แก่ การฝึกทักษะในการดำรงชีวิต (Life Skills Training) การฝึกบุคคลให้มีประสิทธิภาพ (Personal Effectiveness Training) ซึ่งอาจแยกย่อยเป็นการฝึกบุคคลให้เป็นบิดามารดาที่มีประสิทธิภาพ (Parent Effectiveness Training) และการฝึกให้เป็นครูที่มีประสิทธิภาพ (Teacher Effectiveness Training) การรักษาโดยการเรียนรู้ลักษณะ (Structured Learning Therapy) และการฝึกทักษะที่ต้องเผชิญ (Coping Skills Training) ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้แตกต่างกันที่

กระบวนการช่วยเหลือตลอดจนการสอนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ (ศิริรัตน์ เวียงพระปรก. 2546: 15; อ้างอิงจาก Murgatroyd. 1990: 60)

2.1 ความหมายของการฝึกทักษะทางสังคม

พริสเลย์ (Priestley. 1979: 91) กล่าวว่า การฝึกทักษะทางสังคมเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความสามารถในการเผชิญกับปัญหาต่างๆ ในสังคมทำให้ตระหนักถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและเป็นการเตรียมตัวที่จะนำไปใช้กับคนอื่นๆ ซึ่งทักษะทางสังคมที่จะฝึกนั้นรวมถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ การแสดงความคิดเห็น ความมั่นใจในตนเอง การตระหนักถึงผลกระทบของการกระทำของเราต่อบุคคลอื่น การควบคุมอารมณ์ มีความอดกลั้น เข้าใจเจตนาของคนอื่นๆ และมีความรู้สึกที่ดีต่อการสนทนาร่วมกันกับผู้อื่นด้วย

ทรูเวอร์ และคณะ (ศิริรัตน์ นาคพระปรก. 2546: 15; อ้างอิงจาก Trower; et al. 1978: 4) กล่าวว่า การฝึกทักษะทางสังคมเป็นการฝึกทักษะพื้นฐานในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคม ผลของการฝึกทักษะทางสังคมจะทำให้บุคคลมีประสบการณ์ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง การฝึกทักษะทางสังคมจะทำให้บุคคลมีประสบการณ์ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง การฝึกทักษะทางสังคมได้ถูกสร้างขึ้นโดยนักจิตวิทยา นักภาษา นักสังคม ฉะนั้นรูปแบบของการฝึกทักษะทางสังคมจึงประกอบด้วย การติดต่อสื่อสารในรูปแบบของภาษาท่าทาง ภาษาถ้อยคำ การสนทนา เพื่อพัฒนาให้บุคคลมีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม

เอลลิส และวิททิงตัน (Ellis; & Whittington. 1981: 12) ได้อธิบายความสำคัญของจัดโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนา (Development) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กเล็ก (Young children) เด็กปกติ (Normal children) และใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกเด็กที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทางจิต (Mental illness) และพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Behavior disorder) ด้วย

2. เพื่อใช้เป็นการฝึกให้มีความชำนาญพิเศษ (Specialized) ขณะนี้ได้มีการศึกษาทักษะทางสังคมในผู้ที่มีวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่น วิชาชีพที่มีความจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

3. เพื่อการแก้ไขหรือการรักษา (Remedial) ความสำคัญของโปรแกรมการฝึกเพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน โดยจัดให้แต่ละคนได้รับความรู้กล่าวถึงโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมว่า ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่หนึ่ง เป็นการออกแบบสร้างชุดการฝึกทักษะทางสังคม ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงความสามารถพื้นฐาน หรือทักษะที่ต้องการสอนในกลุ่มที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจจะกระทำโดยการสังเกตในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงต่อไป ในโปรแกรมจะต้องออกแบบให้สามารถสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมของคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่ม

สถานการณ์นั้นๆ ได้ ในการฝึกอาจจะใช้การสังเกตผู้อื่น หรือสร้างสถานการณ์จำลอง และให้มีการแสดงบทบาทสมมติ อาจจะใช้วิธีทัศน์ในการวิเคราะห์พฤติกรรม

ขั้นที่สอง ตั้งวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถทำได้หรือเรียนรู้จากประสบการณ์ และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าโปรแกรมได้เรียนรู้พฤติกรรมที่สำคัญๆ

ขั้นที่สาม ในโปรแกรมการฝึกจะต้องมีการเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจะค่อยๆ เพิ่มความยากและความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อให้ผู้เข้าโปรแกรมเกิดความมั่นใจ

ขั้นที่สี่ เป็นขั้นตอนของการเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ โดยการพูดคุยกับผู้เข้าโปรแกรม ถึงวิธีการ หรือการเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ถ้าผู้เข้าโปรแกรมผู้ใดต้องการฝึกซ้ำ ผู้วิจัยจะต้องบอกความก้าวหน้าของผู้เข้าโปรแกรมด้วย

ขั้นที่ห้า เป็นการประเมินซึ่งจะใช้การสังเกตจากสถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติหรือแบบทดสอบการปฏิบัติ และการสังเกตการปฏิบัติในสถานการณ์ที่เหมือนจริง โดยใช้เกณฑ์ที่เฉพาะเจาะจงในลักษณะของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการฝึกทักษะทางสังคม พอสรุปได้ว่า ขั้นตอนการฝึกทักษะทางสังคม ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ คือ

1. ขั้นตอนการประเมินปัญหาของผู้เข้าโปรแกรม
2. ขั้นตอนการสร้างโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม โดยการตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและใช้วิธีการสังเกตผู้อื่น หรือการสร้างสถานการณ์จำลอง และให้มีการแสดงบทบาทสมมติ
3. ขั้นตอนการฝึกในโปรแกรม ฝึกการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น เพื่อสร้างสัมพันธภาพ ฝึกทักษะการฟัง การพูด การใช้คำถาม และการแสดงความคิดเห็น
4. ขั้นตอนการประเมินผล ซึ่งจะใช้ในการสังเกตในสถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติหรือแบบทดสอบการปฏิบัติ และการสังเกตการปฏิบัติในสถานการณ์ที่เหมือนจริง

2.2 ความเป็นมาของการฝึกทักษะทางสังคม

อาร์จิล (Argyle, 1975: 195) ได้สร้างรูปแบบการรักษาแบบนี้ขึ้นมาในปี ค.ศ.1969 โดยมีหลักว่า พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างไม่เหมาะสมในสังคมสามารถแก้ไขให้เหมาะสมได้โดยการฝึกฝนพฤติกรรมที่บกพร่องนั้นโดยตรง ได้มีการวิจัยประเมินผลของการรักษาแบบนี้ และได้เปรียบเทียบกับการรักษาแบบเก่า คือ จิตบำบัด (Psychotherapy) ผลการศึกษาพบว่า การฝึกทักษะทางสังคม (Social Skills Training) ได้ผลดีกว่า เพราะเป็นการรักษาที่มีการฝึกฝนโดยตรงในเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาต่างๆ มากกว่าจิตบำบัด ซึ่งคนไข้ที่ต้องรักษานั้นจะต้องขึ้นอยู่กับผู้ดูแลและประสบการณ์ของผู้ดูแลเป็นหลัก

ทราวเวอร์ และคณะ (ศิริรัตน์ เวียงพระปรก. 2546: 21; อ้างอิงจาก Trower; et al. 1978: 84-85) ได้อธิบายถึงความแตกต่างระหว่างทักษะทางสังคม (Social Skills) และทักษะความกล้าแสดงออก (Assertive Skills)

ทักษะทางสังคม (Social Skills) อันได้แก่ การยิ้ม การทักทาย การเริ่มสนทนากับผู้อื่น การกล่าวทักทายผู้อื่น การกล่าวคำชม การเปิดเผยตนเอง เป็นต้น คำว่า ทักษะทางสังคม (Social Skills) หมายความรวมถึงการพูดจา และท่าทาง (Verbal and non-verbal behavior)

ทักษะความกล้าแสดงออก (Assertive Skills) เป็นทักษะที่กล่าวถึง การกล้าปฏิเสธที่จะทำตามคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผลหรือไม่ยุติธรรม การกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากผู้อื่น การกล้าแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น จึงกล่าวได้ว่าพฤติกรรมความกล้าแสดงออก (Assertive Behavior) เป็นส่วนหนึ่งของทักษะทางสังคม (Social Skills)

ดังนั้นโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมความกล้าแสดงออก (Assertive Training) จึงเป็นโปรแกรมการฝึกฝนที่มุ่งเน้นที่พฤติกรรมความกล้าแสดงออก ส่วนโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม (Social Skills Training) นั้นเป็นโปรแกรมการฝึกฝนพฤติกรรมแสดงออกทางสังคมทั้งหลายรวมทั้งพฤติกรรมความกล้าแสดงออกด้วย

เหตุที่ต้องมีโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม (Social Skills Training) (Trower et al. 1978 : 46-49) เพื่อช่วยบุคคลที่มีทักษะทางสังคม (Social Skills) บกพร่องทำให้มีความลำบากในการติดต่อทางสังคมกับผู้อื่น เช่น ขาดทักษะหรือมีความวิตกกังวลมากเกินไป ในผู้ที่ขาดทักษะหรือผู้ที่มีความวิตกกังวลสูง อาจนำไปสู่การหลีกเลี่ยงที่จะมีการติดต่อทางสังคม (Social Contact) กับบุคคลอื่นๆ ในที่สุดอาจจะกลายเป็นคนที่แยกตัวเอง มีพฤติกรรมที่ไม่ปกติ และอาจนำไปสู่การเป็นโรคจิต โรคประสาทได้ ความตื่นตัวในด้านการใช้สิทธิของตนเอง ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ต้องการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเอง ซึ่งเกิดจากสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่เจริญรุดหน้าคนต้องต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของตนเอง

ด้วยเหตุนี้เอง พฤติกรรมความกล้าแสดงออกจึงเป็นส่วนหนึ่งของทักษะทางสังคมที่ต้องนำมาเข้าโปรแกรม เพื่อการฝึกให้มีความกล้าแสดงออกที่ถูกต้อง จึงจะทำให้บุคคลมีการปรับตัวเข้ากับสังคมและมีทักษะทางสังคมที่ดียิ่งขึ้นต่อไปได้

2.3 ประเภทของการฝึกทักษะทางสังคม การฝึกทักษะทางสังคม แบ่งเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ (Trower; et al. 1978: 177-178)

1. การฝึกทักษะทางสังคมแบบรายบุคคล (Social skills training for individual patient) เป็นการฝึกโดยการจัดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้ผู้ถูกฝึกมีการปฏิสัมพันธ์กับลูกคู่หรือตัวประกอบ 2 คน และให้ผู้ถูกฝึกเริ่มการสนทนา โดยไม่มีการเตรียมคำพูดให้ผู้ถูกฝึกหรือลูกคู่ ลูกคู่จะต้องพูดให้น้อยที่สุดเพื่อให้ผู้ถูกฝึกได้เป็นผู้พูด ซึ่งจะได้รับการฝึกฝนเช่นนี้ ประมาณ 5 ครั้ง

เทคนิคที่ใช้ในการฝึกเป็นการผสมผสานของการแสดงบทบาทสมมติ พร้อมกับมีการตั้งข้อสังเกต วิเคราะห์โดยผู้ฝึก ซึ่งจะต้องใช้เวลาครั้งละประมาณ 4 อาทิตย์ๆ ละ 1 ครั้ง

2. การฝึกทักษะทางสังคมแบบกลุ่ม (Social skills training for group) ทำโดยจัด สถานการณ์ที่เป็นปัญหาขึ้นมา จัดผู้ถูกฝึกเป็นกลุ่มๆ ละประมาณ 8-12 คน ให้มีการสนทนากัน โดยมีได้กำหนดการสนทนาให้ แต่ครั้งหนึ่งก็ที่เป็นวิธีทัศน์ไว้ แล้วนำมาเปิดให้ผู้ถูกฝึกดูและ วิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมตนเอง พฤติกรรมเป้าหมายในการวิพากษ์วิจารณ์ คือ ทำทางระดับเสียง สูงต่ำ จำนวนครั้งของการสบตา

การทดลองดังกล่าวสามารถบอกถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกทักษะทางสังคมแบบ รายบุคคล เป็นส่วนตัว เน้นให้ผู้รับคำปรึกษาพูดคุยให้มากขึ้น โดยมีการใช้บทบาทสมมติเข้ามา ช่วย การฝึกทักษะทางสังคมแบบกลุ่มนั้น จะต้องตั้งหัวข้อในการวิพากษ์วิจารณ์และทำให้ทุกคนมี ปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน จึงจะถือว่าเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมอย่างสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย

2.4 โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม

อาร์จิล (ศิริรัตน์ เวียงพระปรก. 2546: 16; อ้างอิงจาก Murgatroyd. 1990: 65-66) ได้ เสนอว่า ในการฝึกทักษะทางสังคม ควรฝึกทักษะเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. ทักษะการสังเกต (Observation Skills) โดยฝึกการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ สถานการณ์นั้น ทำความกระจ่างกับสาเหตุ และคำนึงถึงธรรมชาติของพฤติกรรมของผู้อื่น การ สังเกตด้วยตนเอง ตระหนักถึงอารมณ์และทัศนคติของบุคคลอื่น และควรแยกคำพูดออกจากกร การกระทำ

2. ทักษะการฟัง (Listening Skills) โดยฝึกการฟังเพื่อที่จะสะท้อนความรู้สึก พยายามที่จะเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในสถานการณ์นั้น แสดงถึงความสนใจในการฟัง การให้ข้อมูล ย้อนกลับหรืออาจจะแสดงความสนใจด้วยคำพูดหรือท่าทาง ถามคำถามเพื่อที่จะสนับสนุนผู้อื่น และเพื่อให้ข้อมูลแก่ตนเอง

3. ทักษะการพูด (Speaking Skills) โดยฝึกการพูดเพื่อเปิดเผยข้อมูลที่แท้จริง เปิดเผยความรู้สึก พูดโดยใช้ท่าทางประกอบคำพูด แสดงความรู้สึก อารมณ์ และทัศนคติอย่าง จริงใจ

4. ทักษะการสานต่อ (Meshing Skills) โดยควรจะมีความสามารถในการสาน ต่อด้านคำพูดและความคิดกับผู้อื่น สามารถเข้าแทรกในลักษณะที่แสดงถึงการตระหนักถึงผู้อื่น เข้าใจว่าบุคคลอื่นพูดและทำอย่างไร

5. สามารถที่จะแสดงทัศนคติ (Expression of Attitudes) โดยฝึกการแสดงออกถึง ทัศนคติและความเชื่อ เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับโดยไม่ก้าวร้าว

6. แบบแผนทางสังคมที่ใช้ประจำ (Social Routines) โดยฝึกการทักทาย การ ออลาการกล่าวคำขอร้อง และสามารถเข้ากับคนแปลกหน้าได้ การแสดงความเคารพ การกล่าว

คำชมเชย การสนับสนุนและการแสดงความยินดี การแสดงความเห็นอกเห็นใจ สามารถที่จะใช้คำอธิบายในทางที่ไม่ลบหลู่ ผู้อื่น สามารถขอโทษ ไม่แสดงสีหน้าอึดอัดในสถานการณ์ที่พบแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

7. ยุทธวิธี (Strategies and tactics) บุคคลต้องการและคาดหวังจะสามารถเข้าใจและเลือกใช้ยุทธวิธีต่างๆ เพื่อใช้ในการแสดงบทบาทสมมติและการไปฝึกที่บ้าน ยุทธวิธีที่ควรส่งเสริมในขั้นตอนนี้ก็คือ การให้รางวัลผู้อื่น การควบคุมผู้อื่น และการเสนอตนเองในการทำสิ่งที่เป็นไปได้

8. สถานการณ์ในการฝึก (Situation Training) ในการแสดงบทบาทสมมติผู้ฝึกจะต้องให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ถูกฝึก เพราะผู้ถูกฝึกสามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้

โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมไม่ได้เป็นเหมือนโปรแกรมการสอน ซึ่งผู้ฝึกสามารถเชื่อมโยงทักษะทางร่างกายไปยังผู้ที่ต้องการได้ แต่โปรแกรมการสอนควรจะมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละคน หรือต้องการเฉพาะกลุ่ม ซึ่งความต้องการนี้มีผลต่อกำหนดโปรแกรม สิ่งผู้ฝึกจะต้องปฏิบัติคือ (Murgatroyd, 1990: 67)

1. ผู้ฝึกจะต้องอธิบายโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม เพื่อที่จะให้ผู้ฝึกเข้าใจบทบาทของผู้ฝึกและบทบาทของตนเอง ควรมีการทำสัญญาต่อกันไว้

2. ผู้ฝึกควรจะใช้วีดิทัศน์หรือเทปวิทย์ เพื่อช่วยในการให้ข้อมูลกลับ ซึ่งต้องระมัดระวังถึงความจริงและเพื่อที่จะสามารถแก้ไขเมื่อพบปัญหาเกิดตามมาสำหรับผู้ฝึกที่ไม่เคยชินกับการใช้วีดิทัศน์ หรือเทปวิทย์ ผู้ฝึกจะต้องอธิบายให้เข้าใจ

3. ทักษะต่างๆ ควรจะปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และความต้องการของผู้ถูกฝึก นอกจากนั้นผู้ฝึกจะต้องแน่ใจว่าโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมเหมาะกับผู้ถูกฝึก

4. ผู้ฝึกจะต้องเข้าใจความแตกต่างของการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล และเมื่อให้ทำงานกลุ่มจะมอบหมายโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

5. ช่วงของการฝึกหัดและการแสดงบทบาทสมมติควรจะมีความสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้ถูกฝึกไม่ควรเป็นสถานการณ์ซึ่งไม่น่าจะเป็นไปได้สำหรับผู้ถูกฝึก ผู้ฝึกจะต้องแน่ใจว่าช่วงของการฝึกหัดและการแสดงบทบาทสมมติเหมาะสมและสัมพันธ์กับความต้องการของผู้ถูกฝึก

6. ผู้ฝึกจะต้องให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยการสะท้อนให้เห็นถึงระดับของทักษะของแต่ละบุคคลความมีไหวพริบ สภาพอารมณ์ และจะต้องระมัดระวังในการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ถูกฝึกในระหว่างการฝึกหัด ผู้ฝึกควรจะมีความรู้สึกที่ไวต่อผู้ถูกฝึกโดยเฉพาะอย่างยิ่งขณะให้ข้อมูลย้อนกลับ

จากความหมาย ความสำคัญดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การฝึกทักษะทางสังคมหมายถึง วิธีการที่ช่วยให้บุคคลอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพ โดยใช้เทคนิคต่างๆ ในการฝึก เช่น การใช้ตัวแบบ บทบาทสมมติ การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นต้น และบุคคลที่ควรได้รับการฝึกทักษะทางสังคม คือ บุคคลที่ไม่

สามารถมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น บุคคลที่ไม่สามารถแสดงออกทั้งทางวาจา ท่าทาง เมื่อเกิดความขุ่นเคือง เบื่อหน่าย และบุคคลที่ขาดทักษะในการสนทนาโต้ตอบ ไม่ทราบว่าจะเมื่อไรควรพูด และเมื่อไรไม่ควรพูด

2.5 การออกแบบสร้างโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม

ฮาร์เก้ และแมคคาร์ตัน (Hargie; & McCartan. 1986: 73-84) กล่าวถึงสิ่งที่จะต้องทำก่อนการสร้างโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม คือ

1. การประเมิน การประเมินมีวัตถุประสงค์หลัก ได้แก่
 - 1.1 เพื่อสอบถามให้แน่ใจผู้ฝึกต้องการการฝึกทักษะทางสังคม
 - 1.2 เพื่อชี้ให้เห็นว่าทักษะทางสังคมด้านไหนที่ผู้ฝึกต้องการปรับปรุง
 - 1.3 เพื่อตัดสินใจว่าจะใช้โปรแกรมการฝึกทางสังคมหรือไม่ และใช้วิธีใดจึงจะเหมาะสมที่สุด
 - 1.4 เพื่อให้ผู้ฝึกได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความมุ่งหมายและการปฏิบัติตนในการฝึกทักษะทางสังคม
 - 1.5 เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติของผู้ฝึกต่อการฝึกทักษะทางสังคม
 - 1.6 เพื่อสอบถามให้แน่ใจว่าผู้ฝึกเต็มใจที่จะเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม
 - 1.7 เพื่อจะออกแบบโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมให้เหมาะสม
 - 1.8 เพื่อจะเก็บข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ฝึก เพื่อนำมาเปรียบเทียบหลังจากการฝึกทักษะทางสังคม
2. วิธีประเมิน วิธีการประเมินที่ใช้ในการฝึกทักษะทางสังคมมีหลายวิธี ได้แก่
 - 2.1 แบบสอบถามของคณะที่ทำงานร่วมกัน (Staff questionnaires)
 - 2.2 แบบบันทึกด้วยตนเอง (Self report)
 - 2.3 แบบสอบถาม (Questionnaires) ชนิดต่างๆ เช่น แบบประมาณค่า (Rating Scale)
 - 2.4 แบบสอบถามชนิดให้เติมข้อความ (Sentence Completion)
 - 2.5 การสัมภาษณ์ (Interview) ตัวผู้ฝึก เพื่อน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ฝึก
 - 2.6 แบบการสังเกตผู้ฝึก (Observation) ของคณะผู้ทำงานร่วมกัน
3. การวางแผนสร้างโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม หลังจากที่ได้ประเมินผู้ทดสอบในรายละเอียดแล้ว ขั้นตอนต่อไปของการสร้างโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม ก็คือ การตั้งวัตถุประสงค์ในการฝึก (Setting Training Goal) และการสร้างรายละเอียดของวิธีการฝึก (Training method)

การตั้งวัตถุประสงค์ในการฝึกจะต้องตั้งในลักษณะวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ให้เห็นว่าหลังจากการฝึกแล้ว ผู้ถูกฝึกจะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในด้านใด เช่น สามารถสบตากับคู่สนทนาได้

สามารถที่จะพูดในระดับเสียงปกติได้มากกว่าเสียงกระซิบ สามารถที่จะเริ่มต้นสนทนากับคนแปลกหน้าได้มีความมั่นใจในการเข้ามามีส่วนร่วมกับกลุ่ม มีทัศนคติที่ดีขึ้น เป็นต้น หลังจากที่ตั้งวัตถุประสงค์ในการฝึกทักษะทางสังคมแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือ การออกแบบสร้างโปรแกรมการฝึกและปรับปรุงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

นอกจากนั้น อาจจะมีการเขียนใบยินยอมเข้าร่วมในการฝึกทักษะทางสังคม ซึ่งผู้ฝึกจะต้องอธิบายรายละเอียดในการฝึก และในขั้นตอนของการฝึก ถ้าผู้ถูกฝึกถูกบันทึกเทปวีดีโอและเทปวิทยุ ผู้ฝึกจะต้องเก็บไว้เป็นความลับ

4. การฝึกทักษะทางสังคม

4.1 ในช่วงแรกของการฝึกควรครอบคลุมในเรื่อง

4.1.1 วัตถุประสงค์ของการฝึกทักษะทางสังคม ถึงแม้ว่าจะได้มีการตกลงกันเรียบร้อยแล้ว ก็ควรจะมีการเขียนไว้ให้ชัดเจนในรูปแบบของ ใบปลิว ในแผ่นโปสเตอร์ที่ใช้กับเครื่องฉายข้ามศีรษะหรือแผ่นพลิก ซึ่งจะก่อนให้เกิดความสะดวกแก่กลุ่ม

4.1.2 เหตุผลของการฝึกทักษะทางสังคมจะต้องอธิบายไว้ก่อน และเนื้อหาสาระเน้นว่าการฝึกทักษะทางสังคมอะไรที่สามารถและไม่สามารถจะช่วยผู้ฝึกได้

4.1.3 สิ่งที่สำคัญคือข้อผูกมัดว่า ผู้ฝึกจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกับการฝึกทักษะทางสังคม ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นผิดพลาดจากผลของการตีความ หรือการได้ประโยชน์จากการฝึก

4.1.4 จะต้องมีส่วนของโปรแกรมการฝึกไว้ให้ โดยจะต้องอธิบายถึงระยะเวลาและเนื้อหาสาระ ตลอดจนวิธีการสอน ควรจะมีการอธิบายแบบย่อๆ เช่น ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ การซ้อมบทบาท การให้ข้อมูลย้อนกลับ หรือการให้ไปฝึกที่บ้าน

4.1.5 การสร้างความคุ้นเคยภายในกลุ่ม ในโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมสิ่งที่สำคัญก็คือ จะต้องทำให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ทำความรู้จักกัน ซึ่งมีวิธีการต่างๆ มากมาย

4.1.6 การสร้างความคุ้นเคยกับโทรทัศน์วงจรปิด เมื่อนำเครื่องมือนี้มาใช้ ควรแนะนำให้ ผู้ถูกฝึกได้รู้จักคุ้นเคย

4.2 หลังจากผ่านช่วงแรกไปแล้ว ควรให้ผู้ถูกฝึกบรรยายว่าเขาได้รับอะไรบ้าง ขณะนี้เขาเป็นอย่างไร และจะฝึกอะไรต่อไป

เมื่อรวบรวมข้อความทั้งหมด สรุปได้ว่า การฝึกในโปรแกรมการพัฒนาทักษะทางสังคมต้องมีหลักการอยู่ว่า

1. การประเมิน เพื่อประเมินผู้ที่จะเข้ามารับการฝึกว่าขาดทักษะใด มีความเต็มใจในการฝึกหรือไม่
2. วิธีประเมิน ด้วยการใช้อุปกรณ์ต่างๆ เช่น แบบสอบถาม การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นต้น
3. วิธีการวางแผน เพื่อกำหนดจุดประสงค์ในการพัฒนา

ส่วนการฝึกทักษะทางสังคมนั้นเป็นการทำให้ผู้เข้าฝึกคุ้นเคยกับผู้ฝึกและคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น อุปกรณ์สื่อ และรับรู้ถึงสาเหตุ วัตถุประสงค์ ในการฝึก และรู้ล่วงหน้าว่า จะต้องมีการทำอะไร

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะทางสังคม

1. งานวิจัยในต่างประเทศ สตาร์ค (Stark. 1983: 144) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม เด็กวัยรุ่นตอนกลางที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ โดยทำการศึกษากับนักเรียนชายทั้งหมดจำนวน 14 คน ที่มีอายุระหว่าง 9 ถึง 12 ปี ซึ่งให้เด็กได้รับการฝึกอบรมทักษะทางด้านต่างๆ เช่น การเชิญชวน การทักทาย การเข้าร่วม การยิ้ม การสนทนา การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การให้ความร่วมมือ และการแสดงความเสียใจ ในจำนวนเด็กชาย 14 คนนี้ 7 คน จะได้รับการฝึกอบรมทางด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ควบคู่ไปกับการฝึกอบรมทักษะทางสังคมด้วย เด็กชายเหล่านี้จะถูกประเมินผลทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้มาตราวัดสังคม (Sociometric) การสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออก ผลการศึกษาปรากฏว่า จำนวนเด็กมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้นตามระยะเวลาการฝึกอบรม

มาร์ติน (Martin. 1986: 681) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการพัฒนาทักษะทางสังคมที่มีต่อปัญหาทางอารมณ์ของเด็กระดับมัธยมศึกษา โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีปัญหาทางอารมณ์จากเท็กซัส จำนวน 20 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม และกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม ให้กลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม เลือกเรียนวิชาเลือกและวิชาชีพด้วยตนเอง ส่วนกลุ่มทดลองให้เข้ารับการฝึกการพัฒนาทักษะทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ การติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจ และด้านการแก้ปัญหา ใช้เวลาฝึกทักษะทางสังคมวันละ 45 นาที ตลอดปีการศึกษา 1984-1985 ผู้วิจัยจะทำการวัดผลก่อนเรียนระหว่างเรียน และหลังเรียนของทุกกลุ่ม แล้วนำมาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมมีส่วนช่วยให้พฤติกรรมและผลการเรียนดีขึ้น แสดงให้เห็นถึงทิศทางในทางบวกของพฤติกรรมและผลการเรียนของกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม

แมคโดนัลด์ (Macdonald. 1993: 136) ศึกษาการฝึกทักษะทางสังคมของเด็กที่มีต่อความตั้งใจและพฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง พบว่าการฝึกทักษะทางสังคมช่วยพัฒนาความตั้งใจของเด็กได้ดีขึ้น และช่วยลดพฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะเรื่องการรับรู้ของครูที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับ การรับรู้และการสังเกต รวมทั้งตัวของเด็กเอง

เวอร์จิเนีย (Virginia. 1996: 114) ศึกษาผลการฝึกทักษะทางสังคม และผู้ฝึกที่อายุต่างกัน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียน จำนวน 11 คน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก จำนวน 4 คน ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม และมีผู้ฝึกให้กลุ่ม 2 จำนวน 4 คน ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมอย่างเดียว กลุ่มที่ 3

จำนวน 3 คน เป็นกลุ่มควบคุม จากการทดลองพบว่า การฝึกทักษะทางสังคมและมีผู้ฝึกที่มีประสบการณ์ ช่วยพัฒนาการเรียนของเด็กนักเรียนได้

เพย์ตัน (Peyton, 2005: 1) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทักษะของครูแนะแนวต่อการฝึกทักษะทางสังคมสำหรับเด็ก กล่าวไว้ว่า การฝึกทักษะทางสังคม เป็นเครื่องมือที่ออกแบบมาเพื่อสอนเด็กที่ให้มีทักษะทางสังคมในทางบวกและมีวิธีการแก้ปัญหาได้ การนำเครื่องมือมาใช้ในครั้งนี้ใช้กับเด็กที่ไม่สามารถปรับตัวได้แต่สอนแบบรายบุคคลได้ สมมติฐานในการทำศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม ไม่ได้นำมาใช้ให้ได้ผลอย่างเป็นวงกว้างและนักจิตวิทยาใน เซนทรัล วอลเลย์ (Central Valley) ที่ได้รวบรวมความรู้ในเรื่องการฝึกทักษะทางสังคมจากงานวิจัยต่างๆ จากการศึกษาในปริญญาโท หรือการศึกษาต่อเนื่อง นักจิตวิทยาเหล่านี้จะมีทัศนคติที่อยู่ในทางบวกต่อโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม มากกว่านักจิตวิทยาในโรงเรียน/ครูแนะแนวที่ได้ข้อมูลทั้งหมดจากนักเรียนนิสิตนักศึกษา ค่าเฉลี่ย, ค่าความเป็นกลาง และมาตรฐานความเบี่ยงเบน และ สถิติแบบ ANOVA (Analysis of Variance) ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้ พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่ง (55%) ของนักจิตวิทยาที่อยู่ในโรงเรียน/ครูแนะแนวใน เซนทรัล วอลเลย์ (Central Valley) ได้ปฏิบัติอย่างน้อยที่สุดคือ 1 กลุ่มทักษะทางสังคมและครูแนะแนวที่ได้ข้อมูลจากนิสิตนักศึกษานั้นมีทัศนคติทางบวกต่อโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมมากกว่านักจิตวิทยาที่ได้รับรวบรวมข้อมูลจากที่อื่นๆ

2. งานวิจัยในประเทศ

จวีรวรรณ วัฒนะจิตพงศ์ (2537: 74-80) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามทักษะทางสังคม โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง พบว่านักเรียนมีทักษะทางสังคมดีขึ้นภายหลังได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีทักษะทางสังคมดีขึ้นภายหลังใช้สถานการณ์จำลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและใช้สถานการณ์จำลองมีทักษะทางสังคมไม่แตกต่างกัน

อำพัน จารุทัศนางกูร (2541: ก) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการฝึกทักษะทางสังคมแบบกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อการแสดงความคิดเห็นนอกเหนือจากผู้ป่วยจิตเวช ของพยาบาลเทคนิคโรงพยาบาลเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร พบว่า

1. พยาบาลเทคนิคมีการแสดงความคิดเห็นนอกเหนือจากผู้ป่วยจิตเวชสูงขึ้นหลังจากได้รับการฝึกทักษะทางสังคมแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. พยาบาลเทคนิคมีการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยจิตเวชสูงขึ้นหลังจากได้รับการฝึกทักษะทางสังคมแบบรายบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. พยาบาลเทคนิคที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมแบบกลุ่ม และพยาบาลเทคนิคที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมแบบรายบุคคล มีการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยจิตเวชไม่แตกต่างกัน

ศิริรัตน์ เวียงพระปรก (2546: จ) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมและกิจกรรมกระจำนัยที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาของนักเรียน ที่มีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาโดยวัดจากแบบประเมินตัวเอง เอส ดี คิว (SDQ) แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) แบ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม กลุ่มที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำนัย และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 6 คน การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ (Two-way ANOVA : repeated measures) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีแบบนิวแมน-คูลล์ (Newman-Keuls Procedure) ผลการวิจัยพบว่า

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม กิจกรรมกระจำนัย และกลุ่มควบคุม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหา ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหา ในระยะหลังการทดลองและในระยะติดตามผลต่ำกว่าในระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำนัย มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหา ในระยะหลังการทดลองและในระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกระจำนัย มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหา ในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.7 แบบสำรวจทักษะทางสังคม (Social Skills Inventory; SSI)

แบบสำรวจทักษะทางสังคม เอสเอสไอ (SSI) ได้พัฒนาขึ้นมาโดยริกจิโอ (Riggio) ในปี 1986 และได้พัฒนาข้อคำถามและสเกปให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นอีกครั้งในปี 1989 จุดมุ่งหมายใน

การสร้าง SSI เพื่อวัดทักษะทางการสื่อสารทางสังคมขั้นพื้นฐาน เป็นส่วนขยายออกมาจากการสื่อสารทางอารมณ์ ซึ่งเป็นการวัดการแสดงออกโดยไม่ใช้ภาษาพูด แต่ SSI จะวัดใน 2 ลักษณะ คือ การสื่อสารทางสังคมที่เป็นสากลมากยิ่งขึ้น ความสามารถทางสังคม หรือความฉลาดทางสังคม จะวัดมิติของโครงสร้างใน 3 ชั้น คือ ทักษะทางในการส่ง ทักษะในการรับและทักษะในการปรับหรือควบคุมพฤติกรรมสื่อสารระหว่างบุคคล ทักษะการสื่อสารขั้นพื้นฐานทั้ง 3 ชั้นครอบคลุมใน 2 ขอบเขต คือ การสื่อสารทางอารมณ์ (ไม่ใช้ภาษาพูด) และการสื่อสารทางสังคม (ใช้ภาษาพูด)

2.7.1 คุณสมบัติเฉพาะของเครื่องมือ

เอสเอสไอ (SSI) เป็นเครื่องมือที่ถูกออกแบบเพื่อใช้กับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปี หรือผู้ที่ระดับการอื่นตั้งแต่เกรด 8 ขึ้นไป เหมาะสำหรับการวิจัยในเรื่องการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในการให้คำปรึกษา โปรแกรมฝึกทักษะทางสังคม และการจำแนกความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นเครื่องมือที่ใช้ได้ทั้งในการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคล การฝึกการจัดการและความเป็นผู้นำ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานของฝ่ายบุคคล และในการศึกษาด้านสุขภาพจิต

2.7.2 ลักษณะของ เอสเอสไอ (SSI)

ประกอบด้วยข้อคำถาม 90 ข้อ เป็นแบบรายงานตนเอง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคอร์ท 5 สเตจ คือ ไม่เหมือนฉันเลย เหมือนฉันเล็กน้อย เหมือนฉันเหมือนฉันมาก และเหมือนฉันอย่างแน่นอน ใช้เวลาในการทำ 30-45 นาที ข้อคำถามวัดทักษะทางสังคมใน 6 ด้าน คือ การแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น การควบคุมอารมณ์ การแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้ทางสังคม ความไวในการรับรู้ทางสังคม และการควบคุมทางสังคม (ดาร์วอร์ธน์ กล่อมเกลี้ยง. 2546: 24-26; อ้างอิงจาก Riggio. 1989a: 1-18)

2.8 เทคนิคกิจกรรมกลุ่ม

ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 14) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่สมาชิกต้องการจะเปลี่ยนแปลงโดยส่วนรวม ผู้นำจะสามารถทำงานให้มีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อเขาได้เรียนรู้วิธีการที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ระหว่างสมาชิกแต่ละคน โดยวิธีการดังกล่าวแล้ว ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดพัฒนาการในตัวบุคคลทุกคนและกลุ่มที่จะดำเนินไปด้วยความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

บุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2542: 27) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กลุ่มใดๆ ที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ มีขนาดเล็ก มีช่วงเวลาก่อนเข้ากลุ่มที่จำกัด และเป็นการชั่วคราว มีเป้าหมายต่างๆ ไปเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การเรียนรู้ส่วนตัว ความเจริญงอกงามของบุคคลซึ่งการจะบรรลุเป้าหมายเหล่านั้นได้ สมาชิกในฐานะเป็นหน่วยของการเปลี่ยนแปลง (Agent Change) ต้องมีส่วน

ร่วม มีบทบาทเป็นตัวกิริยา โดยมีผู้นำเป็นผู้เอื้ออำนวยและสนับสนุนเพื่อให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) และเน้นที่กระบวนการมากกว่าเนื้อหา

สมชาติ กิจยรรยง (2546: 10) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง เทคนิคการฝึกอบรมประเภทเน้นจุดศูนย์กลางการเรียนรู้ที่กลุ่มผู้เข้ารับการอบรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับการอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้อันเนื่องมาจากการค้นพบตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางสู่การพัฒนาตนเอง

จากความหมายของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าว สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การจัดประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยสมาชิกภายในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ คิด แก้ปัญหา และลงมือกระทำต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง อย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ

จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

จินดารัตน์ ปีมณี (2545: 57) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม คือ เพื่อพัฒนาส่งเสริมบุคคลให้รู้จักตนเองและผู้อื่น ตลอดจนถึงเรียนรู้ที่จะปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่บกพร่อง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 149-151) กล่าวถึง ความมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองได้อย่างถูกต้อง โดยปกติคนทั่วไปอาจจะคิดว่าตนเองมีความเข้าใจในตนเองไม่จำเป็นต้องให้คนอื่นช่วยชี้แจงว่าตนเป็นอย่างไร ในทางจิตวิทยาแล้วมนุษย์ย่อมเข้าใจตนเอง แต่บางครั้งอาจจะไม่เข้าใจตนเองได้ดีเท่าที่ควร หรือบางครั้งก็เข้าใจตนเองผิดพลาดได้ ทั้งนี้เพราะว่าแต่ละคนก็มีการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลวิธีการป้องกันตัวที่แตกต่างกันไป ด้วยเหตุนี้กิจกรรมกลุ่มก็อาจจะช่วยให้มนุษย์ได้โดยเป็นกระจกเงาสะท้อนให้เห็นภาพของตนเองทุก ๆ ด้าน

2. เพื่อสร้างความเข้าใจบุคคลอื่น มนุษย์มีความต้องการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความเข้าใจในสมาชิกของกลุ่ม ความเข้าใจในบุคคลอื่นจะทำให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา ดังนั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันของสมาชิกจะเปิดโอกาสให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ลักษณะต่างๆของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

3. เพื่อสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิก ซึ่งนอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของสมาชิกแต่ละคนแล้ว สิ่งที่สำคัญและมีความหมายต่อความสำเร็จของกลุ่ม คือ ความร่วมมือ ซึ่งถ้าขาดความร่วมมือที่ดีจะทำให้การทำงานของกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้แก่สมาชิกกลุ่มให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาส่งเสริมบุคคลให้รู้จักตนเอง และเรียนรู้ที่จะปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่บกพร่อง ในการพัฒนาตนเองในทางที่พึงประสงค์ได้ ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้าสิ่งแวดล้อมได้ดี

ความสำคัญของกิจกรรมกลุ่ม

รัชนี เหล่าเรืองธนา (2542: 81) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าและประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมาก จะเห็นได้ว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลแบะเป็นพื้นฐานความเข้าใจเบื้องต้นของการอยู่ร่วมกัน ก่อให้เกิดพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของบุคคล นอกจากนี้ยังใช้กิจกรรมกลุ่มในด้านการบำบัดรักษาและการวินิจฉัยอีกด้วย

จินดารัตน์ ปิรมณี (2545: 59) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองในด้านอารมณ์ สังคม และรู้จักควบคุมตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถรับผิดชอบตนเองและมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ดี

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 20-24) กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. คุณค่าในการพัฒนาการ (Development Values) กิจกรรมกลุ่มสามารถสร้างพัฒนาการให้กับบุคคลในกลุ่มได้เป็นอย่างดี กิจกรรมแต่ละประเภทสนองความพึงพอใจของบุคคลแตกต่างกันไป คุณค่าด้านพัฒนาการที่เกิดขึ้น มีดังนี้

1.1 การสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล เช่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการความปลอดภัย ต้องการการยอมรับจากหมู่คณะ

1.2 มีการสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมเมื่อบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติตนในสังคม และในขณะที่เดียวกันจะได้เรียนรู้เรื่องการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ด้วย

1.3 การพัฒนาด้านทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถ และปกติวิสัยทางสังคมในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม บุคคลจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น มีการเคารพบุคคลอื่นจึงจะทำให้อยู่ร่วมกับกลุ่มได้ ถ้าหากไม่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วจะทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้กับสมาชิกในกลุ่ม

1.4 คุณค่าทางอาชีพ กิจกรรมกลุ่มบางประเภท เช่น กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน นอกจากจะให้ข้อสนเทศทางด้านอาชีพแล้วยังให้ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพต่าง ๆ เช่น ดนตรี ศิลปะ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

1.5 ความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะในขณะที่บุคคลได้มีโอกาสทำกิจกรรมกลุ่มนั้นอาจจะได้รับความรู้และทักษะบางประการ เช่น การพูดในที่สาธารณะ การอภิปรายกลุ่ม กฎระเบียบในการทำงานเป็นหมู่คณะ

2. คุณค่าด้านการวินิจฉัย (Diagnostic Values) สำหรับผู้นำกลุ่มเมื่อมีการทำกิจกรรมกลุ่มจะทำให้มีโอกาสที่จะสังเกตสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนให้ได้รับความเข้าใจอย่างดีในตัวสมาชิก

3. คุณค่าด้านการบำบัด (Therapeutic Values) ในการรวมกลุ่มของบุคคลนั้นจะมีค่าต่อการบำบัดเป็นอย่างดี สำหรับบุคคลที่มีปัญหาจะได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรม กลุ่มสามารถแก้ปัญหาได้ เช่น ปัญหาทางอารมณ์ การพัฒนานิสัยของตนเอง เป็นต้น

4. คุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน (Value to the school and Community) บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีโอกาสในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถ มีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่สังคมได้

จากประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวมา สรุปได้ว่า เทคนิคกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง กิจกรรมที่กลุ่มสามารถช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองในด้านอารมณ์ สังคม และรู้จักควบคุมตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถรับผิดชอบตนเอง และมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ดี

2.9 เทคนิคการใช้ตัวแบบ

จากการศึกษาเอกสาร และตำรา พบว่า มีนักวิชาการได้ให้ความหมายแรงสนับสนุนทางสังคมไว้ดังต่อไปนี้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2537: 96) ได้กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลหนึ่ง (หรือหลายคน) ซึ่งเป็นที่ไว้วางใจ เป็นที่พึ่งได้ เชื่อถือได้ ให้การดูแลและทำให้อีกบุคคลหนึ่งเกิดความรู้สึกว่ามีผู้ให้การดูแลตน และทำให้ว่าตนเองมีค่า ตนเองเป็นคนๆ หนึ่ง

บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์ (2542: 3) ได้สรุปความหมายของแรงสนับสนุนทางสังคมว่า หมายถึง สิ่งที่ได้รับแรงสนับสนุนได้รับความช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสาร วัตถุสิ่งของ หรือการสนับสนุนด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจจะบุคคลหรือกลุ่มแล้วยังมีผลทำให้ผู้รับ ได้ปฏิบัติไปในทิศทางที่ผู้รับต้องการในที่นี้ หมายถึง การมีสุขภาพอนามัยที่ดี

ธอท์ (Thoits. 1992: 147 – 148) ให้ความหมายแรงสนับสนุนทางสังคม หมายถึง บุคคลในเครือข่ายสังคมได้รับความช่วยเหลือทางด้านอารมณ์ สิ่งของหรือข้อมูล ซึ่งการสนับสนุนนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญและตอบสนองต่อความเจ็บป่วยหรือความเครียดได้ในระยะเวลาที่รวดเร็วขึ้น

เฮาส์ (House. 1995: 201) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งประกอบด้วยความรักใคร่ ไว้วางใจ ความรัก ความผูกพันต่อกัน ความช่วยเหลือด้านการเงิน สิ่งของ แรงงาน การให้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการให้ข้อมูลป้อนกลับและข้อมูลเพื่อการเรียนรู้และการประเมินตนเอง

คอบบ์ (Cobb. 1996: 300) ได้ให้ความหมายว่า การสนับสนุนทางสังคมนั้นเป็นข้อมูลหรือข่าวสารที่ทำให้บุคคลเชื่อว่า มีคนรักและสนใจ มีคนยกย่องและมองเห็นคุณค่าและรู้สึกว่าเป็นเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความผูกพันซึ่งกันและกัน

คาห์น (Kahn. 1999: 85) ได้ให้คำจำกัดความของการสนับสนุนทางสังคม การสนับสนุนทางสังคมเป็นการปฏิสัมพันธ์

บาร์ริรา (Barrera. 2000: 70) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การใกล้ชิด การช่วยเหลือโดยการให้สิ่งของ แรงงาน คำแนะนำ ข้อมูลป้อนกลับ และการมีส่วนร่วมทางสังคม

สรุปได้ว่า แรงสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นที่ใกล้ชิดในด้านต่างๆ เป็นต้นว่า ให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ความช่วยเหลือทางด้านกำลังทรัพย์ วัตถุสิ่งของ ให้การยอมรับผู้ที่การช่วยเหลือว่าเป็นบุคคลหนึ่งในเครือข่ายของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ ทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าการช่วยเหลือนั้นมีคุณค่าและเกิดการพัฒนาพฤติกรรมของตนเอง

2.10 หลักการสนับสนุนทางสังคม

หลักการที่สำคัญของแรงสนับสนุนทางสังคมจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ (บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์. 2542: 3 – 4)

1. จะต้องมีการสื่อสารระหว่างผู้ให้และผู้รับแรงสนับสนุน
2. ลักษณะการติดต่อสื่อสารนั้นจะต้องประกอบไปด้วย

2.1 ข้อมูลข่าวสารมีลักษณะที่ผู้รับเชื่อว่ามีคนสนใจ เอาใจใส่และมีความรัก ความหวังดีในตนอย่างจริงใจ

2.2 ข้อมูลข่าวสารมีลักษณะที่ผู้รับเชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้

2.3 ข้อมูลข่าวสารมีลักษณะที่ผู้รับเชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเป็นที่ยอมรับในสังคม

3. ปัจจัยนำเข้าของแรงสนับสนุนอาจอยู่ในรูปข้อมูลข่าวสาร วัสดุหรือจิตใจจะต้องช่วยให้ผู้รับได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่เข้าต้องการในที่นี้คือการมีสุขภาพอนามัยที่ดี

ระดับของแรงสนับสนุนทางสังคม

กอตต์ลิบ (Gottlieb. 1985: 5) ได้แบ่งแรงสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ระดับกว้าง (Macro Level) เป็นการพิจารณาถึงการเข้าร่วมหรือการมีส่วนร่วมในสังคม อาจวัดได้จากความสัมพันธ์สถาบันในสังคม การเข้าร่วมกับกลุ่มต่างๆ และการดำเนินชีวิตในสังคม

2. ระดับกลุ่มเครือข่าย (Mezzo Level) เป็นการมองที่โครงสร้างและหน้าที่ของเครือข่ายทางสังคมด้วยการวัดอย่างเฉพาะเจาะจงถึงกลุ่มบุคคลที่มีสัมพันธ์ภาพกันอย่างสม่ำเสมอ

เช่น กลุ่มเพื่อน ชนิดแรงสนับสนุนทางสังคมในระดับนี้ คือ การให้คำแนะนำการช่วยเหลือด้านวัตถุ ความเป็นมิตร และการสนับสนุนด้านอารมณ์

3. ระดับแคบหรือระดับเล็ก (Micro Level) เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากที่สุด ทั้งนี้มีความเชื่อว่าคุณภาพของความสัมพันธ์ มีความสำคัญมากกว่าปริมาณ คือ ขนาด จำนวน และความถี่ แหล่งของแรงสนับสนุนทางสังคมได้แก่ คู่สมรส บุตร และสมาชิกในครอบครัว ซึ่งมีความใกล้ชิดทางด้านอารมณ์มากที่สุด

ประเภทแรงสนับสนุน

กอตต์ทลิบ (Gottlieb, 1985: 6) ได้แบ่งประเภทแรงสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มปฐมภูมิเป็นกลุ่มที่มีความสนิทสนม และมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก เป็นการส่วนตัวสูง กลุ่มนี้ได้แก่ครอบครัว ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน

2. กลุ่มทุติยภูมิ เป็นกลุ่มสังคมที่มีความสัมพันธ์กันตามแผน และเกณฑ์ที่วางไว้มีบทบาทเป็นตัวกำหนด บรรทัดฐานของกลุ่มในสังคม กลุ่มนี้ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน กลุ่มวิชาชีพ และสังคมอื่นๆ ซึ่งเป็นแรงสนับสนุนทางสังคม ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

นอกจากที่กล่าว ยังพบพฤติกรรมในการให้แรงสนับสนุนทางสังคม แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การสนับสนุนทางอารมณ์ (Emotion support) เช่น การให้ความพอใจ การยอมรับนับถือ ความห่วงใย การกระตุ้นเตือน

2. การสนับสนุนโดยการให้ประเมิน (Appraisal support) เช่น การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) การเห็นพ้อง การให้การรับรอง หรือการยอมรับในสิ่งที่คนอื่นได้แสดงออกมา (Affirmation) รวมถึงแรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งอาจเป็นการช่วยเหลือโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้

3. การให้ข้อมูลข่าวสาร (Information support) เช่น การให้คำแนะนำตักเตือน การให้คำปรึกษา และการให้ข่าวสาร

4. การให้การสนับสนุนทางด้านเครื่องมือ (Instrument support) เช่น แรงงาน เงิน เวลา เป็นต้น

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

3.1 ความหมายของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

สุทินี รัตนวราหุ (2534: 17) ได้ให้ความหมายพิจารณาในแง่ของกฎหมาย คำว่า เด็กกระทำผิด หมายถึง บุคคลที่มีเกณฑ์อายุอยู่ในวัยเด็กได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นการกระทำผิดของเด็ก ดังนั้นการที่จะพิจารณาความหมายของคำว่า เด็กกระทำผิดจะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ 2 อย่าง ประกอบกัน คือ 1. เกณฑ์อายุ คือ คำว่าเด็กจะถือเกณฑ์อายุเท่าใดอย่างหนึ่ง

และ 2. เกณฑ์การกระทำผิด คือ พิจารณาว่าการกระทำอย่างไรที่เรียกว่า เป็นการกระทำผิดของเด็กอีกอย่างหนึ่ง เมื่อนำเกณฑ์ทั้ง 2 อย่างมาประกอบกัน เราก็จะได้ความหมายของคำว่าเด็กกระทำผิด

1. เกณฑ์อายุ สำหรับประเทศไทยได้ให้ความหมายของคำว่า เด็กและเยาวชนไว้ดังนี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุเกินกว่าเจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกินกว่าสิบปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินกว่า 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่ให้ความหมายมาถึงบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส (พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 4)

2. เกณฑ์การกระทำผิด การกระทำผิดของเด็ก มิได้มีความหมายแคบๆ เฉพาะการกระทำผิดอาญาเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการกระทำบางอย่างที่ผู้ใหญ่กระทำไปเป็นความผิดอาญา แต่ถ้าเด็กกระทำถือว่าเป็นความผิด เพราะไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น การดื่มสุรา การเที่ยวเตร่ยามวิกาล การประพาดดินมั่วสุม เกเร การหนีโรงเรียน เป็นต้น

2.1 การกระทำอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดอาญาทั่วไป เช่น กระทำผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก ครอบครองยาเสพติด ฯลฯ (พ.จ.ต.มาตรา 8(1))

2.2 การกระทำซึ่งถือว่าเป็นการกระทำผิดของเด็กโดยเฉพาะ อันได้แก่ เด็กซึ่งมีปัญหาทางความประพฤติ ซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่สามารถควบคุมความประพฤติ และเด็กซึ่งประพาดดินไม่เหมาะสมแก่วัย เช่น ประพาดดินเกเรเที่ยวเร่ร่อนไปในที่สาธารณะ มั่วสุมเล่นการพนัน หรือทำความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น ฯลฯ และรวมทั้งเด็กที่จำต้องได้รับความสงเคราะห์ เนื่องจากกำพร้าบิดามารดา หรือถูกบิดามารดาทอดทิ้ง หรือเป็นเด็กพิการทางร่างกาย จิตใจหรือสมองอันอาจจะเป็นอันตรายต่อตัวเด็กหรือผู้อื่น

3.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

3.2.1 คำนิยมคนชั้นต่ำ

มิลเลอร์ (Miller) (นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล. 2540: 112-114) ได้อธิบายสาเหตุของการกระทำผิดโดยเฉพาะคนชั้นต่ำว่าจะสร้างวัฒนธรรมย่อยขึ้นมาเอง วัฒนธรรมย่อยนี้จะแตกต่างจากคนโดยส่วนรวม วิธีชีวิตของคนชั้นล่างเป็นอย่างไรก็ถือเป็นวัฒนธรรมของเขาด้วย เช่น ชอบหาเรื่อง มีความแกร่ง มีความฉลาด ชอบความตื่นเต้น เชื่อในเรื่องโชคชะตา ชอบปกครองตนเอง แต่ที่น่าสนใจในลักษณะผู้กระทำผิดทางเพศ คือ พวกที่ชอบความตื่นเต้นมักจะแสดงออกในการดื่มสุรา เล่นการพนัน ซึ่งจะเกิดผลร้ายกับตัวเขาเอง และโดยเฉพาะบางกลุ่มที่ชอบหาความสุขความตื่นเต้นด้วยการหาความสนุกทางเพศ เพราะทำให้มีชีวิตชีวาและสนุกสนาน แต่ถ้าหากหาความสุขกับผู้ที่ไม่ยินยอมก็ทำให้เกิดปัญหาแก่สังคมได้ และในปัจจุบันการชอบความตื่นเต้นนี้เองทำให้มีการหาทางระบายความตื่นเต้นด้วยการทำสื่อลามกอนาจาร ถ้าเป็นการชอบความตื่นเต้นอยู่ในตัวเองไม่ได้ไปทำลายคนอื่น หรือสังคม ก็ไม่สร้างปัญหาแต่อย่างใด

คนชั้นต่ำจะมีการคบหาสมาคมกันเฉพาะกลุ่มฝ่าฝืนกฎหมาย และระเบียบทางสังคม ถ้าหากไม่มีกลุ่มคนชั้นต่ำ ก็อาจจะไม่มีการกระทำความผิดได้ แต่กลุ่มคนเหล่านี้มีโอกาสที่จำกัดซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่างๆ นานา ทำให้มีทัศนคติและค่านิยมในการกระทำความผิด

3.2.2 ทฤษฎีความผูกพันของเฮอร์ชชี (Hirschi's Bond Theory)

เฮอร์ชชี (นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2540: 118-119) เป็นเรื่องที่ยอธิบายการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ผู้ตั้งทฤษฎีได้เน้นในประเด็นของการควบคุมสังคม เนื้อหาสาระของทฤษฎีนี้มีดังต่อไปนี้

เยาวชนนั้นมีอิสระที่จะกระทำผิดได้ เมื่อความผูกพันต่อระเบียบแบบแผนของสังคมขาดสะบั้นลง การกระทำผิดนั้นมักจะกระทำในสิ่งที่ตื่นเต้นหรือกระทำในสิ่งที่สะดวกสบาย เพื่อใ้บรรลุปเป้าหมายอันพึงประสงค์ มีคนจำนวนมากเข้าเกี่ยวข้องกับกิจกรรมเช่นนี้ หากไม่หาทางยับยั้งโดยการให้มีข้อผูกมัดกับผู้อื่น เมื่อความผูกพันขาดสะบั้น ก็ไม่จำเป็นเลยว่าจะต้องมีสิ่งอันใดมาจูงใจให้กระทำผิด เขาก็จะกระทำผิดจนได้

ทฤษฎีนี้ยึดประเด็นความคิดอยู่ตรงแนวคิดแห่งข้อผูกมัดซึ่งข้อผูกมัดเป็นสิ่งที่บุคคลจะต้องมีต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมโดยเฉพาะต่อมาตรฐานความประพฤติที่ซึ่งบอกให้รู้ว่าความประพฤติเช่นไรเป็นความประพฤติที่เหมาะสม ผู้ตั้งทฤษฎีได้กำหนดมิติไว้มากมาย ซึ่งเป็นข้อผูกมัด กล่าวคือ

1. ความผูกพัน (Attachment) ซึ่งหมายถึงความแข็งแกร่งของกรณีที่มีข้อผูกพันต่อผู้อื่น เช่น บิดามารดา หรือเพื่อนตัวอย่าง เช่น เยาวชนบางคนมีความผูกพันกับบิดามารดามากกว่ากับคนอื่น เพราะบิดามารดาได้แสดงความผูกพันต่อบุตรของตนมากกว่าคนอื่นดังนี้ เป็นต้น

2. การผูกมัด (Commitment) หมายถึง การอุทิศตนอยู่ในแนวของการปฏิบัติที่ชอบเยาวชนที่มีแผนจะไปเรียนต่อในมหาวิทยาลัย หรือมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าอย่างหนึ่งอย่างใด จะอุทิศตนต่อกฎหรือระเบียบมากกว่าคนที่แตกต่างกันในเรื่องทำนองนี้

3. การเกี่ยวข้อง (Involvement) บุคคลมีความแตกต่างกัน ในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมซึ่งคอยจำกัดเวลา มิให้ไปยุ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน

4. ความเชื่อ (Belief) บุคคลมีทัศนคติที่แตกต่างกันการยึดถือระเบียบแบบแผนในเรื่องความเชื่อหรือทัศนคตินี้ เฮอร์ชชี ได้กล่าวไว้ว่า มีความแตกต่างกันในเรื่องความมากน้อยของความเชื่อที่จะปฏิบัติตามกฎของสังคม ถ้าคนมีความเชื่อต่อการปฏิบัติน้อยคนก็มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดมากขึ้นด้วย

3.2.3 ทฤษฎีโอกาสที่แตกต่าง (Differential Opportunity Theory)

ทฤษฎีนี้ โคลวอร์ด (Cloward) และ (โอลิน) Olin (อัณณพ ชูบำรุง; และ ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด.

2538: 76-77) ได้เป็นผู้ตั้งขึ้น นับเป็นทฤษฎีที่นำหลักของทฤษฎีสภาพไร้กฎหมายของเมอร์ตันมาอธิบายใหม่มีคำอธิบายว่าความแตกต่างของวิถีทางเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้นมีทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น ในสลัม หรือแหล่งชุมชนแออัด หรือแหล่งเสื่อมโทรมก็มีวิถีทางที่แตกต่างกันทั้งสองอย่างดังกล่าว ส่วนทฤษฎีของเมอร์ตันที่เกี่ยวกับสภาพไร้กฎหมาย ดังได้กล่าวมาข้างต้นนั้นได้ให้อธิบายไว้ว่าอาชญากรรมหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นผลมาจากวิถีทางกฎหมายมีอยู่จำกัด จึงต้องหันไปใช้วิถีทางที่ไม่ถูกต้อง ส่วนโคลวาร์ดและโอลิน อธิบายขยายเพิ่มเติมออกไปอีกว่า ความแตกต่างกันที่จะใช้วิถีทางอันผิดกฎหมายก็มีอยู่ด้วยและความแตกต่างกันทำนองนี้เอง ที่ทำให้เกิดอาชญากรรมนานชนิดความแตกต่างกันทางชนชั้นของสังคม เช่น ชนชั้นต่ำและชนชั้นกลาง ต่างก็มีโอกาสที่จะแสดงบทบาทของการเป็นอาชญากรรมแตกต่างกันไป ส่วนใหญ่แล้วขึ้นอยู่กับ การยอมรับนับถือวัฒนธรรมของกลุ่มอาชญากรและโอกาสที่จะแสดงบทบาท โอกาสที่จะประกอบอาชญากรรมที่แตกต่างกันไป เหมือนๆ กับโอกาสที่แตกต่างกันในการดำเนินตามวิถีทางอันถูกต้องตามกฎหมาย ตามความเป็นจริงแล้วบุคคลแต่ละคนไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดในสังคม มีโอกาสที่ไม่เท่าเทียมกันในการใช้วิถีทางอันถูกต้องตามกฎหมาย ในทำนองเดียวกันทุกคนก็มีโอกาสที่ไม่เท่าเทียมกันในการใช้วิถีทางอันถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อเรากล่าวถึงวิถีทางแล้วก็มีนัยให้คำนึงถึงอยู่ 2 ประการ ไม่ว่าจะเป็แนวทางที่ถูกต้องตามกฎหมาย กล่าวคือ ประการแรก สภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม ทำให้ได้รับค่านิยมและความชำนาญในการแสดงบทบาทตัวอย่าง ประการที่สอง บุคคลมีโอกาสดังแสดงบทบาททันที เมื่อเขาพร้อมที่จะแสดง กล่าวโดยสรุปคำว่าวิถีทาง หมายถึง ลักษณะของการเรียนรู้และลักษณะของโอกาส

ด้วยความคิดเช่นนี้เองที่โคลวาร์ดและโอลินได้นำมาอธิบาย การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอาชญากรรม การติดสุราเรื้อรัง การติดยาเสพติด การเจ็บป่วยทางจิต และการฆ่าตัวตาย ความคิดของเขา เกี่ยวกับพวกที่ถดถอยออกจากสังคม เช่น พวกติดยาเสพติด คือ พวกที่ไม่ปรารถนาที่จะใช้วิถีทางอันไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ในโลกนี้มีคนที่ประสบความล้มเหลวเช่นนี้อยู่มากมายก่ายกอง เด็กและเยาวชนกระทำผิดก็เพราะว่าเขาอยู่ในชนชั้นต่ำ ถูกพร่ำสอนว่าให้อยากได้สิ่งนั้นอยากได้สิ่งนี้ แต่สิ่งที่เขาต้องการจะได้มันไม่อำนวยความสะดวกที่คิดไว้แนวทางอันเป็นที่นิยมเพื่อให้บรรลุความสำเร็จในทางเศรษฐกิจ หรือ ทางการศึกษา มีอยู่อย่างจำกัดการที่จะตั้งเป้าหมายให้ต่ำลงมาก็ทำไม่ได้จึงทำให้เกิดความวิตกกังวล และหันเข้าประกอบอาชญากรรม เมื่อโอกาสอำนวย แต่ถ้าไม่อำนวยหรือไม่มีช่องทางก็ยอมทำผิดไม่ได้เช่นกัน ทฤษฎีนี้พูดถึงโอกาสวิถีทางที่ผิดกฎหมายและไม่ผิดกฎหมาย ชนชั้นทางสังคมและเป้าหมายของชีวิต

3.2.4 ทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม (Social Structure and Anomie Theory)

ผู้คิดค้นทฤษฎีนี้คือ เมอร์ตัน (Merton) (เกษรารังค์ จิณะแสน. 2542: 18-19) โดยเชื่อว่าโครงสร้างสังคมอาจก่อให้เกิดแรงกดดันต่อบุคคลบางคน และผลักดันให้บุคคลนั้นกระทำผิด ส่วนค่านิยมวัฒนธรรมจะเป็นตัวกำหนดเป้าหมายของชีวิต ผู้ที่มาจากชนชั้นต่ำอาจมีโอกาสน้อยในการบรรลุเป้าหมายของชีวิต ขาดโอกาสทางการศึกษา ฐานเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ จึงอาจจะ

เลือกวิธีที่ผิดกฎหมาย เพื่อให้ประสบความสำเร็จ สาเหตุพื้นฐานของอาชญากรรมจึงน่าจะได้แก่ ความบกพร่องของโครงสร้างทางสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างเป้าหมายทางวัฒนธรรม และวิธีการที่สังคมกำหนดซึ่งเปิดโอกาสให้บรรลุเป้าหมาย โดยแบ่งความต้องการหรือชีวิตทางสังคมของมนุษย์ออกเป็น 2 กรณี คือ

1. โครงสร้างวัฒนธรรม ซึ่งประกอบไปด้วยเป้าหมาย (Goal) และบรรทัดฐาน (Norm) ของแต่ละบุคคล

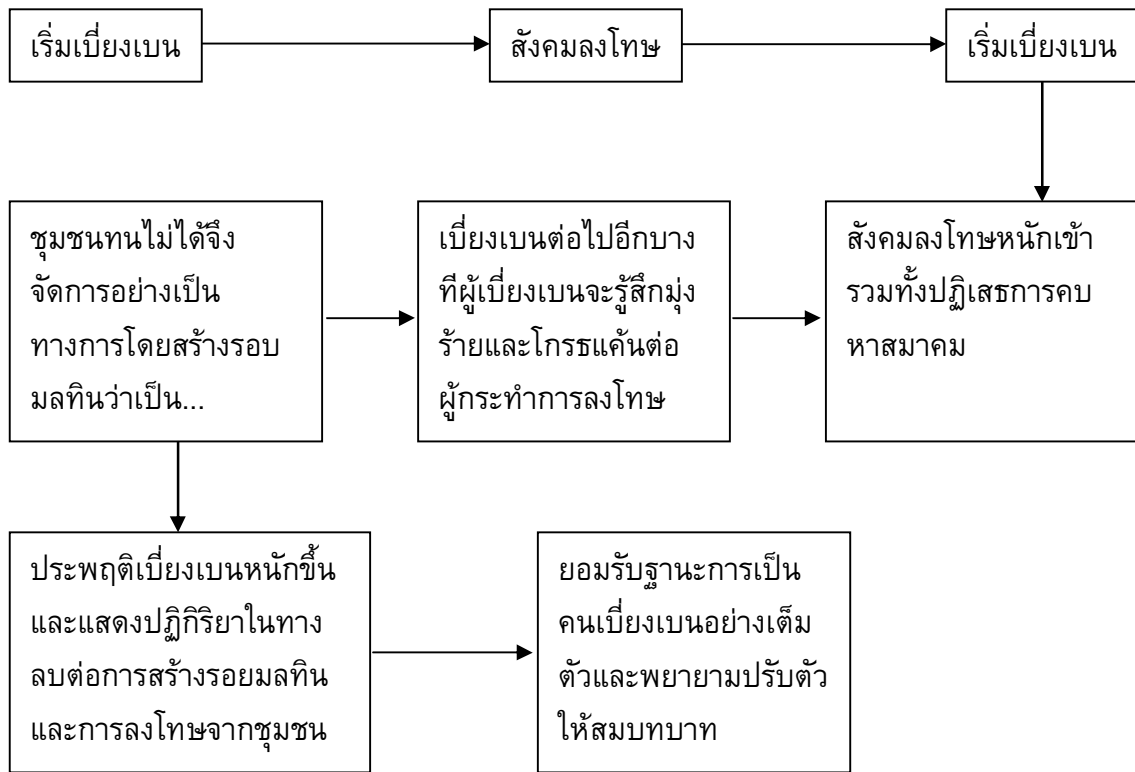
2. โครงสร้างทางสังคม ซึ่งประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งวัดกันตามระดับชั้น โดยดูที่ความร่ำรวย ความมีชื่อเสียง เกียรติยศและอำนาจ

จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีนี้เน้นเรื่องความสำเร็จของชีวิต โดยถือเอาฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคมมาเป็นตัวกำหนด เมื่อใดก็ตามที่ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายที่ต้องการกับความถูกต้องของวิธีการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายไม่ตรงกัน การกระทำที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมก็จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะพวกชนชั้นต่ำ เช่น พวกที่อาศัยอยู่กันตามสลัมต้องดิ้นรนหาเงินทอง บางครั้งความจำเป็นบีบบังคับอาจต้องทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย สภาพการดำเนินชีวิตที่ไร้กฎหมาย เป็นสิ่งที่น่าท้อ ทำให้ผู้ประพฤติแยกไม่ออกระหว่างความถูกต้องชอบธรรมและความคิดมิชอบ อาชญากรรม หรือ การกระทำผิดของเด็กก็เกิดจากสภาพความคิดที่ไม่ชอบธรรมนั่นเอง โดยเฉพาะมักเกิดในหมู่ผู้ที่ด้อยการศึกษาและทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่

3.2.5 ทฤษฎีประทับตรา (Labeling Theory)

แนวคิดในการประทับตรา (Labeling Perspective) (สาคิวรี ไพทอร์ย์. 2533: 12) ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ การกระทำผิดเกิดขึ้นเพราะสังคมเป็นผู้ประทับตรา การประทับตราเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำผิดครั้งแรก และผู้กระทำผิดได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่นๆ ในสังคม สถาบันเหล่านี้เป็นผู้กำหนดว่าเขามีพฤติกรรมเป็นอาชญากร เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้กระทำผิดก็ย่อมรับการประทับตรา และเริ่มกำหนดทิศทางแห่งคามประพฤติของตนในอนาคตให้สอดคล้องกับการรับรู้ของสังคม โดยอาชญากรรมหรือการกระทำผิดจึงเกิดขึ้นเพราะปฏิกริยาระหว่างคนกับสังคม

ทฤษฎีประทับตรา มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำ เพราะเมื่อผู้กระทำผิดถูกจับแล้ว หลังจากนั้นผู้กระทำผิดต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นผู้ตัดสินว่ามีความผิดจริงหรือไม่ หากผิดจริงก็จะได้รับการลงโทษตามกฎหมาย นั่นคือ การที่ผู้กระทำผิดได้ถูกประทับตราแล้ว เมื่อเด็กและเยาวชนที่ถูกศาลพิพากษาให้อยู่ในสถานฝึกอบรม เมื่อออกจากสถานฝึกอบรมมาแล้วมักจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม สังคมมักจะไม่เชื่อถือและไม่ไว้วางใจจึงทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นหันกลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิมอีก ซึ่ง เอ็ดวิน เลเมอร์ท (Edwin Lemert) ได้ชี้ให้เห็นวงจรของกระบวนการประทับตรา ดังแผนภูมิต่อไปนี้ (อุษา คงสาย. 2538: 26-27)

วงจรของกระบวนการประทัตตรา

จากทฤษฎีนี้ทำให้เห็นว่า ไม่มีพฤติกรรมใดเป็นอาชญากรรมในตัว แต่พฤติกรรมอาชญากรรมนั้นถูกกำหนดขึ้นโดยคนในสังคมที่คนอาศัยอยู่นั่นเอง การที่ผู้นั้นได้กระทำผิดไปโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะความจำเป็นไม่ได้มีเจตนาในการกระทำผิด แต่เมื่อกระทำไปแล้วถูกสังคมตราหน้า

ทฤษฎีต่างๆ ทางสภาพแวดล้อมภายในชุมชน สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยจากเขตที่พักอาศัย ค่านิยมของคนในชุมชน ความผูกพันที่มีนั้นรวมทั้งโครงสร้างของสังคม มีผลต่อพฤติกรรมต่างๆ อย่างมากมาย เพราะทุกคนจะต้องอยู่ร่วมกันไม่สามารถอยู่เพียงลำพังได้ จึงต้องมีผู้คอยปกครองดูแลที่พักอาศัยและมีการอยู่อย่างเป็นกลุ่ม โดยต้องการเพื่อน ชุมชนจึงเป็นสถาบันที่มีผลเกี่ยวข้องกับมนุษย์มากในการที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรมความเชื่อต่างๆ การใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคม พฤติกรรมต่างๆ ดังนั้นถ้าหากเด็กและเยาวชนอยู่ในสังคมที่ไม่ดีก็สามารถจะกระทำผิดตามค่านิยมหรือสิ่งที่สังคมเหล่านั้นปฏิบัติได้

3.2.6 อิทธิพลจากสื่อมวลชน แบ่งออกเป็นทฤษฎีต่างๆ ได้ดังนี้

สื่อมวลชนเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันหนึ่งที่มีส่วนต่อการเกิดอาชญากรรม โดยเฉพาะปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ซึ่งสื่อมวลชนมีอิทธิพลหนุนทศนคติที่มีอยู่ และสภาพแวดล้อมเหล่านั้นเป็นสิ่งที่นำไปสู่การกระทำผิดตามกฎหมาย ทำให้บุคคลที่เคยเห็นการกระทำ

ความผิดกับสิ่งที่สื่อมวลชนนำเสนอเป็นเรื่องปกติธรรมดา ทำให้เป็นอันตราย เนื่องจากสื่อมวลชนได้มอบสิ่งที่ผิดๆ หรือค่านิยมผิดๆ ให้แก่สาธารณชน

3.2.7 ทฤษฎีการเลียนแบบ (Theory of Imitation)

ทาร์ต (Tarde) (อ็องฌว ซูบารุง และศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด. 2538: 25-31) นักสังคมวิทยาและอาชญาวิทยา ได้เสนอทฤษฎีการเลียนแบบหรือทฤษฎีการเอาอย่างนี้ขึ้นมา โดยให้ความสนใจในเรื่องของอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการเกิดอาชญากรรม และได้แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นจะทำให้เกิดเทคนิคของการกระทำที่คล้ายตามมาด้วยเป็นปัญหาถูกโซ่ตาร์ดได้ศึกษาอาชญากรรมหลายกรณีและได้ตั้งข้อสังเกตว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมีความเหมือนกันในที่สุดเขาก็ได้ตั้งกฎการเลียนแบบขึ้นมา ตามกฎของตาร์ดมีข้อสังเกตดังนี้

1. คนเรามีแนวโน้มที่จะเลียนแบบแฟชั่นและประเพณีของคนอื่น ตามปกติกลุ่มชนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จะมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องแฟชั่นและประเพณีอย่างช้าๆ แต่ถ้ากลุ่มที่แตกต่างติดต่อกัน ก็จะส่งเสริมการเลียนแบบมากขึ้น

2. ผู้ที่มีฐานะต่ำกว่าจะเลียนแบบผู้ที่มีฐานะสูงกว่า ตาร์ดได้พบว่ามิอาชญากรรมหลายชนิดเกิดขึ้นในกลุ่มคนชั้นสูง และแพร่เข้าไปสู่กลุ่มคนชั้นต่ำโดยการเลียนแบบ

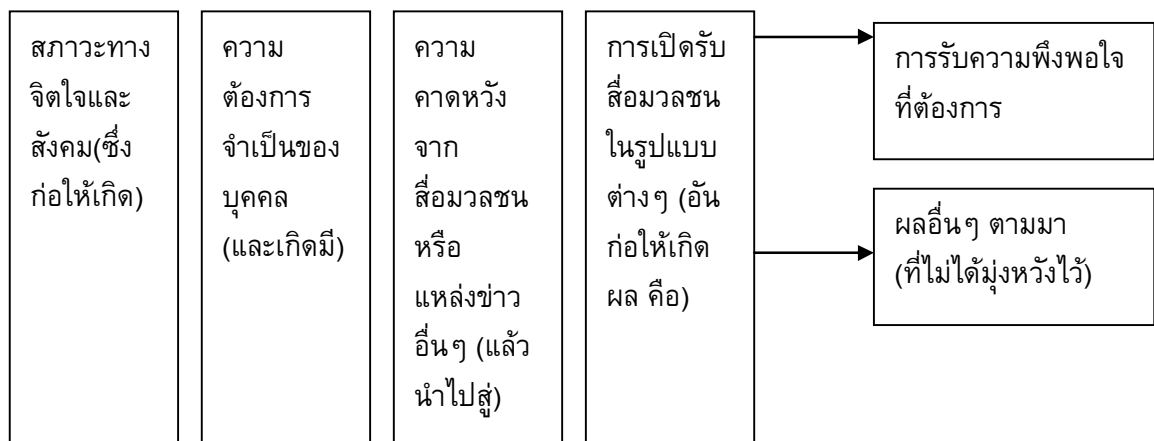
3. คนเราจะเลียนแบบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ ถ้าหากว่าพฤติกรรมเก่านั้นเกิดการขัดแย้งกัน ตาร์ดเชื่อว่า การเลียนแบบเป็นการเรียนรู้อย่างหนึ่ง และการเลียนแบบอย่าง ทำให้เกิดอาชญากรรมเขากล่าวไว้ว่า อาชญากรรมแพร่ออกไปในลักษณะเช่นเดียวกับแฟชั่น และแฟชั่นของอาชญากรรมก็เหมือนกับเสื้อผ้าและทรงผม

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันสังคมกำลังมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรไปสู่สังคมอุตสาหกรรม การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามา การนำเสนอสื่อก็มีตามมาด้วยและการเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเข้ามาอยู่ในทุกระดับชั้น อาจทำให้เกิดการเลียนแบบจากกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มได้ ซึ่งอาจมีผลทำให้เกิดความคิดหรือพฤติกรรมทางเพศเปลี่ยนแปลงไป สรุปได้ว่าสื่อสามารถแพร่ได้ง่ายและรวดเร็วโดยเฉพาะ ในกลุ่มที่แตกต่างกัน คนชั้นต่ำเลียนแบบคนชั้นสูง การมีความขัดแย้งภายในกลุ่ม

3.2.8 ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน (The Uses and the Gratifications Approach)

ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้รับสารซึ่งอยู่ในฐานะผู้กระทำการสื่อสาร ผู้รับสารเป็นผู้ที่เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ และเลือกรับเนื้อหาข่าวสารเพื่อสนอง ความต้องการของตนเพื่อเป็นแนวทางในการใช้ประโยชน์และเพื่อรับความพึงพอใจ คือ การศึกษา ผู้รับสารเกี่ยวกับสภาวะทางสังคม จิตใจ ซึ่งก่อให้เกิดความต้องการจำเป็นของบุคคล และเกิดมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่นๆ แล้วนำไปสู่การเปิดรับสื่อทำให้เกิดผล คือ การได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการ และผลอย่างอื่นตามมาโดยไม่ได้เจตนา (พระ พุ่มพิเชษฐ. 2534: 634-636)

วัตถุประสงค์ที่สำคัญในทฤษฎีการใช้ และความพึงพอใจจากสื่อจะอยู่ที่ความพึงพอใจที่ผู้รับสารคาดหวังจากสื่อ โดยโครงสร้างของสื่อ (Media Structure) ก็เป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญ เพราะโครงสร้างของสื่อเป็นสิ่งที่ตอบสนองแรงจูงใจ หรือการแสวงหาความพึงพอใจโดยตรงและการเชื่อมโยงกันระหว่างการแสวงหาความพึงพอใจของบุคคลกับโอกาสหรือ ทางเลือกในการใช้สื่อ ทำให้เกิดพฤติกรรมในการรับสื่อของบุคคล โครงสร้างของการรับสื่ออาจจะประกอบไปด้วยจำนวนสื่อที่มี จำนวนสื่อที่หาได้ ประเภทของสื่อที่ได้รับ ปริมาณเนื้อหาของสื่อ ความนิยม ความชื่นชอบ และความต้อการ เป็นต้น องค์ประกอบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน มีดังนี้

อิทธิพลของความรุนแรงในการรับ (พีระ พุ่มพิเชษฐ. 2534: 670-673) แบ่งออกเป็นทฤษฎีต่างๆ ได้ดังนี้

ทฤษฎีการผ่อนคลาย (Catharsis Theory)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า คนเราถ้าทุกวันเกิดความเครียดหรืออารมณ์หงุดหงิด ซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง เป็นการเปิดโอกาสที่จะรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง เพื่อที่จะช่วยปลดปล่อยความรู้สึกที่อยากแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวลงได้ เช่น การดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ที่มีเรื่องตำรวจปราบผู้ร้าย เรื่องเกี่ยวกับสงครามหรือการดูมวย หรือการดูวีดีโอโป๊ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สามารถที่จะทดแทนหรือเป็นทางออกของความก้าวร้าวรุนแรง หรือความต้อการทางเพศในตัวเองที่เกิดจากภาวะกดดัน ผู้แสดงในสื่อต่างๆ แสดงพฤติกรรมรุนแรงหรือการกระทำทางเพศในตัวเองที่เกิดจากภาวะกดดัน ผู้แสดงในสื่อต่างๆ แสดงพฤติกรรมรุนแรงหรือการกระทำทางเพศออกมา เหมือนกับว่าได้กระทำแทนตัวเองแล้ว ดังนั้นสื่อมวลชนจึงเปรียบเสมือนกลไกทางจิตวิทยาและทางสังคม (Psychological and Social Mechanisms) ที่เป็นทางออกสำหรับพฤติกรรมความรุนแรงและความต้อการทางเพศของคนเราลักษณะการเป็นเครื่องผ่อนคลายดังกล่าวนี้ จะเกิดผลกับคนชั้นต่ำมากกว่าคนระดับกลาง ทั้งนี้เนื่องจากคนในระดับกลางมีความสามารถในการควบคุมหรืออดกลั้นต่อการแสดงออกของความรุนแรงได้ดีกว่าคนชั้นต่ำของสังคม

ทฤษฎีการกระตุ้น (Aggressive Cues or Stimulating Effects Theory)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า การเปิดรับสิ่งเร้าของความก้าวร้าวจะไปกระตุ้นระดับการปลุกเร้าทางจิตใจและร่างกายจนอาจถึงขั้นการแสดงพฤติกรรมในทางก้าวร้าวรุนแรง ความต้องการทางเพศ เช่น การดูการแข่งขันทกมวย อาจจะไปกระตุ้นอารมณ์ให้ผู้เกิดพฤติกรรมเหล่านั้นขึ้นมาก หรือดูภาพการร่วมเพศอาจเกิดความต้องการทางเพศได้ การกระตุ้นหรือปลุกเร้าความรุนแรงมักจะเกิดขึ้นกับผู้ที่กำลังอยู่ในสภาวะกดดันหรือหงุดหงิดในขณะนั้นมักจะมีแนวโน้มที่จะตอบสนองสูงกว่า ในสถานการณ์ที่เป็นจริงของผู้ชมหากคล้ายคลึงกันกับสถานการณ์ที่ปรากฏบนจอโทรทัศน์ ก็มีสวนกระตุ้นพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงได้ง่ายมาก การตอบสนองความก้าวร้าวรุนแรงนี้จะไม่เหมือนกันทุกคนขึ้นอยู่กับความแตกต่างลักษณะของบุคคล และลักษณะการที่รับรู้ข่าวสารไม่เหมือนกัน

ทฤษฎีแรงเสริม (Reinforcement Theory)

ความรุนแรงในโทรทัศน์และสื่อมวลชนต่างๆ ที่ได้นำเสนอ นั้น มักจะไม่เพิ่มหรือลดความเป็นไปได้ในการแสดงพฤติกรรมรุนแรงของผู้รับสารอย่างเด่นชัด แต่สิ่งที่เกิดจากผลของสื่อมวลชนก็คือ เป็นแรงเสริมความก้าวร้าวหรือแรงเสริมการต่อต้านความก้าวร้าวรุนแรงที่มีอยู่แล้วในตัวของผู้รับสาร ดังนั้นทฤษฎีแรงเสริมของความก้าวร้าวรุนแรงในสื่อมวลชนชี้ให้เห็นว่า เนื้อหาในสื่อมวลชนเป็นแรงเสริมต่อทัศนคติ ค่านิยม ปทัสถาน ความเชื่อของผู้รับสาร ถ้าบุคคลนั้นมีความเชื่อในการใช้ความรุนแรงอยู่แล้ว ความรุนแรงในสื่อมวลชนก็ช่วยเสริมความเชื่อนั้นให้หนักแน่นขึ้น แต่ถ้าบุคคลในสังคมใดที่ไม่ชอบใช้ความรุนแรง เขาจะรับความรุนแรงนั้นเข้ามาโดยมองความรุนแรงนั้นเป็นเรื่องของความเจ็บปวด ทรมาน ควรหลีกเลี่ยงเช่นเดียวกับผู้ที่มีอารมณ์หรือความต้องการทางเพศอยู่แล้ว เมื่อเขาได้รับสื่อที่เป็นแรงเสริมมากๆ ก็อาจเป็นแรงเสริมที่ทำให้เขาแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นออกมาได้

ทฤษฎีการปลูกฝัง (Cultivation Theory)

ข่าวสารในสื่อมวลชนโดยเฉพาะในโทรทัศน์ได้ปลูกฝังความคิดของผู้รับสารเกี่ยวกับโลกที่แท้จริง อิทธิพลของวิทยุโทรทัศน์ในสังคมสมัยใหม่แพร่กระจายเข้าไปสู่ทุกครัวเรือน เนื้อหาในวิทยุโทรทัศน์มักจะเกี่ยวกับความรุนแรง อาชญากรรม ความขัดแย้ง เรื่องราวทางเพศ เป็นต้น จนทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกที่โลกนี้เต็มไปด้วยความขัดแย้งและความรุนแรงไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การติดรับต่อสู้อื่นๆ ส่วนเนื้อหาจะแสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกมีอำนาจหรือชัยชนะเหนือผู้อื่นโดยใช้ความรุนแรงเท่านั้น ผู้ชมโทรทัศน์ถูกปลูกฝังให้มีความรู้สึกที่โลกที่เป็นอยู่ในโทรทัศน์คือโลกที่แท้จริงเต็มไปด้วยความรุนแรง

อาจกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนเป็นการสื่อสารที่มีบทบาทต่อชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก สื่อมวลชนที่มีผลต่อทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความคิดเห็นของกลุ่มชน รวมทั้งสังคม ซึ่งสื่อมวลชนจะเป็นสิ่งที่ตอกย้ำ ความคิดที่มีอยู่เดิมหรือ อาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงความคิดใหม่

ขึ้นมาได้ โดยเฉพาะในปัจจุบันมีเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามามากมายสื่อสารกับมนุษย์ได้อย่างไม่จำกัดวิธี ซึ่งทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดต่างๆ ของมนุษย์อย่างมาก

เหตุการณ์กระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ได้มีผู้พยายามศึกษาและวิจัยถึงสาเหตุของการกระทำความผิด มีหลายทฤษฎีด้วยกัน (การติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย. 2535-2539: 7-17) ดังเช่น

1. ทฤษฎีว่าด้วยลักษณะของบุคคล (Personal Trait) หรือองค์ประกอบในตัวบุคคล (Individual Make Up) ที่บกพร่องไม่สมบูรณ์ ลักษณะทางร่างกายก็ดี ลักษณะปัญญาก็ดี ลักษณะอารมณ์ก็ดี และลักษณะอื่นๆ หาได้เป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กเป็นอาชญากรไม่เว้นแต่สิ่งเหล่านี้แปรปรวนหรือบกพร่อง ถึงขนาดที่บุคคลไม่สามารถจะมีความสัมพันธ์กับสังคมหรือสิ่งแวดล้อม และไม่อาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับบุคคลอื่น หรือกลุ่มอื่นได้ เฉพาะในเหตุนี้เท่านั้นที่อาจจะเป็นมูลเหตุให้คนทำผิด

2. ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychogenic Theory)

ก. ขาดการอบรมของพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ตาย หรือมีสภาพบ้านแตก หรือไม่มีเวลาอบรมลูกเพียงพอ จึงทำให้จิตใจแข็งกระด้าง

ข. มีพัฒนาการทางเพศ ทำให้รู้สึกไม่สบายใจหรือเป็นทุกข์

ค. มีความเห็นแก่ตัวจึงเป็นทุกข์

เด็กวัยรุ่นที่กระทำความผิด เป็นเด็กที่ขาดความรัก ไม่มีความปลอดภัย เด็กจะมีความสับสนวุ่นวายใจ มองโลกในแง่ร้ายและรู้สึกว่าตนเองได้รับการดูถูกจากสังคม โดดเดี่ยวดาย และลักษณะกระทำความผิดก็มักจะรวมกลุ่มเข้ากับเพื่อนที่มีปัญหาคล้ายๆ กัน

3. ทฤษฎีว่าด้วยการคบหาสมาคมไม่เหมือนกัน (Theory of Differential Association) ทำให้รับเอา ค่านิยมหรือพฤติกรรมของกลุ่มมาปฏิบัติ

4. ทฤษฎีวัฒนธรรมย่อย (Subcultures) วัฒนธรรมย่อยของเด็กในกลุ่มนี้อาจจะขัดแย้งกับทัศนคติของสังคมส่วนใหญ่ เช่น การไว้ทรงผม การแต่งกาย การแสดงดนตรี กลุ่มเด็กพวกนี้จึงเกิดปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของสังคม เมื่อเป็นเช่นนี้ กลุ่มเด็กเหล่านี้จะหันเข้ามาจับกลุ่มกันสร้างแบบแผนพฤติกรรมของพวกเขาขึ้นมา แต่มิได้มุ่งหวังผลประโยชน์จากการกระทำหรือพฤติกรรมของตน แต่มุ่งแสดงให้กลุ่มเด็กด้วยกันเห็นว่า ตนนั้นเป็นคนเก่ง หรือเป็นคนที่สามารถเช่นการตั้งตนเป็นหัวหน้าแก๊งค์

5. ทฤษฎีว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของร่างกาย เช่น

Endomorphic (เจ้าเนื้อ) – ใจน้อย

Mesomorphic (ลำสัน) – ก้าวร้าว

Ectomorphic (สะอืดสะออง) – เก็บตัว

6. ทฤษฎีว่าด้วยอาชญากรโดยกำเนิด (Born Criminal)

มีรูปร่างทางร่างกายผิดปกติ ขากรรไกรล่างยาวกว่าขากรรไกรบน ใบหูไม่สมประกอบ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าอาชญากรนั้นถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์

จากหลายทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปสาเหตุ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนได้เป็น 3 ประเด็นดังนี้

1. สาเหตุจากตัวเด็กและเยาวชน ได้แก่ สภาพทางด้านร่างกายที่ผิดปกติบกพร่อง ไม่สมประกอบ ปัญญาอ่อน จิตใจบกพร่อง มีบุคลิกภาพที่แปรปรวน อันเป็นผลร้ายต่อเด็ก เพราะจะทำให้เด็กไม่สามารถใช้สติปัญญาไตร่ตรอง ยั้งยั้ง หรือห้ามใจในสิ่งที่ยั่วยุต่างๆ ได้

2. สาเหตุจากเพื่อนและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การคบเพื่อน การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ถือว่ามีความสำคัญต่อเด็กและเยาวชนเป็นอันมาก การรวมกลุ่มกันเป็นแก๊งค์เป็นพวก ย่อมทำให้เด็กและเยาวชนในกลุ่มเดียวกันมีค่านิยมที่เหมือนกัน มีทัศนคติที่คล้ายคลึงกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะสามารถถ่ายทอดเทคนิคในการกระทำผิดหรือคอยช่วยเหลือส่งเสริมให้กระทำผิดหนักขึ้นไปกว่าเดิม สนับสนุนกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความตื่นเต้นและให้ประโยชน์ร่วมกัน จึงมีผลทำให้เด็กและเยาวชนได้รับการถ่ายทอดค่านิยมเทคนิค และทัศนคติในการกระทำ

3. สาเหตุจากครอบครัว ได้แก่ เด็กและเยาวชนขาดการอบรมเลี้ยงดู ขาดความรัก หรือได้รับการเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง เด็กและเยาวชนจะมีความสับสนวุ่นวาย มองโลกในแง่ร้าย เกิดความคับข้องใจ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ จนนำไปสู่การกระทำผิดได้

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

4.1 ประวัติและความเป็นมา

ในสมัยที่ยังใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 การปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำ ความผิดตามกฎหมาย ศาลได้แต่พิเคราะห์ถึงความรู้สึกผิดชอบของเด็กประกอบกับลักษณะของ ความผิดที่เด็กได้กระทำลง แล้วกำหนดโทษไปตามความเหมาะสมกับความผิด และความรู้สึก รับผิดชอบของเด็ก ส่วนการควบคุมเด็กที่กระทำผิด ในปี พ.ศ.2450 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนดัด สันดานขึ้นที่เกาะสีชัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยให้อยู่ในความดูแลของกรมตำรวจ โรงเรียน ดังกล่าวเป็นสถานที่ควบคุมเด็กที่ทำความผิดซึ่งมีอายุระหว่าง 10-16 ปี ไว้ให้ทำการแก้ไข เปลี่ยนแปลงอุปนิสัยส่วนที่เสียหายและปลูกฝังนิสัยที่ดี ต่อมาได้โอนกิจการโรงเรียนดัดสันดานให้อยู่ ในการดูแลของกรมราชทัณฑ์

ในปี พ.ศ.2478 ได้ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา โดยมีบทบัญญัติให้ศาลมี อำนาจสั่งให้เด็กที่มีอายุในเขตบังคับ (อายุไม่ครบ 15 ปี) ที่ไม่ได้ไปเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรไปไว้ในโรงเรียนฝึกอาชีพ และต่อมาได้ตราพระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 และพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ.2479 ขึ้นใช้ บังคับ โดยได้มีบทบัญญัติวางวิธีปฏิบัติต่อนักโทษและต่อเด็กที่ต้องคำพิพากษา ให้หนักไปในทาง ฝึกอบรม ไม่ใช่กรทำโทษเช่นแต่ก่อน กรมราชทัณฑ์จึงได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกอาชีพ สำหรับเด็กที่

กระทำผิดที่มีอายุยังไม่ครบ 18 ปี และแยกควบคุมผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ไว้เป็นพิเศษ โดยเปลี่ยนชื่อโรงเรียนตัดสันดานเป็นโรงเรียนฝึกอาศีพ พร้อมกับย้ายจากเกาะสีชังมาตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ได้จัดตั้งเป็นทัณฑสถานวัยหนุ่ม ต่อมากรมราชทัณฑ์ ได้โอนกิจการโรงเรียนฝึกอาศีพไปให้กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการตามพระราชบัญญัติ จัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2501 ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์ได้รับเด็กไว้ฝึกอบรม ณ เขาวงกตสถานบ้านห้วยโป่ง จังหวัดระยอง ส่วนทัณฑสถานวัยหนุ่มยังคงอยู่กับกรมราชทัณฑ์

พระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียน พ.ศ.2481 ได้มีบทบัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าหน้าที่จัดการกับเด็กนักเรียนและเด็กอนาถาที่ประพฤติน่าไม่สมควรแก่วัย และให้ศาลมีอำนาจสั่งถอนอำนาจปกครองบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กที่ใช้อำนาจปกครองโดยมิชอบเสียบางส่วนหรือทั้งหมดได้ และตั้งเจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้ปกครองแทนกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้มีสารวัตรนักเรียน ออกทำการตรวจตราดูแลความประพฤติของเด็กนักเรียนในกรุงเทพมหานคร ส่วนกรมประชาสงเคราะห์ได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์เป็นที่ให้การเลี้ยงดูและอบรมขึ้น เช่น สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน โรงเรียนชาติสงเคราะห์ โรงเรียนประชาสงเคราะห์ วิทยาลัยพิบูลประชาสงเคราะห์เขาวงกตสถานทุ่งมหาเมฆ และเขาวงกตสถานบางละมุง จังหวัดชลบุรี

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กที่กระทำผิดมาโดยตลอด และเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีข้อบกพร่องและมีอุปสรรคอยู่หลายประการ ทั้งกฎหมายที่บัญญัติไว้มีเฉพาะสำหรับการปฏิบัติต่อเด็กหลังจากศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว ส่วนวิธีปฏิบัติต่อเด็กในระหว่างที่ถูกจับกุม และระหว่างการพิจารณาคดีไม่มีกฎหมายบัญญัติวิธีการไว้ เด็กจึงได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่กระทำ ความผิดซึ่งเป็นการไม่เหมาะสมและมีผลเสียหายแก่เด็ก จึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.2494 กระทรวงยุติธรรมจึงได้จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2495 โดยที่ทำการชั่วคราวอยู่ที่อาคารศาลแขวงพระนครใต้ (เดิม) ตำบลตลาดน้อย อำเภอสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร ส่วนอาคารที่ทำการถาวรได้ก่อสร้างขึ้นในที่ดินพระราชพัสดุใกล้ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ด้านถนนราชินี จัดทำสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารดังกล่าว เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2495 เป็นเงินทั้งสิ้น 1,370,000 บาท กำหนดเวลาก่อสร้าง 300 วัน

การเป็นทำการศาลคดีเด็กและเยาวชนกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2495 นับเป็นการเริ่มต้นแห่งระบบการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ถูกต้องเหมาะสม โดยแยกปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่ ทั้งกฎหมายได้บัญญัติให้มีการสืบเสาะ และพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ภาวะแห่งจิต และสิ่งแวดล้อมทั้งปวงไปพร้อมกับการสอบสวน ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้ศาล

ได้ทราบถึงสาเหตุแห่งการกระทำผิดก่อน แล้วจึงใช้มาตรการแก้ไขเด็กและเยาวชนด้วยวิธีการที่เหมาะสมเป็นรายบุคคลต่อมากระทรวงยุติธรรม ได้เสนอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.2494 และพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.2506 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2506 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2507

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว และเห็นว่าครอบครัวมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน เพื่อพิทักษ์และคุ้มครองสวัสดิภาพของครอบครัว เช่นเดียวกับสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน จึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว พ.ศ.2534 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ.2535 โดยกฎหมายดังกล่าวได้เพิ่มบทบัญญัติให้มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดสากลที่ถือว่าครอบครัวเป็นพื้นฐานอันสำคัญของชุมชน การดำรงอยู่ของครอบครัว หมายถึง การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของสมาชิกทุกคนในครอบครัว และปัญหาครอบครัวย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และสภาพจิตใจของทุกคนในครอบครัว รวมทั้งกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ปรับเปลี่ยนชื่อของศาลคดีเด็กและเยาวชนกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก เป็นศาลเยาวชนและครอบครัว กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งตามมาตรา 275 บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.2543 ขึ้น ซึ่งมีผลให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งเดิมอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของศาลเยาวชนและครอบครัวมาอยู่ภายใต้สังกัดของกระทรวงยุติธรรม ตามมาตรา 36 ภายหลังจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมาสังกัดภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ในช่วงปี พ.ศ.2545 รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการใหม่ โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 ขึ้น มีผลทำให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้รับการยกฐานะเป็นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ และการแบ่งส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ.2545 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ.2545

4.2 พันธกิจกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

4.2.1 ส่งเสริมการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัวและชุมชน โดยใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมและมาตรการอื่น ๆ

4.2.2 ดำเนินการด้านคดีอาญา คดีครอบครัว กำกับการปกครองและการบำบัดแก้ไข พื้นฟู ป้องกัน พัฒนา และสงเคราะห์ ตลอดจนการติดตามและประเมินผล

4.2.3 ประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนทั้งภายใน และต่างประเทศ เพื่อการมีส่วนร่วมและสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

4.2.4 ศึกษาวิเคราะห์วิจัย และพัฒนากฎหมาย การพิทักษ์คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน รวมทั้งระบบรูปแบบวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับงานคดี และการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน

4.2.5 พัฒนาบุคลากร และระบบการบริหารจัดการให้เข้าสู่มาตรฐานการบริหารจัดการภาครัฐ

4.3 อำนาจหน้าที่ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

4.3.1 ดำเนินการด้านการสืบเสาะประมวลข้อเท็จจริงในคดีอาญา คดีครอบครัว และกำกับดูแลรักษาทรัพย์สิน และสิทธิประโยชน์ของผู้เยาว์ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล

4.3.2 สอดส่องว่าบิดามารดา หรือผู้ปกครองของผู้เยาว์ ได้ใช้อำนาจในการปกครองเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของผู้เยาว์หรือไม่ พร้อมทั้งรวบรวมและรายงานข้อเท็จจริงและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับการปกครองและผู้ปกครองต่อศาล

4.3.3 ดำเนินการด้านการควบคุมดูแลบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนาพฤตินิสัย และสงเคราะห์เด็ก และเยาวชนระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี

4.3.4 ดำเนินการด้านกิจกรรมชุมชน และประสานความร่วมมือเพื่อการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็ก

4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี

4.4.1 การจัดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่

1) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี และเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานการเงิน งานพัสดุ งานรับตัวเด็กและเยาวชน จัดทำและจัดเก็บเกี่ยวกับทะเบียนประวัติเด็กและเยาวชน จัดทำบัญชีและจัดเก็บสิ่งของซึ่งเป็นทรัพย์สินส่วนตัวของเด็กและเยาวชนที่รับตัวเข้าใหม่ กำกับดูแลให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามหมายศาล รวบรวมข้อมูลและสถิติการดำเนินงานต่าง ๆ ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย ให้การต้อนรับ ประชาสัมพันธ์ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อ

2) กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย

2.1) งานอภิบาลและการพินิจ รับผิดชอบเกี่ยวกับการดูแลเด็กและเยาวชนในด้านการกินอยู่หลับนอน จัดหาสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันให้กับเด็กและเยาวชน ดูแลเรื่องการรักษาสุขภาพอนามัย ความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและเครื่องนอน สังเกตศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรม และกำหนดแนวทางการแก้ไขเด็กและเยาวชน ตลอดจนอบรมปมนิสัยด้านศีลธรรม จริยธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และมารยาทที่ดีงาม ควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนให้ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย รักษาความปลอดภัยและป้องกันการหลบหนีของเด็กและเยาวชน

2.2) งานการศึกษาและอบรมวิชาชีพ รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยการจัดการศึกษาให้เด็กและเยาวชนทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ ตลอดจนให้การอบรมนิสิตให้เด็กและเยาวชนประพฤติตนอยู่ในกรอบขอบเขตของศีลธรรม จริยธรรม เคารพกฎหมายบ้านเมือง มีมารยาทที่ดีงาม ให้คำปรึกษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม มีทักษะชีวิต เป็นคนที่มีคุณภาพทั้งกายและจิตใจ สามารถอยู่กับครอบครัว ชุมชน และสังคมได้อย่างปลอดภัยและมีความสุข

3) กลุ่มงานประสานกิจกรรมชุมชน ประกอบด้วยนักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หน่วยงาน การประสานงานกับชุมชนหรือหน่วยงานอื่นๆ ให้มีส่วนร่วมในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชน

4) กลุ่มงานบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู แบ่งเป็น 3 งานคือ

4.1) งานสังคมสงเคราะห์ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนระหว่างฝึกอบรม ให้การสงเคราะห์สิ่งของที่จะเป็น ให้การสงเคราะห์กรณีมีปัญหาเร่งด่วน ร่วมปฐมุนิเทศเด็กและเยาวชน จัดทำเรื่องขอลาเยี่ยมบ้าน จัดทำเรื่องขอลอยชั้นต่ำ ขอลอยก่อนกำหนด การพิจารณาดำเนินการตามคำร้องขอของเยาวชน และผู้ปกครองในทางที่เป็นคุณแก่เด็กและเยาวชน เช่น การขออนุญาตประกันตัวไปเรียนภายนอก เตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การจัดหางานให้เด็กและเยาวชนทำเมื่อได้รับการปล่อยตัวออกไป ปัจจุบันนิเทศ และให้การสงเคราะห์หลังปล่อยตัว เป็นต้น

4.2)งานจิตวิทยามีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาการวัดสติปัญญา การวัดบุคลิกภาพ การวัดความผิดปกติทางสมอง ให้คำแนะนำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่มีปัญหา แนะนำด้านการเรียนแก่เด็กและเยาวชน จัดเด็กและเยาวชนให้เข้าเรียนหน่วยวิชาชีพ โดยจะดูจากบุคลิกภาพ และระดับสติปัญญาของเด็กและเยาวชนแต่ละบุคคล จัดกิจกรรม ฟื้นฟูทางจิต เช่น ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด การฝึกสมาธิ เป็นต้น จัดทำข้อมูลทางสถิติวิชาการ ร่วมปฐมุนิเทศ และปัจจุบันนิเทศเด็กและเยาวชน

4.3)งานพยาบาล มีหน้าที่รับผิดชอบในการให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้น แก่เด็กเยาวชนที่เจ็บป่วย ป้องกันโรคติดต่อต่างๆ จัดการดูแลสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล ส่วนรวม และสิ่งแวดล้อม พิจารณาส่งเด็กและเยาวชนที่เจ็บป่วยไปรักษาต่อยังโรงพยาบาล พิจารณาให้เด็กและเยาวชนในความควบคุมที่มีอาการบกพร่องทางจิต หรือมีปัญหาทางสังคม และการติดต่อญาติ ให้พบกับนักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์

1.4.3 หน้าที่ความรับผิดชอบ

1.4.3.1 ควบคุมดูแลเด็กและเยาวชน อายุ 14-24 ปี ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล โดยจัดให้เด็กและเยาวชนได้มีที่อยู่อาศัย กินอยู่หลับนอน และมีปัจจัยที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตเหมาะสมตามเพศ วัย สถานภาพทางร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา และความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน

1.4.3.2 ดำเนินการจัดการศึกษา อบรม และฝึกวิชาชีพตามความถนัด ความสนใจให้สอดคล้องตามแผนการบำบัด แก่ไข พิ้นฟู และแผนการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อย โดยกาจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน แบ่งเป็น 2 สายวิชา คือ

1) วิชาสามัญ หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้เวลาเรียนระดับละ 2 ปี จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดประเมินผลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

2) วิชาชีพ หลักสูตรระยะสั้น 300 ชั่วโมง ซึ่งเป็นหลักสูตรของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน เปิดสอน 13 สาขาอาชีพ ปีการศึกษาละ 2 รุ่น ประกอบไปด้วย

2.1 ช่างศิลป์และหัตถกรรม

2.2 ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าชาย

2.3 ช่างตัดผมชาย

2.4 ช่างเชื่อมโลหะ

2.5 ช่างไม้ครุภัณฑ์

2.6 ช่างซ่อมเครื่องทำความเย็น

2.7 ช่างพิมพ์

2.8 ช่างวิทยุ – โทรทัศน์

2.9 ช่างไฟฟ้า

2.10 ช่างรถยนต์

2.11 ดนตรีสากล

2.12 ช่างประปา

2.13 เกษตรกรรม

1.4.3.3 จัดให้มีการบำบัด แก่ไข พิ้นฟู และสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ กระทบความผิด โดยให้สอดคล้องกับแผนการบำบัด แก่ไข พิ้นฟูเด็กและเยาวชนแต่ละราย

1.4.3.4 ประสานงานบำบัด แก่ไข และสงเคราะห์ เพื่อรองรับภารกิจความร่วมมือในกระบวนการบำบัด แก่ไขเด็กและเยาวชน ระหว่างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย บานกุ่มกับส่วนราชการ หรือภาคเอกชนอื่นๆ

กระบวนการในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชน

เมื่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดถูกจับกุมและดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว จะมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดถูกจับกุม พนักงานสอบสวนจำเป็นต้อง สอบสวนเด็กและเยาวชนให้เสร็จสิ้นภายใน 24 ชั่วโมง แล้วส่งตัวเด็กและเยาวชนนั้นไปยังสถาน

พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนดำเนินการต่อไป ในกรณีที่เหตุเกิดและดำเนินการในวันหยุดหรือนอกเวลาราชการ ให้ส่งตัวไปที่สถานแรกรับของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนรับตัวเด็กและเยาวชนไว้ และไม่มีการประกันตัว จะถูกควบคุมไว้ ณ สถานแรกรับ พนักงานคุมประพฤติจะดำเนินการสัมภาษณ์เด็กและเยาวชนเกี่ยวกับประวัติ การสอบสวนข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลมาวิเคราะห์พิจารณาประกอบกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนว่าผิดจริงหรือไม่ เด็กจะถูกส่งตัวไปกองแพทย์ เพื่อตรวจสภาพร่างกายและสภาพทางจิตใจ ข้อเท็จจริงที่ได้ทั้งหมดเกี่ยวกับตัวเด็ก จะนำไปรายงานต่อศาล

ขั้นตอนที่ 3 ในการสอบสวนได้แจ้งการจับกุมและมีการส่งตัวเด็กไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พนักงานสอบสวนยังต้องดำเนินการสอบสวนเด็กต่อไปอีก เกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และส่งฟ้องศาลภายใน 30 – 90 วัน ในบางกรณีพนักงานสอบสวนและอัยการ ได้พิจารณาประวัติส่วนตัวของเด็กและเยาวชน พิจารณาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ใช้ดุลยพินิจที่ส่งฟ้องหรือไม่ฟ้องก็ได้ ในกรณีที่ไม่มีฟ้องให้รีบแจ้งต่อผู้อำนวยการสถานพินิจทราบเพื่อปล่อยตัว

ขั้นตอนที่ 4 เด็กและเยาวชนจะถูกดำเนินคดีในชั้นศาล โดยมีคณะผู้พิพากษาและคณะผู้พิพากษาสมทบ พิจารณาคดี ทำการตัดสินและลงโทษตามกฎหมาย เช่น ปรับ ปล่อยและคุมประพฤติ ปล่อยโดยมีเงื่อนไข จำคุก และส่งสถานฝึกอบรม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อเด็กและเยาวชนถูกตัดสินให้ฝึกอบรม จะถูกส่งตัวมายังสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งทำหน้าที่ ประการแรก เป็นสถานฝึกอบรม ซึ่งจัดให้เด็กและเยาวชนได้รับการอบรมแก้ไขความประพฤติเพื่อให้เกิดความสำนึกและกลับตัวเป็นคนดี ประการที่สอง เป็นสถานกักกันและอบรมเป็นการฝึกอบรมชนิดเข้มงวด จะต้องอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเข้มงวด ในกรณีที่เด็กและเยาวชนมีความประพฤติไม่ดี ก้าวร้าวมาก ไม่สามารถที่จะทำการฝึกอบรมในสถานฝึกอบรมได้ จะถูกส่งตัวไปเรือนจำ

ขั้นตอนที่ 6 เป็นขั้นตอนสุดท้าย เมื่อเด็กและเยาวชนได้รับการฝึกอบรมจนครบกำหนดเด็กและเยาวชน จะได้รับการปล่อยตัว (สุพจี เหล่าพานิช. 2541:14)

4.5 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

4.5.1 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

พาดิน อารีมา (2547: 55-57) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนชายในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกาญจนาภิเษก โดยใช้กิจกรรมบูรณาการ พบว่า เยาวชนชาย ในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย บ้านกาญจนาภิเษกที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมบูรณาการมีการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มทดลองนั้นสูงกว่ากลุ่มควบคุม เพราะได้รับการ

ฝึกการกล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสม จึงมีความมั่นใจในสิ่งที่ตนเองคิด ได้ระบายอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นได้รับทราบและเข้าใจตนเองมากขึ้น มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น เมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมบูรณาการ สมาชิกมีการเห็นคุณค่า ในตนเองด้านตนทั่วไป ด้านบุคคลที่มีความสำคัญกับตน และด้านโรงเรียน การศึกษาสูงกว่ากลุ่ม ควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมบูรณาการมุ่งเน้นในการพัฒนาให้สมาชิกมีการพัฒนาให้สมาชิกมีการกล้าแสดงออก มีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลที่เหมาะสม ส่วนในด้าน สังคม-เพื่อน ไม่พบความแตกต่างกัน เป็นเพราะในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก มีกิจกรรมต่างๆ ซึ่งแต่ละกิจกรรมเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มสุขภาพ กลุ่มกำลังใจ กลุ่มเพื่อน กลุ่มประชุมเข้า เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้อาจส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มควบคุมมีการเห็นคุณค่าในตนเองด้านสังคม-เพื่อนเพิ่มขึ้น จึงทำให้ผลที่ไม่แตกต่างจากกลุ่มทดลอง

สมัย ศิริทองถาวร (2541: 122-123) ศึกษาในเรื่องปัญหาพฤติกรรมทางสังคมแล เซาว์ปัญญาของเยาวชนสถานแรกรับในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กแลเยาวชนภาคเหนือ พบว่า ส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนในสถานพินิจอาศัยอยู่กับบิดามารดาที่มีอาชีพรับจ้างและเกษตรกร (ร้อยละ 52.4) ลักษณะคดีที่กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นความผิดเกี่ยวกับความผิดตาม พ.ร.บ ยาเสพติด (ร้อยละ 44.7) และการลักทรัพย์ (ร้อยละ 39.9) เซาว์ปัญญาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 48.6) และฉลาด (ร้อยละ 20.2) ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมพบว่า มีพฤติกรรม withdrawn และ anxious/depressed มากกว่าปัญหาอื่น ผลของการทำวิจัย คือ ระดับเซาว์ปัญญาของเด็กและเยาวชนในสถานแรกรับมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม other problems (CBCL) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เป็นความสัมพันธ์เชิงลบ ระดับเซาว์ปัญญากับลักษณะคดีที่กระทำผิดไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ $p=0.05$ คะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมของเด็กและเยาวชนกับลักษณะคดีที่ต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p=0.05$

ชิวัน ประทุมรัตน์ (2546: 63-65) ศึกษาในเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูและการเผชิญ ความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กับเด็กวัยรุ่นในครอบครัว ปรกติ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปรกติ เลือกรูปแบบเผชิญ ความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา มากกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก อย่างไรก็ตามมีระดับ นัยสำคัญที่ระดับ .05 และเด็กวัยรุ่นที่มีอายุน้อย ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และ แบบได้ประโยชน์น้อย มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมากที่อยู่ในครอบครัวและที่อยู่ในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็ก

พจนารถ สารพัด (2546: 75) ศึกษาในเรื่อง การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าใน ตนเอง ของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน พบว่า เยาวชนผู้กระทำความผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จ.ชลบุรี ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพ แบบ A ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลิกภาพของเยาวชนผู้กระทำความผิดจะมีแนวโน้มที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว

ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา ทำลายทรัพย์สินทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายมีบุคลิกลักษณะในการสร้างศัตรูกับผู้อื่น ชอบแสดงออกในทางข่มขู่ ใจร้อน มีความอดทนต่อสิ่งต่างๆ ต่ำ จึงทำให้เยาวชนมีโอกาสกระทำผิดได้มากขึ้น และเยาวชนผู้กระทำความผิดที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน กล่าวคือ ในเด็กและเยาวชนที่มีการศึกษาต่ำจะมีความรู้สึกสิ้นหวังสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่มีการศึกษาสูงกว่า

วรรณดาว ศูนย์กลาง (2550: 83) ศึกษาในเรื่อง ผลของการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการโดยผ่านกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย บ้านกรุณา พบว่า เยาวชนที่ได้รับการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการโดยผ่านกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีพฤติกรรมก้าวร้าวน้อยกว่าเยาวชนที่ไม่ได้รับการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการโดยผ่านกิจกรรมกลุ่ม

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

5.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

ซาปิโร (อัจฉรา สุขารมณ. 2542: 42) ได้ทำการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีเหตุผลของเด็ก โดยแบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบ คือ

แบบที่ 1 แบบใช้อำนาจ คือ บิดามารดาจะตั้งกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่เข้มงวด เผด็จการ มีความคาดหวังในตัวลูกสูง ส่งผลให้บุตรมีอารมณ์กดดันสูงไม่ไว้วางใจใคร มองโลกในแง่ร้าย ขาดการคิดสร้างสรรค์ ไม่สามารถคิดอย่างมีเหตุผลได้รอบด้าน ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

แบบที่ 2 แบบตามใจ คือ บิดามารดาจะทะนุถนอมจนเกินเหตุไม่มีการตั้งกฎระเบียบใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่มีการดุหรือลงโทษเมื่อบุตรทำความผิด บิดา มารดาจะทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างให้ตามที่เด็กปรารถนา ส่งผลให้เด็กเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง ขาดการใช้เหตุผล ขาดการใช้ความคิดไตร่ตรองทำอะไรจะใช้อารมณ์เป็นใหญ่ มีอารมณ์ก้าวร้าว อารมณ์อ่อนไหว ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ มีปัญหาด้านการปรับตัว

แบบที่ 3 แบบให้เหตุผลในการเลี้ยงดู คือ พ่อแม่ รู้จักการยืดหยุ่น ไม่เข้มงวด หรือปล่อยเด็กจนเกินไปมีการชี้แจงเหตุผลเมื่อเด็กทำผิด ไม่ควบคุมหรือออกคำสั่ง ให้คำแนะนำเมื่อเด็กมีปัญหา ส่งผลให้เด็กมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความหนักแน่นควบคุมอารมณ์ได้ดี รู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล เป็นผู้นำและผู้ตามได้ดีสามารถปรับตัวได้ดี

มัสเสน (สามารถ อุทปา. 2544: 35; อ้างอิงจาก Mussen; et.al 1969) ได้ศึกษาถึงผลของการอบรมเลี้ยงดูกับบรรยากาศในครอบครัว พบว่า บิดามารดา ที่หัดให้ลูกคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้าน คือปล่อยให้เด็ก มีโอกาสเป็นอิสระในการช่วยเหลือตนเอง สนองความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็นได้คิดและใช้วิธีแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์จะทำให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง มี

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูดกล้าแสดงออก สามารถเผชิญชีวิตโดยไม่วิตกกังวล มีความเชื่อมั่นในตนเอง

จากการศึกษาเอกสารที่กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าวข้างต้นพบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะส่งผลต่อการคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้าน แตกต่างกันไป ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ ซึ่งได้รับการสนับสนุนว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามแบบสังคมไทย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม; และ ศิริอร นพกิจ. 2545: 70) คือ แบบรักสนับสนุนมาก-น้อย แบบใช้เหตุผล-อารมณ์ แบบควบคุมมาก-น้อย

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาแสดงความรักต่อบุตรอย่างเปิดเผย ให้บุตรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว และมีความเข้าใจความรู้สึกของบุตรอย่างดี

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดา แจกแจงเหตุผลต่าง ๆ แก่บุตร ให้ทำหรือห้ามปรามไม่ให้เด็กกระทำการใด

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดา ควบคุม บังคับและลงโทษบุตร เมื่อบุตรกระทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ ตามแนวความคิดของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน เพราะการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้เป็นลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่พบมากในสภาพสังคมไทย

5.2 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

พูนสุข ช่วยทอง (2540: 33) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ดังนี้

การเลี้ยงดู หมายถึง การให้การดูแลเอาใจใส่และจัดสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างเหมาะสมกับวัย การฝึกวินัยหรือการอบรม (Discipline) หมายถึง การสอน แนะนำ หรือฝึกอบรมเพื่อให้เด็กสามารถควบคุมตนเองได้

จตุพร เพ็งชัย (2534: 99) ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดู หมายถึงการที่ผู้ใหญ่ในครอบครัวซึ่งประกอบด้วยบิดามารดาและบุคคลอื่นๆ ปฏิบัติต่อเด็ก เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และยังให้การแนะนำสั่งรอบตัว ฝึกอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

ยาใจ จุลพงษ์ (2524: 20) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็ก หมายถึง การบำรุงรักษาเด็กให้มีชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัย อันหมายถึงความต้องการทางกาย เช่น การให้อาหารและยังหมายถึงการฝึกหัดเด็กในสิ่งที่เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความประพฤติและมารยาททางสังคม เช่น ฝึกให้เด็กรู้จักรักษาความสะอาด ฝึกให้รู้จักรับผิดชอบ หรือการที่พ่อแม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก คอยให้การดูแลรักษาคุ้มครอง ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้คำแนะนำสั่งสอน และให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ เพื่อให้เด็กได้มีชีวิตอยู่และเจริญเติบโตขึ้นเป็นสมาชิกของสังคมตามลักษณะผู้อบรมเลี้ยงดูให้ความมุ่งหวัง

เครก (สมคิด อิศระวัฒน์. 2541: 20; อ้างอิงจาก Craig. 1979: 91) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูคือ กระบวนการที่บุคคลได้เรียนรู้ในการพัฒนา ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้และความหวังของสังคม ตลอดจนการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทของคนในสังคมนั้นๆ ด้วย

เซียร์ (อัญชลี หนักแน่น. 2537: 10-12; อ้างอิงจาก Sears; other. 1957: 223) ได้สรุปการศึกษาวิจัยเป็นจำนวนมากเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูว่าเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตของเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา จะมีผลบางประการต่อพฤติกรรมของเด็กในปัจจุบัน และศักยภาพของการกระทำในอนาคตของเขา ดังนั้นพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้นส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

สจวร์ต จันท์เอม (2529: 89) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการที่บุคคลต้องพบตั้งแต่เกิดจนตลอดชีวิต เป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาชีวิต และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของทุก ๆ ชีวิต การอบรมเลี้ยงดูช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้ระเบียบต่าง ๆ ในสังคม สร้างสรรค์พฤติกรรมของบุคคลช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลภายใต้ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของสังคม

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2528: 3) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า หมายถึง การที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางด้านคำพูด และการกระทำ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อเด็กทั้งทางด้านความรู้สึก และอารมณ์ของผู้กระทำ ตลอดจนเป็นหนทางให้ผู้เลี้ยงดูตนด้วย

จากความหมายดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็ก โดยให้คำแนะนำสั่งสอน ดูแลให้ความช่วยเหลือ ค้ำครองให้ความรัก ความอบอุ่น และตอบสนองความต้องการทางกายและใจ เพื่อให้เด็กได้มีชีวิตอยู่และเจริญเติบโตเป็นต้นสมาชิกที่ดีของสังคมตามความมุ่งหวัง

นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูยังเป็นกระบวนการในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล เป็นเรื่องของการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ และวิธีการปฏิบัติของแต่ละครอบครัว

5.3 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้เน้นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู โดยบิดามารดาว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาการของบุตร ฟรอยด์ (Freud. 1949: 26-29) เห็นความสำคัญของการปลูกฝังบุคลิกภาพในวัยเด็กเล็กในช่วงอายุ 0 - 6 ปีเป็นช่วงที่สำคัญอิริคสัน (นิภา ทองไทย. 2525: 11-12; อ้างอิงจาก Erickson. 1950) ได้เน้นถึงการปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตรว่าเด็กวัย 0-6 ปี เป็นวัยกำลังเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเป็นสิ่งแปลกใหม่ และน่าตื่นเต้น ถ้าสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ทำให้เด็กมีความสุขจะทำให้เด็กมองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเกิดความวางใจในทางตรงกันข้ามถ้าสิ่งแวดล้อมที่เด็กประสบอยู่ไม่พึงพอใจ จะทำให้เด็กขาดความสุขไม่ไว้วางใจมองโลกในแง่ร้ายทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การที่เด็กจะเรียนรู้ต่าง ๆ ได้นั้นขึ้นอยู่กับเด็กเคยได้รับการตอบสนองความต้องการในขั้นพัฒนาการต่างๆ มากน้อยเพียงใด

เซียร์ส และคนอื่นๆ (Sears; et al. 1957: 1-4, 372) ได้กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งเป็นหน้าที่ของทุก ๆ คนในครอบครัว ไม่ใช่เป็นเรื่องของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง บิดามารดาเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาจริยธรรมในเด็ก เด็กที่ได้รับความรัก ความอบอุ่นจะเกิดความพอใจและมีความสุขและเด็กจะเริ่มเลียนแบบผู้ที่อยู่ใกล้ชิดโดยไม่รู้สึกตัว ถ้าเด็กไม่ได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้เลี้ยงดู จะรู้สึกหวาดกลัว เกิดความวิตกกังวล

มูสเสน (Mussen. 1973: 193) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูในระยะต้นของชีวิตควรมีพื้นฐานในการให้ความรัก ความอบอุ่นเป็นสำคัญ เมื่อเด็กโตขึ้น จำเป็นต้องได้รับสิ่งแวดล้อมที่จะสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กให้กว้างออกไป ซึ่งสภาพที่แวดล้อมเด็ก โดยเฉพาะแบบแผนของครอบครัวและวิธีการอบรมเลี้ยงดูรวมทั้งพฤติกรรมที่บิดามารดาปฏิบัติต่อเด็กมีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กทั้งทางด้านสุขภาพและจิตใจทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การอบรมเลี้ยงดูมีความสำคัญเป็นอย่างมากในแต่ละช่วงวัยของชีวิตโดยเฉพาะในวัยเด็ก มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการต่าง ๆ โดยเฉพาะความเชื่อมั่นในตัวของเด็กเนื่องจากไม่ใช่เป็นคุณลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่เป็นลักษณะที่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นในตัวเด็กได้โดยอาศัยการอบรมเลี้ยงดูและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อม (มุสตี กุญอินทร์. 2526: 48-52) ทั้งนี้เพราะมารดาเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับเด็กอย่างใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของครอบครัวกับลักษณะพฤติกรรมของเด็กได้มีนักการศึกษาจำนวนมากไม่น้อยที่สนใจศึกษาเรื่องอิทธิพลของลักษณะครอบครัวที่มีต่อการปรับตัวและการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก โดยเฉพาะลักษณะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่างบิดามารดากับบุตรรวมทั้งวิธีการอบรมเลี้ยงดูและทำที่ที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตร ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ครอบครัวที่บิดามารดาไม่ปรองดองกัน ใช้อำนาจในการบังคับเด็ก ระเบียบวินัยทางบ้านบกพร่อง เด็กถูกทอดทิ้ง ขาดการเอาใจใส่ดูแล ลักษณะพฤติกรรมของเด็ก คือ เป็นเด็กที่เชื่อฟังและยอมตาม ปรับตัวได้ยาก ตี้อารมณ์ ขัดขืน ก้าวร้าว มีความรู้สึกไม่อบอุ่นและปลอดภัย

ครอบครัวที่บิดามารดาปรองดองรักใคร่ กลมเกลียวกัน สนุกสนมเล่นกับเด็ก อบรมเด็กด้วยเหตุผลให้รู้จักหน้าที่รับผิดชอบและมีระเบียบวินัยทางบ้านเคร่งครัดอย่างสม่ำเสมอ ลักษณะพฤติกรรมของเด็ก เป็นเด็กที่เชื่อฟังตาม ปรับตัวได้ดี รักอิสระ ให้ความร่วมมือและรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าเผชิญอนาคตอย่างมั่นใจเป็นที่ยอมรับของสังคม

ครอบครัวที่บิดามารดาตามใจเด็ก รักเด็กให้การทนุถนอมแบบทารก ลักษณะพฤติกรรมของเด็กจะเป็นเด็กไม่เชื่อฟัง ก้าวร้าว ปรับตัวได้ยาก ไม่ทำตัวให้สอดคล้องกับผู้อื่นมีความมั่นใจในตนเองมีความกล้าในการคบหาสมาคม

การศึกษาของแรดด์ (นิภา นิธยานน. 2530: 135-136; อ้างอิงจาก Radke. 1946) สรุปความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของครอบครัวแบบต่าง ๆ กับพฤติกรรมของเด็ก ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับพฤติกรรมของเด็ก

ลักษณะครอบครัว	ลักษณะพฤติกรรมที่สัมพันธ์กัน
1. เด็กถูกทอดทิ้ง ขาดการดูแลเอาใจใส่	- เชื่อฟังและยอมตาม ก้าวร้าวปรับตัวยาก มีความรู้สึกไม่อบอุ่นและปลอดภัย จิตใจโหดร้ายมีอาการทางประสาท ชี้ขาด ตีอรั้น ไม่ทำตัวให้สอดคล้องกับผู้อื่น
2. เด็กที่ได้รับการทะนุถนอมแบบทารก	- ลักษณะคล้ายทารกและชอบถดถอย เชื่อฟังและยอมตาม มีความรู้สึกไม่อบอุ่นและปลอดภัย ก้าวร้าว ขี้ใจหน่า ปรับตัวยาก
3. บิดามารดาใช้อำนาจบังคับ	- ต้องฟังผู้อื่น ขี้อาย เชื่อฟังและยอมตาม สุภาพอ่อนโยน ระมัดระวัง ไม่รวมมือ แกร่งเครียด กล้าหาญ ชอบวิวาท ขาดความกระตือรือร้น
4. บิดามารดาชอบตามใจแต่เด็ก	- ก้าวร้าว เลินเล่อ ไม่เชื่อฟัง รักอิสระ เชื่อมั่นในตนเอง มีความกล้าในการคบหาสมาคม ไม่ทำตัวให้สอดคล้องกับผู้อื่น
5. บิดามารดาไม่ปรองดองกัน	- ก้าวร้าว มีอาการทางประสาทขี้ใจหน่า ประพฤติผิด ไม่รวมมือ
6. ระเบียบวินัยที่บ้านบกพร่อง	- ปรับตัวไม่ค่อยดี ก้าวร้าว ต่อต้าน ขัดขืน ขี้ใจหน่า ประพฤติผิด มีอาการทางประสาท
7. ครอบครัวปรองดองกัน	- เชื่อฟังและยอมตาม ปรับตัวได้ดี
8. ครอบครัวปรองดองกันและมีการปรับตัวดี	- รวมมือปรับตัวได้ดีมาก รักอิสระ
9. ครอบครัวยอมรับเด็ก	- มีลักษณะเป็นที่ยอมรับของสังคม และกล้าเผชิญอนาคตอย่างมั่นใจ
10. บิดามารดาสนิทสนมและเล่นกับเด็ก	- ความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย ไว้วางใจ และเชื่อถือในตนเอง
11. การอบรมเด็กด้วยเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์	- ไว้วางใจ และเชื่อมั่นในตนเอง รวมมือ และรับผิดชอบ
12. ระเบียบวินัยที่บ้านเคร่งครัดสม่ำเสมอ	- ปรับตัวได้ดี
13. การฝึกให้เด็กรู้จักหน้าที่รับผิดชอบ	- ปรับตัวได้ดี ไว้วางใจในตนเอง และมีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูเป็นเรื่องสำคัญมากในแต่ ละช่วงวัยของชีวิต ซึ่งบิดามารดาเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อการแสดง พฤติกรรมของเด็ก และเด็กจะเริ่มเลียนแบบผู้ที่อยู่ใกล้ชิดโดยไม่รู้สึกรู้ตัว ถ้าเด็กไม่ได้รับการดูแลจาก ผู้เลี้ยงดูจะรู้สึกว่าเหว่เกิดความวิตกกังวลซึ่งสภาพที่แวดล้อมเด็ก โดยเฉพาะแบบแผนของครอบครัว และวิธีการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งพฤติกรรมที่บิดา มารดาปฏิบัติต่อเด็กมีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการ ของเด็กทั้งทางด้านสุขภาพกายและจิตใจทั้งในปัจจุบันและอนาคต

5.4 รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู

รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ (2531: 57-60) ได้แบ่งรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 แบบ คือ

1. ลักษณะการเลี้ยงดูแบบไม่ยอมรับ (The Pattern of Rejection) เนื่องจากบาง ครอบครัวยังไม่พร้อมที่จะมีบุตร จึงไม่ต้องการลูก พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความไม่ต้องการลูก ของพ่อแม่ คือทิ้งให้ลูกอดอยาก กักขังในห้อง หรือพ่อแม่บางคู่อาจทิ้งลูกให้อยู่กับคนเลี้ยงนาน ๆ โดยไม่ห่วงหรือสนใจ บางรายนำลูกไปฝากไว้โรงเรียนประจำหรือฝากเลี้ยงตามสถานเลี้ยงเด็ก เป็น ต้น

2. ลักษณะการเลี้ยงดูแบบรักลูกเกินไป (The Pattern of Over-Protection) สาเหตุของการเลี้ยงลูกแบบนี้ หรืออาจเป็นเพราะต้องการชดเชยความรักที่ตนเองขาดไป จึง พยายามชดเชยความรักให้ลูก

3. ลักษณะการเลี้ยงดูแบบควบคุมเกินไป (The Pattern of Domination) พ่อแม่จะ ตั้งข้อกำหนดวางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้ลูกต้องทำ เพื่อให้ประสพผลสำเร็จในชีวิตอย่างที่พ่อแม่คิด ซึ่งบางครั้งความหวังเหล่านั้นก็เกินความสามารถที่เด็กจะกระทำได้ พ่อแม่ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูแบบ นี้จะเป็นบุคคลที่มีความหวังสูงและต้องการความสมบูรณ์แบบของชีวิต

4. ลักษณะการเลี้ยงดูแบบปล่อย (The Pattern of Over-indulgence) พ่อแม่จะให้ อิสระแก่ลูกมากเกินไป สุชาติ ศรีเลณวัติ (2530: 31-35) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 8 ลักษณะ ได้แก่

1. การเลี้ยงดูแบบให้ความรักและการยอมรับ ครอบครัวจะมีบรรยากาศที่แสดง ถึงทัศนคติและการกระทำที่เต็มไปด้วยความรักและการยอมรับจะส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ของเด็ก

2. การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการเลี้ยงดูแบบให้ความรักมากการเลี้ยง ดูแบบควบคุมปานกลางถึงค่อนข้างน้อย และการใช้เหตุผลในการฝึกอบรมวินัย มักใช้วิธีการ ชมเชยมากกว่าการลงโทษ และเมื่อจำเป็นต้องลงโทษมักใช้วิธีการลงโทษทางจิตมากกว่าการลงโทษ ทางกาย ไม่มีอารมณ์ผูกพันกับเด็กจนเกินไป

3. การเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การใช้เหตุผลประกอบการอธิบายให้เห็นผล ตามมาที่ไม่ฟังปรารภของพฤติกรรมที่ผิดพลาดของเด็กมีการอธิบายตัวอย่างพฤติกรรมที่ฟัง

ปรารถนา แนะนำรายละเอียดของการปฏิบัติตนในสภาพการณ์ต่างๆ มีการอธิบายเหตุผลของการจำกัดหรือควบคุมพฤติกรรมให้เด็กทราบ

4. การเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง เป็นการฝึกให้เด็กสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเองเช่นตักอาหารรับประทานเอง ถอดเสื้อเอง ผูกมิตรกับเพื่อนรุ่นเดียวกันด้วยตนเอง ตลอดจนช่วยงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ ในบ้านตั้งแต่อายุ 2-4 ขวบ จะให้ผลดีที่สุดเพราะจะทำให้เด็กมีลักษณะใฝ่สัมฤทธิ์

5. การเลี้ยงดูแบบลงโทษ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ การลงโทษทางกาย เป็นการลงโทษโดยใช้วาจาว่ากล่าวสั่งสอนน้อยหรือไม่ใช้เลย เด็กจะทราบแต่เพียงว่า ขณะนี้ตนได้ทำในสิ่งที่ผู้เลี้ยงดูไม่พอใจ แต่ไม่ทราบเหตุผลว่าทำไมการกระทำของตนจึงก่อให้เกิดความไม่พอใจ การลงโทษทางจิต ประกอบด้วยการว่ากล่าวอบรมสั่งสอน มีการอธิบายให้เด็กเห็นถึงความเหมาะสมของพฤติกรรมจึงทำให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะจริยธรรมมากกว่าการลงโทษทางร่างกาย นอกจากนี้จะทำให้เด็กได้หลักในการประพฤติปฏิบัติตนด้วย

6. การเลี้ยงดูแบบประคบประหงม เป็นการเลี้ยงดูที่ไม่ยอมรับและไม่เข้าใจธรรมชาติของเด็กบิดามารดารักและห่วงใยบุตรมากเกินไป คอยปกป้องคุ้มครองเด็กทุกฝีก้าว

7. การเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก บิดามารดาจะกำหนดกฎเกณฑ์ และมาตรฐานที่เข้มงวดกวดขันและควบคุมอย่างเต็มที่ เด็กมีโอกาสเป็นตัวของตัวเองน้อยมาก มีการลงโทษเมื่อเด็กไม่ปฏิบัติตามกฎ

8. การเลี้ยงดูแบบตามใจมาก บิดามารดาจะให้เวลากับเด็กเป็นอย่างมาก ให้ความสนใจให้ความสนุกสนานกับเด็กในทุกขณะ แต่ไม่ได้สอนหรือเสริมแรงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาให้เด็กมีโอกาสแสดงพฤติกรรมได้ตามอำเภอใจ

โสมรส์มี จันทรประภา (2543: 82-84) กล่าวถึงลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. เลี้ยงให้เป็นผู้ใหญ่มาตั้งแต่เกิด คือ จะถูกอบรมกวดขันให้ประพฤติตนอย่างผู้ใหญ่โดยเคร่งครัดมาตั้งแต่วัยยังไม่สมควร ไม่มีโอกาสได้คิดหรือทำอะไรตามธรรมชาติ

2. เลี้ยงอย่างเทวดา คือจะคอยเอาใจตามใจเด็ก อยากทำอะไรก็ทำได้ไม่มีการห้ามปราม

3. เลี้ยงอย่างผู้ร้าย คือ ผู้ปกครองจะเข้มงวดกวดขัน คอยจับผิด ทำอะไรก็ไม่ถูกไม่ควรไปเสียหมด ต้องคอยป้องกันตัวเองอยู่ตลอดเวลา เด็กที่ถูกเลี้ยงแบบนี้มักจะเป็นเด็กบ้านแตกพ่อแม่แยกกันอยู่ หย่า หรือตายจากกันแล้วอาจมีพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง เด็กเป็นกำพร้า

4. เลี้ยงอย่างเป็นของเล่น คือ การเลี้ยงไว้เฉยชม เช่น ชอบให้แต่งตัวสวยๆ เวลาไปงานในโอกาสต่างๆ ชอบให้แสดง เช่น แสดงละคร เพื่อเป็นหน้าเป็นตาแก่ผู้เลี้ยงเอาไปคุยอวดได้ว่า“ลูกหลานของฉันเอง”

5. เลี้ยงอย่างเป็นสัตว์เลี้ยง คือ ผู้เลี้ยงจะเป็นคนเจ้าอารมณ์ เมื่อชอบใจก็เอาใจใส่ เป็นอย่างดีเฝ้าเซยชมเมื่อไม่ชอบใจก็ทอดทิ้งเกรี้ยวกราด

6. เลี้ยงอย่างเป็นคน คือ เลี้ยงให้เติบโตตามพัฒนาการของคน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมโดยการอบรมให้เป็นไปในสิ่งที่ถูกที่ควร เมื่อโตขึ้นจะเป็นคนที่สมบูรณ์ตามฐานะของตน

พูนสุข ช่วยทอง (2540: 53-54) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 5 แบบ คือ

1. แบบรักมากและปกป้องจนเกินควร หมายถึง พ่อแม่ที่รักลูกมากจนกระทั่งไปสร้างบรรยากาศที่ขัดขวางการตัดสินใจด้วยตนเองของเด็ก โดยการบริหาร ปฏิบัติ หรือทำทุกอย่าง ให้แก่ลูกแม้กระทั่งการเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อลูกทุกอย่าง ปฏิบัติต่อลูกไม่เหมาะสมกับวัยของเด็กไม่ให้โอกาสเด็กได้ฝึกหัดช่วยเหลือตัวเองแม้แต่เรื่องเล็กๆ น้อยๆ ก็คอยระแวดระวังให้ตลอดเวลาการรักลูกมาแบบนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1.1 รักและปกป้องอย่างบริสุทธิ์ใจ พ่อแม่จะให้ความรักโดยการแสดงออกช่วยเหลือเด็กอย่างมากมาตลอดเวลา ชอบปรนนิบัติลูก

1.2 รักและปกป้องเพื่อเป็นการชดเชย หรือกลบเกลื่อนความรู้สึกผิดที่มีอยู่ในใจ พ่อแม่จะให้การเลี้ยงดูแบบไม่เสมอต้นเสมอปลายบางครั้งก็ปรนนิบัติหรือให้มากมาย บางครั้งก็ทอดทิ้งไม่เหลียวแลหรือเอาใจใส่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอารมณ์หรือความรู้สึกของพ่อแม่ในขณะนั้น

2. แบบตามใจมากจนไม่มีขอบเขต ลูกจะได้ทุกอย่างตามต้องการภายใต้การสนับสนุนจากพ่อแม่โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจโดยพ่อแม่ไม่เคยให้การอบรมสั่งสอนเลยว่ากฎ กติกา ระเบียบปฏิบัติของสังคมทำเช่นไร ทุกอย่างเป็นไปตามความต้องการของลูก

3. แบบวิตกกังวลหวาดกลัวมากเกินไปเหตุ พ่อแม่เลี้ยงลูกด้วยความวิตกกังวล เป็นห่วงลูกมากเกินไปเหตุทำให้เรื่องเล็กๆ กลายเป็นเรื่องใหญ่ พ่อแม่มักจะหวาดระแวงกลัวเหตุร้ายหรือภัยอันตรายต่าง ๆ ที่จะมาถึงลูกมากเกินไป

4. แบบไม่ต้องการลูก พ่อแม่มีปัญหาจากการมีลูก อาจเป็นลูกที่เกิดมาในช่วงระยะที่ยังไม่มีความพร้อมในสภาพจำยอม การเลี้ยงลูกโดยใช้อารมณ์นอกเหนือเหตุผล ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นอารมณ์ในทางไม่ดีอันก่อให้เกิดความรุนแรงในการเลี้ยงดูไม่ว่าจะเป็นสีหน้าท่าทาง รวมถึงการกระทำทุกอย่างต่อเด็กจะเต็มไปด้วยความรุนแรง แข็งกร้าว หงุดหงิด ขุ่นมัว

5. แบบเจ้าระเบียบ พ่อแม่มีระเบียบจัด บรรยากาศของการอบรมเลี้ยงดูจึงเต็มไปด้วยระเบียบวินัยจัดไม่มีการยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ เด็กจะได้รับฟังแต่คำบ่น จู๊จี้ คำตำหนิติเตียน และว่ากล่าวให้แก่ไข้ซาอกอยู่ตลอดเวลา

วรารภรณ์ รักวิจิตร (2533: 11-16) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 4 แบบดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักความอบอุ่นแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูโดยให้ความรัก ความเอาใจใส่ และความเข้าใจ และใช้เหตุผลกับลูก ให้ความสำคัญแก่ลูกโดยถือว่าลูกคือส่วนที่มีความสำคัญต่อครอบครัว พ่อแม่จะให้ในสิ่งที่ลูกต้องการจริงๆ จัดประสบการณ์

ต่างๆ ให้ตรงกับพัฒนาการของลูกตามความเหมาะสมกับความสามารถทางกาย อารมณ์ สังคม และทักษะของลูก ไม่บังคับให้ลูกทำในสิ่งที่ไม่อยากทำหรือไม่สามารถจะทำได้ ให้การยอมรับและยกย่องซึ่งจะสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้ลูก ให้อิสระแก่ลูกในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เอาใจใส่และช่วยแนะนำลูกตามความเหมาะสม ยอมรับความสามารถและให้สิทธิลูกในการตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเองพ่อแม่จะคอยให้กำลังใจ คำปรึกษาความมั่นคงปลอดภัยแก่ลูก ตลอดจนแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิตในแต่ละวัยแก่ลูก เพื่อลูกจะได้เกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอากับเด็ก เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่เรียกร้องเอาจากลูก โดยพ่อแม่มีความต้องการเชิงขี้นให้ทำตามตามที่พ่อแม่หวังไว้ พ่อแม่จะกำหนดวิถีชีวิตให้กับลูกลูกต้องทำตามจุดประสงค์หรือความต้องการของพ่อแม่ ลูกมีหน้าที่ทำตามทุกอย่างแม้ว่าจะไม่ชอบก็ตาม

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ไม่สนใจที่จะอบรมสั่งสอนลูก ปล่อยให้ลูกทำตามอำเภอใจ ไม่มีใครคอยชี้แนะหรือชี้แนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมให้ไม่สนใจความเป็นอยู่ ไม่ดูแลยามเจ็บป่วย ให้ความรักแบบลำเอียงหรือดูด่าลงโทษแรงเกินกว่าเหตุบางครั้งก็ปล่อยหน้าที่เลี้ยงดูให้เป็นของคนอื่นเลี้ยงดูแบบตามมีตามเกิด ซึ่งอาจจะเป็นเพราะฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวหรือเป็นลูกที่เกิดมาโดยที่พ่อแม่ไม่ได้ตั้งใจจะให้เกิด หรือเป็นครอบครัวที่แตกแยก

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักถนอมมากเกินไป เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่คอยปกป้องดูแลลูกมากเกินไป ไม่ให้ลูกได้รับความลำบากหรืออันตราย คอยให้ความช่วยเหลือลูกทุกอย่าง จนลูกไม่รู้จักวิธีช่วยเหลือตนเอง ไม่รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีเรื่องอะไรขัดข้อง พ่อแม่จะเป็นคนช่วยเหลือให้หมดโดยลูกไม่ต้องทำอะไรหรือเรียกว่าเป็นการถนอมไขว่ไว้ในหิน ดูแลเอาใจใส่ลูกทุกเรื่องไม่ให้พลาดสายตา คอยให้ความช่วยเหลือลูกทุกฝีก้าว

เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2524: 138 - 140) แบ่งแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กออกเป็น 5 แบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การเลี้ยงดูที่ให้ความเป็นเองกับเด็ก และแสดงให้เด็กเห็นว่าผู้เลี้ยงดูรักและหวังดีต่อเด็ก ทั้งยอมรับและยกย่องเด็กในโอกาสอันควร

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การเลี้ยงดูที่ผู้เลี้ยงดูหลีกเลี่ยงการใช้อารมณ์ในการลงโทษ และให้รางวัลในโอกาสที่เด็กทำดี การให้รางวัลและการลงโทษเป็นไปโดยสม่ำเสมอเหมาะสมกับการกระทำของเด็ก ผู้เลี้ยงดูคอยให้คำชี้แนะถึงผลดีผลเสียที่เกิดจากการกระทำของเด็กแทนการใช้อำนาจข่มขู่

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การควบคุมมากผู้เลี้ยงดูจะบังคับให้เด็กทำตาม โดยการข่มขู่เมื่อเด็กไม่ปฏิบัติตามก็จะลงโทษ ส่วนแบบการควบคุมน้อยคือผู้เลี้ยงดูจะให้อิสระแก่เด็กมาก ตามใจ และไม่มีลงโทษเด็ก

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ แบ่งออกเป็น 2 แบบคือ การลงโทษทางใจ เช่น การใช้วาจาว่ากล่าว การแสดงความไม่พอใจ การแสดงความรู้สึกผิดหวังหรือเสียใจ เมื่อเด็กกระทำผิด หรือการทำสีหน้าเพิกเฉยไม่สนใจเด็ก นอกจากนี้ก็มีการตัดสินโทษบางอย่างที่เด็กเคยได้รับ อีกแบบหนึ่งคือการลงโทษทางกาย เช่น การเขี่ยนตีเมื่อเด็กกระทำผิด หรือมีการลงโทษที่เด็กไม่ทราบเหตุผล จะยิ่งทำให้เด็กได้แบบอย่างที่ไม่ดี

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่นำหลักการเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย การเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการเลี้ยงดูแบบลงโทษทางใจมาผสมผสานกัน
ซูตริ์ หลักเพชร (2517: 32) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบแผนคือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าคุณเองไม่ค่อยได้รับอิสระเท่าที่ควรต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่บิดามารดาที่กำหนดไว้ เช่น ด้านการเรียน การแต่งกายมารยาทต่างๆ หรือถูกควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนเองต้องการ บิดามารดายึดความพอใจของตนเองเป็นสำคัญ ผลการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ จะทำให้บุตรขาดความเชื่อมั่นในตนเองมีความวิตกกังวล ฟุ้งตนเองได้น้อย

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าคุณเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม โดยบิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตร ให้ความร่วมมือตามโอกาสที่เหมาะสม ผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ทำให้เด็กมีลักษณะทางอารมณ์ที่มั่นคง มีความอบอุ่น เป็นมิตรกับคนทั่วไปมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีระเบียบวินัย

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าคุณเองถูกทอดทิ้ง ขาดความรักเอาใจใส่ หรือปล่อยให้อะไรต่างๆ ได้ตามใจชอบ บิดามารดาไม่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือไม่ค่อยให้ความอบอุ่นเท่าที่ควรทำให้เด็กรู้สึกว่าเหว่ ขาดความอบอุ่นเป็นเด็กเกเร และประพฤติผิดศีลธรรม

โดโรธี (Dorothy) (รัตนวดี รอดภิรมย์. 2533: 29; อ้างอิงจาก Dorothy. 1968) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบได้แก่

1. แบบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กมีความรู้สึกว่าคุณเองได้รับความยุติธรรม พ่อแม่จะมีความอดทน ไม่ตามใจหรือเข้มงวดจนเกินไป พ่อแม่ยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก และยังให้ความร่วมมือในโอกาสอันควรอีกด้วย

2. แบบปล่อยปละละเลย (Rejection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ปล่อยให้เด็กทำอะไรๆตามใจตนเองโดยพ่อแม่ไม่เอาใจใส่แนะนำช่วยเหลือ และเด็กมีความรู้สึกว่าคุณถูกเกลียดชัง

3. แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Over - Protection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่คอยคุ้มครองป้องกันภัยและให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา ทำให้บุตรมีความรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับความสะดวกให้กระทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ

ซีเกลแมน (Siegelman. 1999: 357) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 6 แบบ ได้แก่

1. แบบทะนุถนอม เป็นการเลี้ยงดูแบบพ่อแม่เอาใจใส่ต่อเด็กเป็นพิเศษ ยอมตามใจ ให้สิทธิพิเศษ และคอยทำทุกอย่างให้
2. แบบเข้มงวดกวดขัน เป็นการเลี้ยงดูแบบให้เด็กทำตามคำสั่งของตนเองอย่างเคร่งครัดถ้าหากเด็กทำสิ่งที่นอกเหนือจากคำสั่งก็จะลงโทษทันที ไม่เปิดโอกาสให้เด็กคิดด้วยตนเอง
3. แบบปล่อยปละละเลย พ่อแม่จะเลี้ยงดูแบบไม่เอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพของเด็ก ทำตนเป็นศัตรูกับเด็กอย่างเปิดเผย แสดงความโกรธและเกลียดเด็กออกมาอย่างชัดเจน
4. แบบเพิกเฉย เป็นการเลี้ยงดูแบบที่พ่อแม่ไม่ยินดียินร้ายต่อพฤติกรรมของเด็ก ไม่ดู ไม่ว่ากล่าวหรือไม่ตักเตือนใดๆ ทั้งนั้นเมื่อทำผิด หรือไม่แสดงความยินดีเมื่อเด็กประพฤติดี
5. แบบตามสบาย เป็นการเลี้ยงดูที่ให้เสรีภาพแก่เด็กในการทำสิ่งต่างๆ ได้ตามสบาย ไม่คอยระแวงระวังให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของตน แต่เมื่อพบว่าลูกทำไม่ถูกต้องก็ให้คำแนะนำอบรมตักเตือนตามแต่โอกาส
6. แบบให้ความรัก การเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่จะให้การอบรมตักเตือนสั่งสอนบนพื้นฐานของความรัก การเลี้ยงดูจะเป็นลักษณะของการชี้แจงเหตุผลและอธิบายให้เด็กเข้าใจถึงเหตุผลของการทำโทษหรือการยกย่องชมเชย

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีการแบ่งแยกที่แตกต่างกัน แต่มีบางส่วนที่คล้ายคลึงกัน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยการอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของเฮอร์ล็อค (Hurlock. 1973: 402-403) ที่ประกอบด้วยแบบการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือ 1) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน 3) การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

5.5 อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบุคลิกภาพของบุตรในด้านต่าง ๆ เช่น การปรับตัวตนเอง ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความมีวินัยในตนเอง เป็นต้นดังที่เฮอร์ล็อค (Hurlock. 1973: 412) นักจิตวิทยาพัฒนาการผู้มีชื่อเสียงดีเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ได้แยกบุคลิกภาพของบุคคลออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมของครอบครัว จะเป็นพฤติกรรมของเด็กซึ่งเด็กจะเลียนแบบโดยการสังเกตการพฤติกรรมของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
2. การแสดงความคิดเห็นในลักษณะที่เห็นชอบด้วย และไม่เห็นชอบด้วย การได้รับรางวัลหรือการลงโทษนั้น ครอบครัวจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่สั่งสอนเด็กให้มีพฤติกรรมตามที่สังคมยอมรับและต้องการ
3. ครอบครัวจะต้องมีการวางแผนในการลงโทษที่แน่นอน ถ้าเด็กกระทำผิด เพื่อเด็กจะได้จดจำพฤติกรรมที่ถูกลงโทษนั้นได้แน่นอน

4. ครอบครัวจะต้องพยายามให้เด็กเกิดแรงจูงใจ เพื่อให้เด็กทำในสิ่งที่ถูกต้องตามวัฒนธรรมและฝึกให้เด็กยึดคุณค่าที่ดีตามวัฒนธรรม

เฮอร์ลอค (Hurlock. 1973: 452) ยังได้กล่าวถึงเจตคติของบิดามารดาที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูซึ่งจะมีผลต่อบุคลิกภาพของบุตร ดังนี้

1. การปกป้องบุตรเกินไป (Overprotection) บิดามารดาที่มีเจตคติแบบนี้ จะให้ความดูแลเอาใจใส่ และควบคุมบุตรมากเกินไป ซึ่งจะทำให้บุตรเป็นคนที่ต้องพึ่งผู้อื่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความคับข้องใจ

2. การผ่อนปรน (Permissiveness) บิดามารดาจะให้โอกาสแก่บุตรได้ทำในสิ่งที่บุคคลต้องการควบคุมบ้างเล็กน้อย บิดามารดาใช้เหตุผล ซึ่งจะทำให้บุตรเป็นคนเจ้าความคิด มีความเชื่อมั่นในตนเอง ปรับตัวได้ดี และมีความคิดสร้างสรรค์

3. การตามใจ (Indulgence) เป็นการปล่อยตามสบายมากเกินไป ซึ่งจะทำให้บุตรเห็นแก่ตัวเรียกร้องความสนใจ ชอบเรียกร้องและมีความบกพร่องในการปรับตัว

4. การไม่ยอมรับ (Rejection) บิดามารดาไม่ให้ความสนใจในความเป็นอยู่ของบุตร หรือเรียกร้องจากบุตรมากเกินไปและเกลียดชังบุตร จะทำให้บุตรขุ่นเคือง ไม่มีความสุขคับข้องใจหงุดหงิด และเกลียดชังบุคคลอื่น

5. การยอมรับ (Acceptance) บิดามารดาให้ความสนใจและความรักแก่บุตรอย่างชัดเจนมีการจัดเตรียมสิ่งต่างๆ สำหรับการพัฒนาความสามารถของบุตร พิจารณาถึงความสนใจของบุตรซึ่งจะทำให้บุตรปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี ให้ความร่วมมือ เป็นมิตร มีอารมณ์มั่นคง ซื่อสัตย์ ร่าเริง

6. การควบคุมจนเกินไป (Domination) บุตรที่ถูกควบคุมจนเกินไปจะเป็นคนซื่อสัตย์สุภาพ และตระหนี่ถี่ถ้วน แต่มักจะเป็นคนขี้อาย หัวอ่อน เป็นคนยอมจำนน อ่อนไหว และมีแนวโน้มที่จะพัฒนาความรู้สึกผิดและความรู้สึกทรมาน

7. การยอมตามบุตร (Submission to child) บิดามารดาประเภทนี้จะยอมให้บุตรใช้อำนาจกับตนและบุคคลในบ้าน บุตรจะทำตัวเป็นเจ้านายของบิดามารดา บุตรจะเรียนรู้ที่จะต่อต้านอำนาจและพยายามที่จะทำตัวเป็นนายของคนทั่วไป

8. การให้ความสำคัญ (Favoritism) บิดามารดาจะตามใจและรักบุตรคนที่ตนเองให้ความสำคัญมากกว่าบุตรคนอื่นบุตรมักจะบอຍบิดามารดา แต่จะก้าวร้าวและใช้อำนาจกับพี่น้อง

9. การตั้งความหวังหรือทะเยอทะยานในตัวบุตร (Parental Amation) บิดามารดาที่คาดหวังในตัวบุตรสูงเมื่อบุตรทำไม่ได้ตามความคาดหวัง ก็จะทำให้บุตรเป็นคนที่ขุ่นเคือง ไม่ยอมรับความสามารถของตนเองการตำหนิของบิดามารดาเกี่ยวกับความไม่ประสบความสำเร็จของบุตร จะทำให้บุตรรู้สึกทรมาน ซึ่งจะส่งผลให้บุตรพัฒนาความรู้สึกไม่เพียงพอ

เดโช สวานานนท์ (2526: 3) ได้กล่าวถึง การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่มีต่อบุตรในลักษณะต่างๆ ซึ่งจะมีผลต่อบุคลิกภาพของบุตร ดังนี้

1. บิดามารดालะเลยไม่เอาใจใส่ต่อบุตร ย่อมทำให้บุตรมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยทางอารมณ์รู้สึกทว่าชีวิตว่าเหวไม่มั่นคง และมักจะส่งผลให้มีพฤติกรรมออกมาในรูปของการปฏิเสธเป็นบุคคลที่ขาดความรัก ทั้งยังให้ความรักแก่ใครไม่เป็นอีกด้วย

2. บิดามารดาที่ปกป้องคุ้มครองด้วยการบังคับออกคำสั่งอยู่ตลอดเวลา จะทำให้บุตรขาดความริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีแนวโน้มที่จะพึ่งบุคคลอื่นอยู่ตลอดเวลาและเป็นผู้ที่ยอมบุคคลอื่นอยู่ตลอดเวลา บิดามารดาที่ใช้ระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด ย่อมทำให้บุตรเป็นคนที่มีความลักษณะงโหดตนเอง และมักจะมีพฤติกรรมรุนแรงในทางลบ

3. บิดามารดาที่ทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำหรือหย่าร้างกัน จะทำให้บุตรมีความกระวนกระวายใจ มีความเครียด มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่มั่นใจในตนเอง มองโลกในแง่ที่ไม่รื่นรมย์ และขาดแบบฉบับในการสร้างเสริมลักษณะของตนเองด้วย

4. บิดามารดาที่ยึดมั่นและเคร่งครัดในศีลธรรมจรรยาอย่างมาก ย่อมมีผลให้บุตรมีโอกาสสร้างควมมีสติสัมปชัญญะอย่างสูงสุดขึ้นได้ และมีแนวโน้มที่จะเกิดความขัดแย้งทางใจอย่างรุนแรงขึ้นได้และอาจทำให้กลายเป็นบุคคลงโหดตนเอง ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสลับสับสน

วารภรณ์ รักวิชัย (2533: 13) ได้สรุปเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบขาดความรักว่ามีลักษณะ ก้าวร้าว ชอบทะเลาะเบาะแว้งกับผู้อื่นบ่อย ๆ มีทัศนคติไม่ดีต่อพ่อแม่ บางครั้งถึงกับเกลียดชังพ่อแม่ของตัวเอง ไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่ ปรับตัวยากมีความตึงเครียดทางอารมณ์ มีอารมณ์ไม่มั่นคง ไม่มีเหตุผล ชอบเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น เพราะเด็กขาดความรักความอบอุ่น มักจะเกิดปัญหาสุขภาพจิต ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้

จากแนวคิดและการศึกษาที่รวบรวมได้ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสลับสับสน น่าจะส่งผลทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้านแตกต่างกัน

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

ฮอฟแมน (นงนุช โรจนเลิศ. 2533: 59; อ้างอิงจาก Mussen. 1970: 286; citing Hoftman. 1970) ศึกษาพบว่า การที่พ่อแม่ฝึกวินัยโดยใช้เหตุผล ทำให้เด็กมีวินัยสูงกว่าการฝึกวินัยโดยใช้อำนาจและการยับยั้งความรัก นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ให้เสรีภาพแก่เด็ก ให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ให้เด็กมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบกิจการต่าง ๆ ภายในบ้าน สามารถแกสงตความเห็นในเรื่องต่าง ๆ ร่วมกับคนในบ้าน แสดงให้เห็นถึงการยอมรับเด็กซึ่งทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความร่วมมือได้รับการยอมรับจากเพื่อน และมีพฤติกรรมทางบวก

จากแนวคิดและการศึกษาที่รวบรวมได้ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เป็น

ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่มีแนวโน้มจะส่งเสริมให้ นักเรียน มีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้านแตกต่างกัน

การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม

วารภรณ์ รักวิจัย (2528: 13-14) ได้สรุปลักษณะของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป จะมีลักษณะเป็นคนที่เอาแต่ใจตนเอง ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความเชื่อมั่นในตนเอง ต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ ไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองและปรับตัวอยู่ในสังคมได้ยาก

จากแนวคิดและการศึกษาที่รวบรวมได้ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม มีแนวโน้มที่จะทำให้เด็กมีระดับความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้านแตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้าน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและการคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้านโดยตรง แต่จะเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและการคิดแบบต่าง ๆ เช่นการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้าน ผู้วิจัยจึงรวบรวมมาเพื่อประกอบการศึกษาในครั้งนี้

เบคเคอร์ (ศิริพร นพกิจ. 2545: 26; อ้างอิงจาก Backer. 1969 :17) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยทำให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักใช้เหตุผลมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับ บัทมา ศิริเวช (2541: 218) พบว่าวัยรุ่นที่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา และปรับตัวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่รับผิดชอบตัวเองได้ ส่วนมากมีครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่น และผูกพันซึ่งกันและกัน บิตามารดาอบรมเลี้ยงดูด้วยความเอาใจใส่เข้าใจยอมรับความคิดเห็นของวัยรุ่นอย่างมีเหตุผลซึ่งเป็นลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ศิริพร นพกิจ (2545: 86) พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ซึ่งเป็น การอบรมเลี้ยงดูทางบวก มีผลทางบวกกับการคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้าน นั่นคือถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้มากเท่าใดก็จะมีผลการคิดอย่างมีเหตุผลสูงขึ้นเท่านั้น สอดคล้องกับ บัลด์วิน (ศิริพร นพกิจ. 2545: 86; อ้างอิงจาก Baldwin. 1948) ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทำให้เด็กเป็นคณวางแผนการในการทำอะไรมีการคิดไตร่ตรองมีความรับผิดชอบในตนเอง ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบไม่มีเหตุผลเด็กจะขาดความเป็นตัวของตัวเอง ขาดทักษะในการแก้ปัญหา ขาดความรับผิดชอบ ขาดความคิดสร้างสรรค์

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของ เฮอร์ล็อค (Hurlock. 1973: 402-403) ที่ประกอบด้วยแบบการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบคือ

- 1) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และ

3) การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ว่ามีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคมของเด็ก และเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี อย่างไร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรม จังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตของการศึกษาเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี
2. ผลของโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาทักษะทางสังคม

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2553 จำนวน 300 คน และใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตอนที่ 2 การใช้โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2553 จำนวน 300 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2553 ที่ศาลได้พิพากษาให้เข้ารับการฝึกและอบรมเป็นระยะเวลา 6 เดือนขึ้นไป โดยคัดเลือกเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีคะแนนทักษะทางสังคมต่ำ จากการตอบแบบสอบถามทักษะทางสังคม

ตั้งแต่ เปอร์เซนต์ไทม์ที่ 25 ลงมา แล้วสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมกลุ่มเข้าโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมในครั้งนี จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู
2. แบบสอบถามทักษะทางสังคม
3. โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษา นิยามศัพท์เฉพาะ เอกสาร ตำรา แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 30 ข้อ

1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งมีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า ตามแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด โดยให้เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดเลือกตอบเพียงระดับใดระดับหนึ่ง จำนวน 30 ข้อ มาให้ประธานและคณะกรรมการตรวจสอบความถูกต้อง

1.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่ผู้วิจัยได้แก้ไขใหม่มาให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภาน อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และ อาจารย์ ดร.สกลวรรณเจริญศรี ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (IOC) พิจารณาข้อความในแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ไปทดลองใช้กับเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มควบคุม จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ กลุ่ม

สูง-กลุ่มต่ำ ได้แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 - 0.80

1.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

1.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ได้จากการหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นจำนวน 30 ข้อแล้ว นำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

ตอนที่ 1 – 3 แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า 5 หน่วย จาก “จริงมากที่สุด” ถึง “จริงน้อยที่สุด”

ตัวอย่าง แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด
จริงมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมากพอสมควร
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านพอประมาณ
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ค่อยตรงกับความเป็นจริงของท่านเท่าใดนัก
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเลย

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0. เมื่อฉันไม่ทำตามสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการ ท่านจะดุตำ และลงโทษฉัน					
00. ผู้ปกครองให้ความร่วมมืออย่างดี เมื่อฉันขอความช่วยเหลือ					

การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0. ผู้ปกครองไม่เคยใส่ใจว่าฉันจะมีความสุขหรือมีความทุกข์					
00. ฉันดูโทรทัศน์จนตึกได้ โดยผู้ปกครองไม่ว่ากล่าว					

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0. ผู้ปกครองมักถามรายละเอียดเมื่อฉันจะออกนอกบ้านว่าไปกับใคร ไปที่ไหนและจะกลับเมื่อไร					
00. ผู้ปกครองคิดว่าฉันก้าวร้าว เมื่อฉันชี้แจงเหตุผล					

เกณฑ์การให้คะแนน แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู มีดังนี้

ข้อความทางบวก

ตอบจริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ตอบจริงมาก	ให้	4	คะแนน
ตอบจริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ตอบจริงน้อย	ให้	2	คะแนน
ตอบจริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความทางลบ

ตอบจริงมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
ตอบจริงมาก	ให้	2	คะแนน
ตอบจริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ตอบจริงน้อย	ให้	4	คะแนน
ตอบจริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

เกณฑ์การให้คะแนน ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 1-5 คะแนน และคะแนนรวม ตั้งแต่ 0 ถึง 150 คะแนน ในแต่ละแบบของการอบรมเลี้ยงดู คะแนนที่ได้ เป็นคะแนนรวมของการอบรมเลี้ยงดู จะใช้คะแนนเฉลี่ย คือผู้ที่ได้คะแนนสูงตั้งแต่ 101 – 150 เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คะแนนปานกลาง ตั้งแต่ 51 - 100 เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย คะแนนต่ำ ตั้งแต่ 0 – 50 เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

เกณฑ์การแปลความหมาย

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมาย พิจารณาจากระดับค่าเฉลี่ย (\bar{X}) โดยถือเกณฑ์ของ จอห์น ดับเบิลยู เบสท์ (Best. 1970: 174-175) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายความว่า	มีการอบรมเลี้ยงดูสูงที่สุด
3.50 – 4.49	หมายความว่า	มีการอบรมเลี้ยงดูสูง
2.50 – 3.49	หมายความว่า	มีการอบรมเลี้ยงดูปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายความว่า	มีการอบรมเลี้ยงดูต่ำ
1.00 – 1.49	หมายความว่า	มีการอบรมเลี้ยงดูต่ำที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของการให้คะแนนแบบช่วงชั้น

ระดับคะแนน	การแปลความหมาย
101 – 150	คะแนนอยู่ในระดับสูง
51 – 100	คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง
0 – 50	คะแนนอยู่ในระดับต่ำ

2. แบบสอบถามทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำคามผิด ในศูนย์ ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษา นิยามศัพท์เฉพาะ เอกสาร ตำรา แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับทักษะทางสังคมเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามทักษะทางสังคมของเด็กและ เยาวชนชายที่กระทำคามผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 90 ข้อ

2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำคามผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประเมิน ค่า ตามแบบลิเคิร์ท 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด ส่วนใหญ่จริง จริงบ้าง จริงน้อย ไม่จริงเลย โดยให้ ผู้ต้องขังเลือกตอบเพียงระดับใดระดับหนึ่ง จำนวน 90 ข้อ มาให้ประธานและคณะกรรมการ ตรวจสอบความถูกต้อง

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่ผู้วิจัยได้แก้ไขใหม่มาให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์ ดร.สกลวรรณเจริญศรี ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (IOC) พิจารณาข้อความในแบบสอบถามทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

สร้างแบบสอบถามทักษะทางสังคม โดยกำหนดประเด็นของทักษะทางสังคมไว้ดังนี้

2.3.1 การแสดงออกทางอารมณ์

2.3.2 ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น

2.3.3 การควบคุมอารมณ์

2.3.4 การแสดงออกทางสังคม

2.3.5 ความไวในการรับรู้ทางสังคม

2.3.6 การควบคุมทางสังคม

2.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนไปทดลองใช้กับ เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน แล้ววิเคราะห์แบบสอบถามทักษะทางสังคมเป็นรายข้อ เพื่อค่าอำนาจจำแนก โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 - 0.80 ขึ้นไป ไว้ชุดละ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 60 ข้อ

2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทักษะทางสังคมมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบัท (Cronbarch) (ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ, 2538: 200) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

2.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ได้จากการหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นจำนวน 60 ข้อแล้ว นำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่าง แบบสอบถามทักษะทางสังคม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ให้ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. อายุ
 - 13 – 15 ปี
 - 15 ปี 1 วัน – 18 ปี
 - 18 ปี ขึ้นไป
2. ระยะเวลาฝึกอบรม
 - ไม่เกิน 1 ปี
 - 1 – 2 ปี
 - 2 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทักษะทางสังคม

ตัวอย่างแบบสอบถามทักษะทางสังคม

คำชี้แจง ขอให้ท่านอ่านข้อคำถามต่อไปนี้ จากนั้นให้นักเรียนทำเครื่องหมาย

✓ ในช่องที่คิดว่าตรงกับความเป็นจริงกับตัวท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเลย
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ค่อยตรงกับความเป็นจริงของท่านเท่าใดนัก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านพอประมาณ
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมากพอสมควร
จริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย	จริงน้อย	จริงบ้าง	ส่วนใหญ่จริง	จริงมากที่สุด
	<u>ด้านการแสดงอารมณ์</u> ฉันสามารถทำให้บรรยากาศในการทำงานมีความสุขสนุกสนานขึ้นมาได้					
	<u>ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของบุคคลอื่น</u> บางครั้งฉันร้องไห้เมื่อดูภาพยนตร์ที่มีฉากเศร้า					
	<u>ด้านการควบคุมอารมณ์</u> เมื่อฉันโกรธฉันจะพูดเสียงดัง					

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง เลย	จ ริ ง น้อย	จ ริ ง บ้าง	ส่ว น ใหญ่ จริง	จ ริ ง มาก ที่สุด
	<u>ด้านการแสดงออกทางสังคม</u> บ่อยครั้งที่ฉันจะแนะนำตัวเองกับคนแปลกหน้าก่อน					
	<u>ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม</u> ฉันไม่รบกวนคนอื่นด้วยการพูดคุยเสียงดัง					
	<u>ด้านการควบคุมทางสังคม</u> เมื่อไปงานแต่งงานที่ไม่มีคนรู้จักฉัน ฉันรู้สึกอึดอัด ที่ต้องอยู่ในงานแต่งงานนั้น					

เกณฑ์การให้คะแนน แบบสอบถามทักษะทางสังคม มีดังนี้

ตาราง 1 เกณฑ์การให้คะแนน แบบสอบถามทักษะทางสังคม

ข้อความ	ไม่จริงเลย	จริงน้อย	จริงบ้าง	ส่วนใหญ่จริง	จริงมากที่สุด
ข้อความทางบวก	1	2	3	4	5
ข้อความทางลบ	5	4	3	2	1

เกณฑ์การแปลความหมาย

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมาย พิจารณาจากระดับค่าเฉลี่ย (\bar{X}) โดยถือเกณฑ์ของจอห์น ดับเบิลยู เบสท์ (Best. 1970: 174–175) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายความว่า	มีทักษะทางสังคมมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายความว่า	มีทักษะทางสังคมมาก
2.50 – 3.49	หมายความว่า	มีทักษะทางสังคมปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายความว่า	มีทักษะทางสังคมน้อย
1.00 – 1.49	หมายความว่า	มีทักษะทางสังคมน้อยที่สุด

3. โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างโปรแกรม ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัย ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ทักษะทางสังคม และกิจกรรมต่างเพื่อใช้พัฒนาทักษะทางสังคม ร่วมกับเทคนิคและวิธีการทางกิจกรรมกลุ่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมพัฒนา ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชน ให้เหมาะสมกับ จุดมุ่งหมายในการวิจัย โดยสร้างโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม ตามประเด็นของทักษะทางสังคม ไว้ ดังนี้

3.1.1 การแสดงออกทางอารมณ์

3.1.2 ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น

3.1.3 การควบคุมอารมณ์

3.1.4 การแสดงออกทางสังคม

3.1.5 ความไวในการรับรู้ทางสังคม

3.1.6 การควบคุมทางสังคม

3.2 ผู้วิจัยนำโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและที่สร้างขึ้นไปให้ประธานและ คณะกรรมการตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะ จุดมุ่งหมายกิจกรรม เนื้อหา และวิธีดำเนินการ จำนวน 12 ครั้ง

3.3 ผู้วิจัยนำโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนไปให้ประธานและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภิต อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี ตรวจสอบความสอดคล้อง ในเรื่องจุดมุ่งหมาย นิยาม ศัพท์เฉพาะ กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินการ และการประเมินผลแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.4 ผู้วิจัยนำโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำ ความผิด ที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับเนื้อหา วิธีการและระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ก่อนนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

3.5 ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมกิจกรรมกลุ่มให้แก่เด็กและเยาวชนชายผู้กระทำ ความผิดกลุ่มควบคุมเป็นระยะเวลา 12 ครั้ง สัปดาห์ละ 3 ครั้ง

ตาราง 2 ตัวอย่างโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	เวลา	กิจกรรม	คุณลักษณะ
1	วันจันทร์ ที่ 1 มี.ค.2553	14.00 – 15.00 น.	“ซาฟารีเวิลด์” (ปฐมนิเทศ)	ฝึกการสื่อสารโดยผ่านภาษา ท่าทาง ใ้บุคคลอื่นทราบถึง อารมณ์ ความรู้สึกและ พฤติกรรม เช่นเดียวกับตน

ตาราง 2 (ต่อ)

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	เวลา	กิจกรรม	คุณลักษณะ
2	วันพุธ ที่ 3 มี.ค.2553	14.00 – 15.00 น.	สนใจฉัน หน่อย	เพื่อให้เด็กและเยาวชนชาย รู้จักรับฟังและเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
3	วันศุกร์ ที่ 5 มี.ค.2553	14.00 – 15.00 น.	ก้อหอคอย สร้างปี่รามิด	เพื่อให้เด็กและเยาวชนชาย สามารถทำงานกับคนอื่นได้
4	วันจันทร์ ที่ 8 มี.ค.2553	14.00 – 15.00 น.	น้ำเอเย...น้ำใจ	ฝึกให้เด็กและเยาวชน มีน้ำใจ มีความเห็นใจผู้อื่น
5	วันพุธ ที่ 10 มี.ค.2553	14.00 – 15.00 น.	พูดถูก พูดผิด	เด็กและเยาวชนเข้าใจและ ตีความหมายของการสื่อสาร ได้ถูกต้อง
6	วันศุกร์ ที่ 12 มี.ค.2553	14.00 – 15.00 น.	สิ่งละอัน วันละเรื่อง	เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้ ปฏิภาณในการแก้ไขปัญหา
7	วันจันทร์ ที่ 15 มี.ค.2553	14.00 – 15.00 น.	พายุอารมณ์	เพื่อให้เด็กและเยาวชนชาย ทราบถึงวิธีการควบคุม อารมณ์และรู้วิธีแสดงออกที่ เหมาะสม
8	วันพุธ ที่ 17 มี.ค.2553	14.00 – 15.00 น.	การแสดง ความรู้สึกที่ เหมาะสม	เพื่อทราบวิธีการแสดง ความรู้สึกที่เหมาะสมกับ สถานที่ เวลา และบุคคล
9	วันศุกร์ ที่ 19 มี.ค.2553	14.00 – 15.00 น.	เรื่องของเธอ เรื่องของฉัน มันส์ทุกเรื่อง	เพื่อให้เด็กและเยาวชนชาย สามารถสื่อสารกับบุคคลอื่น ให้บุคคลอื่นทราบถึงอารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรม เช่นเดียวกับตน
10	วันจันทร์ ที่ 22 มี.ค.2553	14.00 – 15.00 น.	ทำอย่างไร ถึงจะถูกไล่ ออกจากงาน	เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายมี ความใส่ใจในระเบียบสังคม
11	วันพุธ ที่ 24 มี.ค.2553	14.00 – 15.00 น.	เมื่อเธอพบ กับเขา	เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายมี ความรู้ถึงมารยาททางสังคม

ตาราง 2 (ต่อ)

12	วันศุกร์ ที่ 26 มี.ค.2553	14.00 – 15.00 น.	ปัจฉิมนิเทศ	เพื่อให้ทราบถึงผลของ โปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะ ทางสังคมของเด็กและเยาวชน
----	------------------------------	------------------	-------------	--

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจในตอนแรก และเป็นการวิจัยเชิงทดลองในตอนหลัง โดยแบบแผนการวิจัยเชิงทดลองนี้มีกลุ่มทดลอง มีการสอบก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

ตาราง 3 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T1	X	T2

ความหมายของสัญลักษณ์

- T1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง
X แทน การจัดกระทำตามโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม
T2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ทำการสำรวจก่อนการทดลอง โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามทักษะทางสังคม คัดเลือกผู้ที่มีคะแนน ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา และได้สอบถามความสมัครใจที่จะเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม จากนั้นถามความสมัครใจในการเป็นกลุ่มควบคุมเพื่อเข้ารับการศึกษาตามโปรแกรม แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนทดลอง (Pretest)

2. ภายหลังจากทดลอง ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามทักษะทางสังคม โดยใช้แบบสอบถามฉบับเดียวกับที่ใช้ก่อนทำการทดลอง แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

วิธีจัดทำข้อมูล

1. เปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม อายุ การอบรมเลี้ยงดู ระยะเวลาในการฝึกอบรม

2. เปรียบเทียบคะแนนการทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดสอบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 คะแนนเฉลี่ย (Mean)

1.2 ค่าความเบี่ยงเบน (Standard Deviation)

1.3 ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile)

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทักษะทางสังคมโดยใช้สูตร สหสัมพันธ์ของเพียสัน (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2543:185)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทักษะทางสังคม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 121)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 เปรียบเทียบทักษะทางสังคมจำแนกตามด้านอายุ การอบรมเลี้ยงดูและระยะเวลาการฝึกอบรม

3.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนทักษะทางสังคมก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบ t-dependent samples (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543:160)

3.3 การทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ทดสอบค่าเอฟ (F-test) ถ้าหากพบว่าผลการทดสอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Post Hoc Comparison)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายผลของการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมายดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มควบคุม
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 3 กลุ่ม (F-test)
DF	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean square)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี มีระดับทักษะทางสังคมแตกต่างกันเมื่อจำแนกตาม อายุ การอบรมเลี้ยงดู และระยะเวลาการฝึกอบรม

2. เด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี มีทักษะทางสังคมสูงขึ้น หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของกลุ่มควบคุม แบ่งเป็น 2 ตอน

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ จำนวนร้อยละของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ตามตัวแปร อายุ การอบรมเลี้ยงดู และระยะเวลาในการฝึกอบรม

1.2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

1.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำ ความผิด ในศูนย์ฝึกอบรม จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตัวแปร

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำ ความผิด ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรม พัฒนาทักษะทางสังคมก่อนและหลังการทดลอง

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ จำนวนร้อยละของอายุ ระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์อบรม ของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด จากตาราง 1-2

ตาราง 4 จำนวน และร้อยละของเด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิดผู้กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2553 จำแนกตามตัวแปร อายุ และ ระยะเวลาในการฝึกอบรม (N=300)

ตัวแปรที่ศึกษา	ตัวแปร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อายุ	13-15 ปี	14	4.70
	15-18 ปี	275	91.70
	18 ปี ขึ้นไป	11	3.70
	รวม	300	100
ระยะเวลาการ ฝึกอบรม	6 เดือน – 1 ปี	271	90.30
	1 ปี – 2 ปี	21	7.00
	3 ปีขึ้นไป	8	2.70
	รวม	300	100

จากตาราง 4 พบว่า เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนมากมีอายุ ระหว่าง 15-18 ปีจำนวน 275 คน คิดเป็นร้อย ละ 91.70 และระยะเวลาในฝึกอบรมมากที่สุด คือ 6 เดือน ถึง 1 ปี จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อย ละ 90.00 ดังตาราง 4

ตาราง 5 จำนวน และร้อยละของเด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิดผู้กระทำความผิด
ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2553 จำแนกตามตัวแปร
การอบรมเลี้ยงดู (N=300)

การอบรมเลี้ยงดู	N	ร้อยละ	คะแนน	แปลผล
แบบประชาธิปไตย	137	45.70	101-150	สูง
แบบปล่อยปละละเลย	129	43.00	51-100	ปานกลาง
แบบเข้มงวด	34	11.30	0-50	ต่ำ
รวม	300	100		

จากตาราง 5 พบว่า เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก
และเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ประชาธิปไตย จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 ซึ่งมีคะแนนการทำแบบสอบถามอยู่ระหว่าง
101 – 150 คะแนน รองลงมาคือ แบบปล่อยปละละเลย และแบบเข้มงวด ตามลำดับ ดังตาราง 5

1.2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชน ชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรม จังหวัดอุบลราชธานี 6 ด้าน จากตาราง 3-9

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำ
ความผิดในศูนย์ฝึก และอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมทั้ง 6
ด้าน (N=300)

ข้อที่	โดยรวมทั้ง 6 ด้าน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ทักษะทางสังคมด้าน				
1	การแสดงออกทางอารมณ์	2.62	0.36	ปานกลาง
2	ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	2.73	0.44	ปานกลาง
3	การควบคุมอารมณ์	3.21	0.53	ปานกลาง
4	การแสดงออกทางสังคม	3.09	0.67	ปานกลาง
5	ความไวในการรับรู้ทางสังคม	2.99	0.53	ปานกลาง
6	การควบคุมทางสังคม	3.51	0.87	สูง
	รวม	3.02	0.41	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการควบคุมทางสังคม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 อยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน มีคะแนนระหว่าง 2.62 – 3.21 ตามลำดับ ดังตาราง 6

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการ แสดงออกทางอารมณ์ (N=300)

ข้อที่	ด้านการแสดงออกทางอารมณ์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ฉันสามารถทำให้บรรยากาศในการทำงานเป็นกลุ่มสนุกขึ้นมาได้	3.35	0.66	ปานกลาง
2	เพื่อนๆ เคยบอกว่าคุณชอบเวลาที่ฉันยิ้ม	2.69	0.90	ปานกลาง
3	พวกเพื่อนๆ จะมาชวนฉันบ่อยๆ เวลาว่างเล่น เพราะฉันเป็นคนทำให้เพื่อนๆ หัวเราะสนุกสนาน	1.91	0.91	น้อย
4	ฉันอารมณ์ดีอยู่เสมอ	3.04	1.13	ปานกลาง
5	เมื่อฉันหงุดหงิด ฉันจะหาวิธีแก้ไขอารมณ์ของฉันให้ดีขึ้นได้	1.70	0.94	น้อย
6	เมื่อเพื่อนมีท่าทางเศร้าสร้อย ฉันจะเข้าไปพูดคุยจนเขายิ้มได้	2.28	0.87	ปานกลาง
7	เพื่อนๆ ไม่ค่อยชอบอยู่กับฉันเพราะฉันเป็นคนไม่ค่อยสนุก	3.51	0.80	มาก
8	ฉันคิดว่าหากหัวเราะสนุกสนานเสียงดังเป็นการเสียมารยาท	1.57	0.86	น้อย
9	ฉันชอบหยอกล้อเพื่อนด้วยท่าทางตลกต่างๆ	3.23	1.06	ปานกลาง
10	เมื่อมีบรรยากาศน่าเบื่อ ฉันจะเดินหนีไป	2.94	0.95	ปานกลาง
	รวม	2.62	0.36	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือข้อ 7 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อ คือ ข้อ 6 ข้อ 2 ข้อ 10 ข้อ 4 ข้อ 9 ข้อ 1 มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.28 – 3.35 ตามลำดับ และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 8 ข้อ 5 ข้อ 3 มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.57 – 1.91 ตามลำดับ ดังอธิบายในตาราง 7

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้าน ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (N=300)

ข้อที่	ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ฉันรู้สึกไม่สบายใจเมื่อเห็นเพื่อนมีความทุกข์	3.47	0.84	ปานกลาง
2	เมื่อคนสนิทมีความทุกข์ในใจ ฉันสามารถรับรู้ได้จากท่าทางของเขา	2.62	1.10	ปานกลาง
3	เมื่อเพื่อนมีปัญหามาปรึกษากับฉัน ฉันจะไม่ค่อยเต็มใจที่จะฟังและลุกไปที่อื่น	3.14	0.95	ปานกลาง
4	ฉันไม่สนใจว่าคนอื่นจะรู้สึกอย่างไร ถึงแม้ว่าเขากำลังจะเดือดร้อน	2.18	0.94	ปานกลาง
5	บางครั้งฉันร้องไห้เมื่อดูภาพยนตร์ที่มีฉากเศร้า	2.39	1.09	ปานกลาง
6	ฉันจะอาสาทำงานแทนเพื่อน ตอนเพื่อนไม่สบาย	2.42	0.89	ปานกลาง
7	เมื่อเพื่อนวานให้ช่วยงาน ฉันคิดว่ามันเป็นภาระและทำให้ฉันเดือดร้อน	2.34	1.07	ปานกลาง
8	แม้เพื่อนจะไม่ขอความช่วยเหลือ ฉันก็จะช่วยเมื่อเห็นเพื่อนเดือดร้อน	3.70	0.95	มาก
9	บางทีฉันมองดูท่าทางของคนอื่น ก็รู้ได้ทันทีว่าเขามีเรื่องร้อนใจ	2.60	0.92	ปานกลาง
10	เมื่อเพื่อนมีปัญหามาปรึกษากับฉัน ฉันจะไม่ค่อยเต็มใจที่จะฟังและลุกไปที่อื่น	2.46	1.09	ปานกลาง
	รวม	2.73	0.44	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้าน ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 8 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 อยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ คือ ข้อ 4 ข้อ 5 ข้อ 7 ข้อ 6 ข้อ 10 ข้อ 9 ข้อ 2 ข้อ 3 ข้อ 1 มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.18 – 3.47 ตามลำดับมีอธิบายดังตาราง 8

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานีด้านการควบคุมอารมณ์ (N=300)

ข้อที่	ด้านการควบคุมอารมณ์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	เมื่อฉันไม่สบายใจ ฉันไม่สามารถฝืนยิ้มได้เลย	3.24	0.96	ปานกลาง
2	เวลาฉันชอบใจ ฉันจะหัวเราะเสียงดัง ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม	3.10	1.09	ปานกลาง
3	ฉันจะโต้ตอบคนที่ทำให้ฉันไม่พอใจ	3.32	1.21	ปานกลาง
4	เมื่อเพื่อนเล่าเรื่องตลก แม้เรื่องนั้นจะไม่ทำให้ฉันหัวเราะ ฉันก็จะหัวเราะให้กับเพื่อน	3.73	1.06	มาก
5	ฉันสามารถยิ้มได้ถึงแม้ฉันจะเสียใจกับบางเรื่องราว	3.42	1.04	ปานกลาง
6	ฉันรู้สึกว่าเป็นคนอารมณ์ร้อน	3.22	1.05	ปานกลาง
7	รายการตลกในทีวี ช่วยให้ฉันหัวเราะได้เป็นอย่างดี	2.46	0.98	ปานกลาง
8	บางครั้ง เพื่อนเล่าเรื่องตลก ฉันคิดว่ามันไม่ค้อยตลกเอาเสียเลย	3.33	1.10	ปานกลาง
9	เวลาฉันโกรธฉันจะพูดเรื่องที่ฉันไม่สบายใจกับเพื่อน แม้ว่าเวลาจะดีก็ก็ตาม	3.47	1.18	ปานกลาง
10	ฉันจะยิ้มสู้เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ	2.84	0.79	ปานกลาง
รวม		3.21	0.53	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้าน การควบคุมอารมณ์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ คือ

ข้อ 4 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 9 ข้อ คือ ข้อ 7 ข้อ 10 ข้อ 2 ข้อ 6 ข้อ 1 ข้อ 3 ข้อ 8 ข้อ 5 ข้อ 9 มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.46 - 3.47 ตามลำดับ ดังตาราง 9

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการแสดงออกทางสังคม(N=300)

ข้อที่	ด้านการแสดงออกทางสังคม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	เป็นการยากที่ฉันจะกล่าวคำทักทายคนอื่นก่อน	2.98	1.22	ปานกลาง
2	ฉันรู้สึกลำบาก เวลาทำงานร่วมกับเพื่อนๆ	3.36	0.95	ปานกลาง
3	ฉันไม่มั่นใจเมื่อต้องพูดต่อหน้าผู้คนเยอะๆ แม้ว่า จะเป็นเพื่อนก็ตาม	3.13	0.85	ปานกลาง
4	การหาเพื่อนใหม่ไม่ใช่เรื่องยากสำหรับฉัน	3.48	0.91	ปานกลาง
5	ฉันรู้สึกสนุกเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนๆ	2.78	1.31	ปานกลาง
6	ฉันไม่รู้สึกประหม่าเมื่อต้องพูดในที่ประชุมหรือใน งานต่างๆ	3.29	1.29	ปานกลาง
7	ฉันไม่รู้สึกลายที่ทำกิจกรรมเข้ากลุ่มกับเพื่อน ใหม่ แม้เพิ่งจะเจอกันวันแรก	2.68	1.02	ปานกลาง
8	ฉันสามารถใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสมกับ กาลเทศะ	2.76	0.99	ปานกลาง
9	เมื่ออยู่กับคนที่ไม่สนิท ฉันรู้สึกอึดอัด	2.68	1.09	ปานกลาง
10	ฉันทักทายคนอื่นก่อนเสมอ	3.80	1.08	มาก
	รวม	3.09	0.67	ปานกลาง

จากตาราง 10 พบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้าน การแสดงออกทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X} = 3.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 10 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ คือ ข้อ 7 ข้อ 9 ข้อ 8 ข้อ 5 ข้อ 1 ข้อ 3 ข้อ 6 ข้อ 2 และข้อ 4 มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.68 – 3.48 ตามลำดับ ดังตาราง 10

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้าน ความไวในการรับรู้ทางสังคม(N=300)

ข้อที่	ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	เมื่อผู้ใหญ่ยื่นของให้ ฉันต้องยกมือไหว้เสมอ	3.19	1.15	ปานกลาง
2	ฉันมักจะชวนเพื่อนคุย เวลาที่มีประชุม	2.04	0.97	น้อย
3	ทุกคนควรมีความเกรงใจซึ่งกันและกัน นั่นคือคติ ของฉัน	3.69	0.97	มาก
4	ฉันรู้ว่ามีการเปรียบเทียบที่ต้องปฏิบัติแต่ฉันรู้สึกอึด อัดและไม่อยากทำตาม	3.28	1.18	ปานกลาง
5	ฉันจะไม่ทำตามใจตนเองหรือทำผิดกฎ เพราะ กลัวคนอื่นจะต้องเดือดร้อน	3.34	0.94	ปานกลาง
6	เมื่อฉันไม่พอใจ ฉันจะไม่เชื่อฟังคำพูดของผู้ใด เลย	3.84	1.09	มาก
7	การนั่งบนโต๊ะเขียนหนังสือเป็นเรื่องปกติ ใน ความคิดของฉัน	2.93	1.10	ปานกลาง
8	ฉันไม่รบกวนคนอื่นด้วยการพูดคุยเสียงดัง	1.94	1.07	น้อย
9	การแต่งกายเรียบร้อย ฉันคิดว่าเป็นการทำตัว เซย ไม่ทันสมัย	1.72	0.91	น้อย
10	ฉันคิดว่าการทำผิดกฎเป็นเรื่องธรรมดา	3.89	1.12	มาก
	รวม	2.99	0.53	ปานกลาง

จากตาราง 11 พบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้าน ความไวในการรับรู้ทางสังคม โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X} = 2.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ คือ ข้อ 3 ข้อ 6 ข้อ 10 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 - 3.89 ตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งหมด 4 ข้อ คือ ข้อ 7 ข้อ 1 ข้อ 4 ข้อ 5 มีคะแนนระหว่าง 2.93 - 3.34 ตามลำดับ อยู่ในระดับน้อย จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 9 ข้อ 8 ข้อ 2 มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.72 - 2.04 ตามลำดับ ตามตาราง 11

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่
กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการ
ควบคุมทางสังคม (N=300)

ข้อที่	ด้านการควบคุมทางสังคม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	เมื่อไปงานแต่งงานที่ไม่มีคนรู้จักฉัน ฉันรู้สึกอึดอัดที่ต้องอยู่ในงานแต่งงานนั้น	3.70	1.00	มาก
2	เมื่อมีคนถามคำถาม ฉันจะตอบว่า ไม่รู้หรือไม่ทราบไว้ก่อน	3.29	1.05	ปานกลาง
3	เมื่อมีงานสังสรรค์ ฉันจะออกมาหนึ่งเล่นข้างนอกคนเดียว เพราะฉันไม่รู้จะทำอะไร	3.37	1.09	ปานกลาง
4	ถึงแม้ว่าฉันจะไม่รู้จักใครในงานรื่นเริงประจำปี แต่ฉันก็รู้สึกสนุกกับงานรื่นเริง	3.26	1.21	ปานกลาง
5	ฉันไม่ชอบงานเลี้ยงใหญ่ๆ เพราะไม่รู้ว่าจะไปทางไหน หรือทำอะไรก่อนดี	3.12	1.34	ปานกลาง
6	ฉันสามารถอยู่ได้ในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย	3.39	1.19	ปานกลาง
7	เมื่ออยู่ในงานเลี้ยง ฉันไม่กล้าเดินไปตักอาหาร เพราะฉันกลัวเป็นเป้าสายตา	3.45	1.22	ปานกลาง
8	ฉันคิดว่า ฉันสามารถเอาตัวรอดได้ ถ้าอยู่ในงานเลี้ยงหรืออยู่ในโรงแรมชั้นนำ	3.99	1.30	มาก
9	เวลาฉันไปเที่ยวห้างสรรพสินค้า แล้วฉันหาทางไปห้องน้ำไม่เจอ ฉันจะไม่กล้าถามพนักงานหรือคนอื่น เพราะกลัวคนอื่นคิดว่าฉันไม่เคยมาที่ห้างสรรพสินค้า	3.78	1.15	มาก
10	เมื่อต้องเจอคนเยอะๆ ฉันไม่ค่อยชอบ เพราะรู้สึกถึงความวุ่นวาย	3.76	1.05	มาก
รวม		3.51	0.87	มาก

จากตาราง 12 พบว่า พบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการควบคุมทางสังคม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 1 ข้อ 10 ข้อ 9 ข้อ 8 ข้อ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.70 – 3.99 ตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ คือ ข้อ 5 ข้อ 4 ข้อ 2 ข้อ 3 ข้อ 6 ข้อ 7 ข้อ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.12 – 3.45 ตามลำดับ ตามตาราง 12

1.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตัวแปรปรากฏดังตาราง 12-17

ตาราง 13 เปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม อายุ

ทักษะทางสังคม	แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F
1. ด้านการแสดงออกทางอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม	.150	2	7.487	.574
	ภายในกลุ่ม	38.763	297	.131	
	รวม	38.912	299		
2. ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	.266	2	.133	.659
	ภายในกลุ่ม	59.910	297	.202	
	รวม	60.176	299		
3. ด้านการควบคุมอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม	1.331	2	.665	2.330
	ภายในกลุ่ม	84.812	297	.286	
	รวม	86.143	299		
4. ด้านการแสดงออกทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	.125	2	6.252	.136
	ภายในกลุ่ม	136.594	297	.460	
	รวม	136.719	299		
5. ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	.518	2	.259	.919
	ภายในกลุ่ม	83.732	297	.282	
	รวม	84.250	299		
6. ด้านการควบคุมทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.265	2	.632	.830
	ภายในกลุ่ม	226.369	297	.762	
	รวม	227.635	299		
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	.324	2	.162	.934
	ภายในกลุ่ม	51.560	297	.174	
	รวม	51.884	299		

จากตาราง 13 พบว่า เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี มีทักษะทางสังคมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกอบรมเด็ก และเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานีที่มีอายุแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 13

ตาราง 14 เปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึก และอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระยะเวลาในการฝึกอบรม

ทักษะทางสังคม	แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F
1. ด้านการแสดงออกทางอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม	.574	2	.287	2.225
	ภายในกลุ่ม	38.338	297	.129	
	รวม	38.912	299		
2. ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	1.897	2	.948	4.833*
	ภายในกลุ่ม	58.280	297	.196	
	รวม	60.176	299		
3. ด้านการควบคุมอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม	1.148	2	.574	2.006
	ภายในกลุ่ม	84.995	297	.286	
	รวม	86.143	299		
4. ด้านการแสดงออกทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.266	2	.633	1.388
	ภายในกลุ่ม	135.453	297	.456	
	รวม	136.719	299		
5. ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.186	2	.593	2.119
	ภายในกลุ่ม	83.064	297	.280	
	รวม	84.250	299		
6. ด้านการควบคุมทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	.643	2	.321	.421
	ภายในกลุ่ม	226.991	297	.764	
	รวม	227.634	299		
ระยะเวลาในการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	1.037	2	.519	0.030*
	ภายในกลุ่ม	50.847	297	.171	
	รวม	51.884	299		

จากตาราง 14 พบว่า เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวม ทั้ง 6 ด้าน จำแนกตาม ระยะเวลาในการฝึกอบรม ปรากฏว่า ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการ ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของเซฟเฟ (Scheffe's Post Hoc Comparison) พบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 15

ตาราง 15 เปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น จำแนกตามระยะเวลาในการฝึกอบรม

ระยะเวลาการฝึกอบรม	ตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป $\bar{X}=3.02$	ตั้งแต่ 1 ปี – 2 ปี $\bar{X}=3.24$	6 เดือน -1 ปี $\bar{X}=3.01$
6 เดือน -1 ปี $\bar{X}=3.01$	304*
ตั้งแต่ 1 ปี – 2 ปี $\bar{X}=3.24$304*
ตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป $\bar{X}=3.02$127

จากตาราง 15 พบว่า เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีระยะเวลาในการฝึกอบรมระหว่าง 1- 2 ปี ($\bar{X}=3.24$) มีความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นสูงกว่า ผู้ที่มีระยะเวลาในการฝึกอบรม ระหว่าง 6 เดือน – 1 ปี ($\bar{X}=3.01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 เปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู

องค์ประกอบ	แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F
การอบรมเลี้ยงดู	ระหว่างกลุ่ม	13.559	2	6.779	52.537*
	ภายในกลุ่ม	38.325	297	.129	
	รวม	51.884	299		

จากตาราง 16 พบว่า เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู ปรากฏว่า โดยรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการ ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของเซฟเฟ (Scheffe's Post Hoc Comparison) พบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 17

ตาราง 17 เปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตาม การอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู	แบบเข้มงวด (\bar{X} =2.87)	แบบปล่อยปละละเลย (\bar{X} =2.82)	แบบประชาธิปไตย (\bar{X} =3.26)
แบบประชาธิปไตย (\bar{X} =3.26)436*
แบบปล่อยปละละเลย (\bar{X} =2.82)436*
แบบเข้มงวด (\bar{X} =2.87)	386*

จากตาราง 17 พบว่า เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (\bar{X} =3.26) มีทักษะทางสังคมสูงกว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด (\bar{X} =2.87) และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (\bar{X} =2.82) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**ตอนที่ 2 การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด
ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี**

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม (N =15)

ข้อความ	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	
ด้านทักษะทางสังคม					
1.การแสดงออกทางอารมณ์	2.72	0.10	3.28	0.50	3.824*
2.ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	2.01	5.16	3.68	0.43	15.811*
3.การควบคุมอารมณ์	2.60	0.21	4.01	0.35	11.008*
4.การแสดงออกทางสังคม	19.0	0.16	3.97	0.41	19.043*
5.ความไวในการรับรู้ทางสังคม	1.92	0.20	4.09	0.44	15.690*
6.การควบคุมทางสังคม	2.12	0.25	3.98	0.43	14.175*
รวม	2.21	8.34	3.83	0.39	19.513*

จากตาราง 18 พบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มควบคุม ทั้ง 6 ด้าน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมแล้วมีทักษะทางสังคมสูงขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อจำแนกตาม อายุ การอบรมเลี้ยงดูและระยะการฝึกอบรม
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม

สมมติฐานในการวิจัย

1. เด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี มีระดับทักษะทางสังคมแตกต่างกันเมื่อจำแนกตาม อายุ การอบรมเลี้ยงดู และระยะการฝึกอบรม
2. เด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ที่เป็นกลุ่มควบคุมมีทักษะทางสังคมสูงขึ้น หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาทักษะทางสังคม

แหล่งข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2553 จำนวน 300 คน และใช้เป็นกลุ่มควบคุมทั้งหมด

ตอนที่ 2 การใช้โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2553 จำนวน 300 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2553 ที่ศาลได้พิพากษาให้เข้ารับการฝึกและอบรมเป็นระยะเวลา 6 เดือนขึ้นไป โดยคัดเลือกเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีคะแนนทักษะทางสังคมต่ำ จากการตอบแบบสอบถามทักษะทางสังคม ตั้งแต่ เปอร์เซนต์ไทล์ที่ 25 ลงมา แล้วสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมกลุ่มเข้าโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมในครั้งนี้ จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู
2. แบบสอบถามทักษะทางสังคม
3. โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน
 - 1.1 คะแนนเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 ค่าความเบี่ยงเบน (Standard Deviation)
 - 1.3 ค่าเปอร์เซนต์ไทล์ (Percentile)
2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทักษะทางสังคมโดยใช้สูตร สหสัมพันธ์ของเพียสัน (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543: 185)
 - 2.2 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทักษะทางสังคม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 121)
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.1 เปรียบเทียบทักษะทางสังคมจำแนกตามด้านอายุ การอบรมเลี้ยงดูและระยะเวลาการฝึกอบรม
 - 3.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนทักษะทางสังคมก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบ t-dependent samples (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 160)

3.3 การทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ทดสอบค่าเอฟ (F-test) ถ้าหากพบว่าผลการทดสอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะ ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของเซฟเฟ (Scheffe's Post Hoc Comparison)

สรุปผลการศึกษการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาทักษะทางสังคมของเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

1. ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับปานกลาง
2. เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีระยะเวลาในการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 การใช้โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม

โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม พบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชาย ที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มควบคุมก่อนและหลัง ทดลองมีผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

ตอนที่ 1 การศึกษาทักษะทางสังคมของเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

1. ทักษะทางสังคม

พบว่าทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับปานกลาง

จากการศึกษาพบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิดที่ กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรม จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากในการประเมินผลนั้นเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดเป็นผู้ทำแบบประเมินทักษะ

ทางสังคมด้วยตนเองอาจทำให้เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดตอบแบบสอบถามเข้าข้างตนเอง สอดคล้องกับฟรอยด์ (บัวทอง สว่างโสภากุล, 2545: 87; อ้างอิงจาก Freud, 1939) ที่กล่าวไว้ว่ากลไกป้องกันตน (Defense Mechanism) เป็นเครื่องมือในการบิดเบือนหรือหนีจากความจริงที่สร้างความไม่สบายใจหรือทุกข์ใจซึ่งในกรณีของเด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดตอบแบบสอบถามทักษะทางสังคมจัดเป็นกลไกป้องกันประเภทถอยหนี โดยใช้วิธีการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง คือ การปรับตัวโดยการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง

2. อายุ

พบว่า เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จากการศึกษา เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ที่มีอายุแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับชิววัน ประทุมรัตน์ (2546: 72) ที่ศึกษาการเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ซึ่งเป็นการควบคุมอารมณ์อย่างหนึ่งนั้น เด็กวัยรุ่นที่มีอายุน้อยมีการเผชิญความเครียดแบบแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมาก ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านเมตตา บ้านปราณี เขตกรุงเทพมหานคร สามารถอธิบายได้ว่า เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด มีอายุอยู่ในช่วง 13-15 ปี และกลุ่มอายุ 15 ปี 1 วัน – 18 ปี มีจำนวนมากที่สุด และถือว่าอยู่ในช่วงที่เป็นวัยรุ่นเหมือนกัน มีอายุห่างกันไม่มาก ทักษะทางสังคมจึงไม่แตกต่างกัน

3. ระยะเวลาฝึกอบรม

พบว่า เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีระยะเวลาในการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษา เด็กและเยาวชนชายที่มีระยะเวลาในการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกันสอดคล้องกับสิริมา บุญศิริ (2548: 101) เยาวชนบางคนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีการปรับตัวได้ดีนั้นเพราะเคยเข้ามาอยู่ในสถานพินิจ และศูนย์ฝึกและอบรมหลายครั้งแล้ว จึงเข้าใจในความรู้สึกของสมาชิกที่อยู่ในศูนย์ฝึกได้ดี

4. การอบรมเลี้ยงดู

พบว่า เด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีระยะเวลาในการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีทักษะทางสังคมมากกว่า ด้านปล่อยปละละเลยและแบบเข้มงวด แสดงว่าการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนในศูนย์อบรมเด็กและเยาวชน ซึ่ง มุสเสน (Mussen, 1963: 193) กล่าวว่าในระยะต้นของชีวิตควรมีพื้นฐานในการให้ความรัก ความอบอุ่นเป็นสำคัญ เมื่อเด็กโตขึ้น จำเป็นต้องได้รับสิ่งแวดล้อมที่จะ

สร้างเสริมพัฒนาการของเด็กให้กว้างออกไป ซึ่งสภาพที่แวดล้อมโดยเฉพาะแบบแผนของครอบครัว และวิธีการอบรมเลี้ยงดูรวมทั้งพฤติกรรมที่บิดา มารดาปฏิบัติต่อเด็กมีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กทั้งทางด้านสุขภาพและจิตใจทั้งในปัจจุบันและอนาคต การอบรมเลี้ยงดูที่มีรูปแบบและอย่างเป็นระบบย่อมก่อให้เกิดผลดีกับเด็กและพ่อแม่ของเด็กด้วย ซึ่งพ่อแม่ควรจะให้เด็กได้มีแนวคิดและวิธีคิดที่ดี สอดคล้องกับ ผุสดี กุฎอินทร์ (2526: 48-52) การอบรมเลี้ยงดูมีความสำคัญเป็นอย่างมากในแต่ละช่วงวัยของชีวิตโดยเฉพาะในวัยเด็ก มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการต่าง ๆ โดยเฉพาะความเชื่อมั่นในตัวของเด็กเนื่องจากไม่ใช่เป็นคุณลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่เป็นลักษณะที่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นในตัวเด็กได้โดยอาศัยการอบรมเลี้ยงดูและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งแบ่งออกเป็นลักษณะต่าง ๆ กัน ซึ่งเกรก (สมคิด อิศระวัฒน์. 2541: 20; อ้างอิงจาก Craig. 1979: 91) กล่าวว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลได้เรียนรู้ในการพัฒนา ทักษะคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้และความหวังของสังคม ตลอดจนการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทของคนในสังคมนั้นๆ ด้วย

ตอนที่ 2 การใช้โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม

โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม พบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มควบคุมก่อนและหลังทดลองมีผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษา การเปรียบเทียบกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังทดลอง พบว่า กลุ่มควบคุมมีทักษะทางสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่า หลังจากเข้าร่วมโปรแกรม เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี มีทักษะทางสังคมสูงขึ้น แสดงว่า โปรแกรมมีส่วนในการพัฒนาทักษะทางสังคม เหตุที่ต้องมีโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม (Social Skills Training) (Trower; et al. 1978: 46-49) เพื่อช่วยบุคคลที่มีทักษะทางสังคม (Social Skills) บกพร่องทำให้มีความลำบากในการติดต่อทางสังคมกับผู้อื่น เช่น ขาดทักษะหรือมีความวิตกกังวลมากเกินไป ในผู้ที่ขาดทักษะหรือผู้ที่มีความวิตกกังวลสูง อาจนำไปสู่การหลีกเลี่ยงที่จะมีการติดต่อทางสังคม (Social Contact) กับบุคคลอื่นๆ ในที่สุดอาจจะกลายเป็นคนที่แยกตัวเอง มีพฤติกรรมที่ไม่ปกติ และอาจนำไปสู่การเป็นโรคจิต โรคประสาทได้ ความตื่นตัวในด้านการใช้สิทธิของตนเอง ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ต้องการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวเอง ซึ่งเกิดจากสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่เจริญรุดหน้าคนต้องต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของตนเอง สอดคล้องกับ ฟริสเลย์ (ศิริรัตน์ นาคพระปรก. 2546: 15; อ้างอิงจาก Priestley. 1979: 91) กล่าวว่า การฝึกทักษะทางสังคมเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความสามารถในการเผชิญกับปัญหาต่างๆ ในสังคมทำให้ตระหนักถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและเป็นการเตรียมตัวที่จะนำไปใช้กับคนอื่นๆ ซึ่งทักษะทางสังคมที่จะฝึกนั้นรวมถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ การแสดงความคิดเห็น ความมั่นใจในตนเอง การตระหนักถึงผลกระทบของการกระทำของเราต่อบุคคลอื่น การควบคุม

อารมณ์ มีความอดกลั้น เข้าใจเจตนาของคนอื่นๆ และมีความรู้สึกที่ดีต่อการสนทนาร่วมกันกับผู้อื่นด้วย ซึ่งเป็นล้วนเป็นเหตุทำให้สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมให้สูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สตาร์ค (Stark. 1983: 144) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม เด็กวัยรุ่นตอนกลางที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ โดยทำการศึกษากับนักเรียนชายทั้งหมดจำนวน 14 คน ที่มีอายุระหว่าง 9 ถึง 12 ปี ซึ่งให้เด็กได้รับการฝึกอบรมทักษะทางด้านต่างๆ เช่น การเชิญชวน การทักทาย การเข้าร่วม การยิ้ม การสนทนา การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การให้ความร่วมมือ และการแสดงความเสียใจ ในจำนวนเด็กชาย 14 คนนี้ 7 คน จะได้รับการฝึกอบรมทางด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ควบคู่ไปกับการฝึกอบรมทักษะทางสังคมด้วย เด็กชายเหล่านี้จะถูกประเมินผลทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้มาตราวัดสังคม (Sociometric) การสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออก ผลการศึกษาปรากฏว่า จำนวนเด็กมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้นตามระยะเวลาการฝึกอบรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาร์ติน (Martin. 1986: 681) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการพัฒนาทักษะทางสังคมที่มีต่อปัญหาทางอารมณ์ของเด็กระดับมัธยมศึกษา โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีปัญหาทางอารมณ์จากเท็กซัส จำนวน 20 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม และกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม ให้กลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม เลือกเรียนวิชาเลือกและวิชาชีพด้วยตนเอง ส่วนกลุ่มทดลองให้เข้ารับการฝึกการพัฒนาทักษะทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ การติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจ และด้านการแก้ปัญหา ใช้เวลาฝึกทักษะทางสังคมวันละ 45 นาที ตลอดปีการศึกษา 1984-1985 ผู้วิจัยจะทำการวัดผลก่อนเรียนระหว่างเรียน และหลังเรียนของทุกกลุ่ม แล้วนำมาวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่า ทักษะทางสังคมมีส่วนช่วยให้พฤติกรรมและผลการเรียนดีขึ้น แสดงให้เห็นถึงทิศทางในทางบวกของพฤติกรรมและผลการเรียนของกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม

การศึกษาทักษะทางสังคม และการพัฒนาโปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง เด็กและเยาวชนชายผู้กระทำความผิดที่มีอายุแตกต่างกันมีทักษะทางสังคมไม่แตกต่างกัน ด้านระยะเวลาในการฝึกอบรม เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่มีระยะเวลาที่ต้องฝึกอบรมในระยะ 1 ปี – 2 ปี มีทักษะทางสังคมในด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นมากที่สุด การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีผลต่อทักษะทางสังคมของเด็กมากที่สุด และเมื่อเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม ปรากฏว่า กลุ่มควบคุมหลังจากเข้าร่วมโปรแกรม พัฒนาทักษะทางสังคมแล้ว มีทักษะทางสังคมสูงขึ้น กว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำ ความผิด ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อผู้วิจัย ได้ทดลองนำโปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมไปใช้กับเด็กปรากฏว่า มีทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้น ได้ในระดับหนึ่ง โปรแกรมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมได้ จึงเป็นสิ่งที่ผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กหรือบุคคลที่สนใจวิธีการนี้จะได้นำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมเพื่อพัฒนาทักษะ ทางสังคม กับบุคคลในระดับอื่นๆได้อีกวิธีหนึ่ง

1.2 ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนนั้น ควรจะมีกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ เด็กและเยาวชนได้แสดงออกและปฏิบัติร่วมกันอย่างหลากหลายและสนุกสนานเป็นกันเอง เพื่อเด็ก และเยาวชนจะได้รู้สึกมีความสุข ผ่อนคลาย ความรู้สึกเหงา ให้น้อยลง อันจะนำไปสู่การตระหนักรู้ใน คุณค่าของตนเองและมีวิธีทำให้ตนเองสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านต่างได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้มองเห็นคุณค่าตนเองและคุณค่าของผู้อื่นได้อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งเป็นเหตุสำคัญในการใช้ชีวิต อย่างมีความสุขตามความเหมาะสมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการทำวิจัยเด็กและเยาวชนชายที่กระทำ ความผิด ใน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานีเท่านั้น ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาและทำวิจัย กับนักเรียนด้วย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างควรจะเป็นนักเรียนที่มีทักษะทางสังคมต่ำ ในระดับช่วงชั้นต่างๆ ที่ห่างกันมากๆ เพื่อจะทำให้รู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในช่วงชั้นนั้นๆ เพื่อที่จะได้หาแนว ทางแก้ไข ป้องกัน และส่งเสริมให้ นักเรียนมีทักษะในการใช้ชีวิตต่อไป

2.2 ควรศึกษาและพัฒนาโปรแกรมเพื่อเพิ่มทักษะทางสังคม กับกลุ่มควบคุมอีก กลุ่มหนึ่ง เป็นเฉพาะ คือ เด็กและเยาวชนที่มีอายุ ตั้งแต่ 10-12 ปี ที่มีระยะการกลับเข้ามาในศูนย์ ฝึกอบรมบ่อยๆ เพื่อจะจะได้ผลในการพัฒนาชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 การทำกิจกรรมต่างๆ กับเด็กและเยาวชนชายที่กระทำ ความผิด ในศูนย์ฝึก และอบรมเด็กและเยาวชน ผู้ทำวิจัยควรเข้าใจสภาพทางด้านจิตใจของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำ ความผิดให้มาก ไม่ควรทำอะไรตามใจตนเอง ถ้าตนเองไม่เข้าใจขอให้สอบถามปรึกษาผู้ดูแล เพื่อให้ เกิดความชัดเจนในแง่ดี ในกรณีที่ผู้วิจัยต้องเก็บแบบสอบถามเอง ผู้วิจัยขอแนะนำว่า ควรมีการสร้าง ความสัมพันธ์อันดีกับเด็กให้ดี เพื่อให้เด็กตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ในกรณีที่ให้ผู้คุมแจก แบบสอบถามควรทำข้อตกลงและอธิบายให้ผู้คุมเข้าใจให้ตรงกัน เพราะการเข้าใจที่คลาดเคลื่อน อาจมีผลทำให้ข้อมูลที่จะนำมาวิจัยไม่ตรงตามที่ต้องการได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกอร กิติ; และคณะ. (2549). การเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ของเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชนชายรุ่นใหญ่ (บ้านกรุณา). รายงานการวิจัย รายวิชา จต 325 วิธีการวิจัยในจิตวิทยาพัฒนาการ. คณะมนุษยศาสตร์ สาขาจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คมเพชร ฉัตรสุภากุล. (2546). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสืออมศว.
- จารุวรรณ ธีธาเซ็น. (2539). การดำเนินงานและการฝึกเยาวชนกระทำความผิด ศึกษาเฉพาะการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง. วิทยานิพนธ์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จิรวรรณ วัฒนะจิตพงศ์. (2537) . เปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านไร่พัฒนา อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จตุพร เพ็งชัย. (2534). เอกสารคำสอนสุขภาพจิต. ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชีวัน ประทุมรัตน์. (2546). การอบรมเลี้ยงดูและการเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี หลักเพชร. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความเชื่อมั่นในตนเองและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน; และคณะ. (2545). วิธีการอบรมเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมลักษณะของเยาวชนไทย. วารสารจิตวิทยาคลินิก. 8: 2-29.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน; และเพ็ญแข ประจวบจันทึก. (2520). วิธีการอบรมเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมลักษณะของเยาวชนไทย. วารสารจิตวิทยาคลินิก. 8: 2-29.
- ดารารวรรณ กล่อมเกลี้ยง. (2546). การสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เดโช สวานานนท์. (2526). หลักคำสอนของนักจิตวิทยาคนสำคัญ : เอส สแตนเฟลด์ ชาร์เจนท์, เคนเนธ อาร์ สเตฟฟอร์ด. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

- ทัศนีย์ ดวงดี. (2544). *ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏเชียงใหม่*. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ชนธร์ เจริญราช. (2546). *การศึกษาทักษะทางสังคมและความเครียดของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดกิจกรรมศิลปะ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นงนุช โรจนเลิศ. (2533). *การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น*. ปรินญาณิพนธ์ จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นพวรรณ เฉลิมสุข. (2549). *ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา ทองไทย. (2525). *หลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียนสำหรับพ่อแม่ในชุมชนเกษตรกรรมชนบท*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา นิธยานน. (2530). *การปรับตัวและบุคลิกภาพ : จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิสรา คำมณี. (2544). *ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล. (2541). *อาชญากรรม : การป้องกัน การควบคุม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชา รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บัวทอง สว่างโสภากุล. (2545). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 8. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุหงา วชิระศักดิ์. (2542). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประภาพร ผูกพันธ์. (2543). *การปรับตัวของเด็กวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด*. วิทยานิพนธ์ พย.บ. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2537). *การวัดสถานะทางสุขภาพ: การสร้างมาตราส่วนประมาณค่าและแบบสอบถาม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัทมา ศิริเวช. (2541). *สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่นที่ทำผิดกฎหมาย*. ประชุมวิชาการกรมสุขภาพจิต ครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 7-9 กันยายน.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525

- พจนารถ สารพัด. (2546). การศึกษาเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเอง ของเยาวชนในสถาน
พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ศูนย์
หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พาฝัน อารีมา. (2547). การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนชายในสถานฝึกและอบรม
เด็กและเยาวชนชายบ้านกาญจนาภิเษก โดยใช้กิจกรรมบูรณาการ. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- พูนสุข ช่วยทอง. (2548). ครอบครัวและคุณภาพเด็ก *Family with child quality of life*. ภาควิชา
อนามัยครอบครัว คณะสาธารณสุขศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มุสดี กุฎอินทร์. (2526). เด็กกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. เอกสารประกอบการสอนวิชา
พฤติกรรม หน่วยที่ 8-15. กรุงเทพฯ: ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์. (2531). ความรู้เกี่ยวกับแม่และเด็ก : โครงการพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกับ
โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- รัชณี เหล่าเรืองธนา. (2542). ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อแรงจูงใจในการบำบัดขั้นฟื้นฟู
สมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด โรงพยาบาลธัญญารักษ์ จังหวัดปทุมธานี. สารนิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- รัตนวลี รอดภิรมย์. (2533). การศึกษาพฤติกรรมความช่วยเหลือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรม
เลี้ยงดูแตกต่างกัน. ปริญญาณิพนธ์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2524). การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก; เอกสารการสอนชุดวิชาการ
พัฒนาพฤติกรรมเด็ก *Child behavior development*: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: สำนักพิมพ์
- สมชาติ กิจยรรยง. (2546). เกมและกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากร. กรุงเทพฯ: อินฟอร์มีเดีย บัค.
- สรรเสริญ หุ่นแสน. (2547). การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถทาง
สังคมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สามารถ อุทูปา. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจในอาชีพตามแนวทฤษฎีของฮอลแลนด์กับ
ความเจริญส่วนบุคคลและการอบรมเลี้ยงดู ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ อำเภอ

- พยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ จันทร์เอม. (2529). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: แพรววิทยา.
- สุวดี ศรีเลณวัดี. (2530). จิตวิทยากับการพยาบาลผู้ป่วยเด็ก. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สิริมา บุญศิริ. (2548) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (สาขาจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โสภณธรรม์ จันทร์ประภา. (2543). การบริหารทางจิต สำหรับเด็กวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- ศิริอร นพกิจ. (2545). เอกลักษณะแห่งตนการอบรมเลี้ยงดูและจิตลักษณะบางประการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณดาว ศูนย์กลาง. (2550). ผลของการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการโดยผ่านกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย บ้านกรุณา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วารารณ รักริฉัย. (2533). การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน.
- วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล.(2546). การจัดการศึกษาทางเลือกโดยศูนย์การเรียนรู้ในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศิริรัตน์ เวียงพระปรก. (2546). ผลของการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมและกิจกรรมกระจำง่า ค่านิยมที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนดาราสมุทร อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2542). ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กของไทย ซึ่งมีผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง. ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สมัย ศิริทองถาวร. (2541, เม.ย.-มิ.ย.). ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมและเซาว์นปัญญาของเด็กและเยาวชนสถานแรกรับในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนภาคเหนือ. *สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*. 43 (2).
- สุพจี เหล่าพานิช. (2542, เม.ย.-มิ.ย.). ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อการกระทำผิดของเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี กรุงเทพฯมหานคร. *วารสารการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา*. 44 (16)
- สุณีย์ กัลยะจิตร. (2549, ต.ค.-ธ.ค.). รายงานการวิจัย เรื่อง การนำศีล 5 มาใช้ในชีวิตประจำวันของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 32 (30).

- อำนาจ กังเทเวศน์. (2543). *ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพาณิชยการอินทราชัยกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำพัน จารุทัศน์างกูร. (2541). *การเปรียบเทียบผลของการฝึกทักษะทางสังคมแบบกลุ่ม และแบบรายบุคคลที่มีต่อการแสดงความคิดเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยจิตเวชของพยาบาลเทคนิคโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2528). *การอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการทางสติปัญญาด้านเหตุผลของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2.* กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรถนพ ชูบำรุง; ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด. (2538). *ว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม = Victimology.* นครปฐม: โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาสาธารณสุข อาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา.
- Alfred Lee Baldwin. (1980). *Theories of child development.* New York: John Wiley. p. 127-136.
- Argyle. M. (1972). *The Psychology of Interpersonal Behavior.* 2nd ed. Harmondsworth: Penguin.
- Best, John W. (1970). *Research in Education.* New Jersey : Prentice-Hall Inc. p. 174-175
- Carol K. Sigelman. (1999). *Life-span human development.* Pacific Grove, Calif. Brooks/Cole, Australia. p. 357.
- Faw & Belkin. (1989). *Child psychology; An American Book Works Corporation Project.* New York: McGraw-Hill. p. 384-387.
- Freud, Sigmund, Strachey, James. (1949). *An outline of psychoanalysis.* New York : W.W. Norton, USA. P.26-29.
- Gresham, F.M. (2000). *Teaching Social Skills to High risk children and youth : Preventive and Remedial Strategies.* In M. Shinn, H. Walker & G. Stoner (Eds.), *Interventions for Academic and Behavior Problems II : Preventive and Remedial Strategies (p. 403-432).* Bethesda, MD: National Association of School Psychologists.
- Hargie, Owen and Patricia. J. McCartan. (1986). *Social Skills Training and Psychiatric Nursing.* London: Croom Helm,
- Hurlock, Elizabeth Bergner. (1982). *Child growth and development.* Edition: 5th. New Delhi : McGraw-Hill Kogakusha. p. 402- 512.
- Jarolimek, John. (1977). *Social Study in Elementary Education.* New York : The Macmillan Company.

- Macdonald, Sandra. (1993). Children's Social Skills Training for Attention-Deficit Hyperactivity Disorder in the Elementary School. *Dissertation Abstracts*. 31: 553
- Martin, G.E. (1986). *The Effects of a Social Skills Development Course on Emotionally Disturbed Secondary Students*. Texas : Ed. D. Thesis. Texas A&M University,
- Murgatroyd, Stephen. (1990). *Psychology in Action : Counseling and Helping*. Great Britain : The British Psychological Society and Poutledge.
- Peyton, Anna. (2006). Attitudes of School Psychologists toward Social Skills Training for Children. *Dissertation Abstracts*. 5(65): 253-300.
- Paul H. Mussen. (1973). *The psychological development of the child*. Englewood Cliffs, Prentice-Hall, USA. p. 193.
- Priestley, P. (1978). *Social Skills and Personal Problem Solving*. London : Tavistock Publication Limited.
- Riggio, Ronald E. (1986). Assessment of Basic Social Skills. *Journal of Personality and Social Psychology*. 3(51): 649-660
- Rosemary Battalio. (2005). et. Al. *Social Skills Training : Teacher Practices and Perceptions Beyond Behavior*. US: winter.
- Sears; et al. (1957). *Patterns of child rearing*. Row, Peterson, USA, p. 1-4.
- Stark, P.A. (1983, January-February.). Evaluation of a Social Skills Training Program for Middle Elementary Aged Boys with Learning Disabilities. *Dissertation Abstracts International*. 2570-B: 144.
- Trower, Peter; et. al. (1978). *Social skills and Mental Health*. London : Methuen & Co.,Ltd.
- Virginia H. (1996, November.). Effects of Social Skills Training and Cross age Tutoring on Academic Achievement and Social Behaviors of girls with learning Disabilities. *Dissertation Abstracts*. P 57.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู
 ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป
 ตอนที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู
2. แบบสอบถามทักษะทางสังคม
3. ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู
 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามทักษะทางสังคม
4. ค่าความสอดคล้อง (IOC) ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน
5. โปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว การอบรมเลี้ยงดู และทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี เด็กและเยาวชนชายสามารถแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของท่านไม่มีข้อใดถูกผิด และไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อกฎระเบียบแต่อย่างใด ในการตอบแบบสอบถามนี้ เด็กและเยาวชนชายไม่ต้องลงชื่อของท่านไว้ คำตอบทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย ในการให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถามทั้งหมด ทุกข้ออย่างซื่อตรง

ผู้วิจัย

นายไกรสร ชันทจร

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ท่านเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ให้ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. อายุ

- 13 – 15 ปี
 15 ปี 1 วัน – 18 ปี
 18 ปี ขึ้นไป

2. ระยะเวลาฝึกอบรม

- ไม่เกิน 1 ปี
 1 – 2 ปี
 2 ปีขึ้นไป

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามนี้ใช้สอบถามเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

2. ให้เด็กและเยาวชนชายเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างในแต่ละช่องเพียงข้อละหนึ่งช่องเท่านั้น และเลือกเฉพาะข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านให้มากที่สุด

3. แบบสอบถามทั้งหมดมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

ตัวอย่าง แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด
จริงมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมากพอสมควร
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านพอประมาณ
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ค่อยตรงกับความเป็นจริงของท่านเท่าใดนัก
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเลย

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1. พ่อแม่จะอธิบายเหตุผลเมื่อฉันทำผิดก่อนลงโทษฉัน		✓			
2. พ่อแม่ไม่เคยสนใจทุกข์สุขของฉัน				✓	
3. พ่อแม่จะโกรธฉันเมื่อรู้ว่าฉันนำสิ่งของไปให้เพื่อนยืม	✓				

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1. เมื่อฉันไม่ทำตามสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการ ท่านจะดุๆ และลงโทษฉัน					
2. ผู้ปกครองไม่อนุญาตให้ฉันออกไปเที่ยวนอกบ้านกับเพื่อนๆ					
3. ผู้ปกครองมักไม่อธิบายเหตุผลเมื่อฉันทำผิด ท่านจะก่อกองโทษฉันทันที					
4. ฉันมีโอกาสคบเพื่อนทั้งหญิงและชายได้ โดยผู้ปกครองไม่ห้าม					
5. ผู้ปกครองรับฟังสิ่งที่ฉันพูด เมื่อฉันเสนอแนะความคิดเห็น					
6. ผู้ปกครองให้ฉันทำในสิ่งที่ฉันชอบเสมอ					
7. ฉันถูกห้ามปรามจากผู้ปกครอง เมื่อปฏิบัติตนไม่เหมาะสม					
8. ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับลูกทุกคนในทุกเรื่อง					
9. ผู้ปกครองให้ความร่วมมืออย่างดี เมื่อฉันขอความช่วยเหลือ					
10. ฉันไม่มีอิสระในการเลือกซื้อของต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เครื่องแต่งกาย อาหาร และของใช้ส่วนตัว					
11. ผู้ปกครองไม่เคยใส่ใจว่าฉันจะมีความสุขหรือมีความทุกข์					
12. ผู้ปกครองให้เงินทดแทนเวลาที่อยู่กับฉัน					
13. ผู้ปกครองเข้มงวดเรื่องการแต่งตัวของฉัน					
14. ผู้ปกครองถามไถ่เรื่องการเรียนของฉันเสมอ					
15. เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ ฉันสามารถขอคำปรึกษาจากผู้ปกครองได้					

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
16. เมื่อฉันทำผิด ถ้าเป็นเพียงเรื่องเล็กน้อย ผู้ปกครองจะไม่ตำหนิฉันเลย					
17. ฉันดูโทรทัศน์จนดึกได้ โดยผู้ปกครองไม่ว่ากล่าว					
18. ผู้ปกครองกล่าวตักเตือนฉันไม่บ่อยนัก					
19. ผู้ปกครองไม่สนใจว่าฉันจะคบเพื่อนหญิงหรือชาย					
20. ผู้ปกครองไม่เคยจับผิดฉัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตาม					
21. ผู้ปกครองมักถามรายละเอียดเมื่อฉันจะออกนอกบ้านว่าไปกับใคร ไปที่ไหนและจะกลับเมื่อไร					
22. ฉันต้องกลับบ้านตรงเวลาทุกครั้ง					
23. ผู้ปกครองคิดว่าฉันก้าวร้าว เมื่อฉันชี้แจงเหตุผล					
24. เมื่อฉันทำผิด ฉันจะโดนทำโทษในทันที แม้ว่าฉันจะอธิบายเหตุผลต่างๆ					
25. เมื่อฉันออกความคิดเห็น ผู้ปกครองมักรับฟังฉันเสมอ					
26. ฉันต้องปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัดของพ่อแม่เสมอ					
27. ผู้ปกครองจะวางแผนอนาคตของฉันไว้เสมอ และฉันต้องทำตาม					
28. ผู้ปกครองบังคับให้ฉันทำตามระเบียบอย่างเคร่งครัด					
29. ผู้ปกครองมักกล่าวตำหนิถึงเรื่องแต่งกายของฉันเสมอ					
30. เมื่อผู้ปกครองไม่อยู่บ้าน ฉันรู้สึกสบายใจ ไม่มีใครมากำหนดให้ทำสิ่งต่างๆ					

แบบสอบถามทักษะทางสังคม

คำชี้แจง ขอให้ท่านอ่านข้อคำถามต่อไปนี้ จากนั้นให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่คิดว่าตรงกับความเป็นจริงกับตัวท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี เด็กและเยาวชนชายสามารถแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของท่านไม่มีข้อใดถูกผิด และไม่มีผลกระทบต่อเกียรติอภีร์ระเบียบแต่อย่างใด ในการตอบแบบสอบถามนี้ เด็กและเยาวชนชายไม่ต้องลงชื่อของท่านไว้ คำตอบทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

ขอให้ท่านตอบให้ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุด โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ตัวอย่าง แบบสอบถามทักษะทางสังคม

ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเลย
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ค่อยตรงกับความเป็นจริงของท่านเท่าใดนัก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านพอประมาณ
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมากพอสมควร
จริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย	จริงน้อย	จริงบ้าง	ส่วนใหญ่จริง	จริงมากที่สุด
0	<u>ด้านการแสดงอารมณ์</u> ฉันสามารถทำให้บรรยากาศในการทำงานมีความสุขสนุกสนานขึ้นมาได้		✓			
0	<u>ด้านความไวในการรับรู้อารมณ์ของบุคคลอื่น</u> บางครั้งฉันร้องไห้เมื่อดูภาพยนตร์ที่มีฉากเศร้า			✓		
0	<u>ด้านการควบคุมอารมณ์</u> เมื่อฉันโกรธฉันจะพูดเสียงดัง				✓	
0	<u>ด้านการแสดงออกทางสังคม</u> บ่อยครั้งที่ฉันจะแนะนำตัวเองกับคนแปลกหน้าก่อน		✓			
0	<u>ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม</u> ฉันคิดมากเมื่อมีคนว่าฉันในทางที่ไม่ดี					✓
0	<u>ด้านการควบคุมทางสังคม</u> ฉันใช้คำพูดไม่ค่อยถูกเมื่อต้องคุยกับรุ่นพี่	✓				

แบบสอบถามทักษะทางสังคม

ลำดับ ที่	ข้อความ	ไม่ จริง เลย	จริง น้อย	จริง บ้าง	ส่วนใหญ่ จริง	จริง มาก ที่สุด
1	ฉันสามารถทำให้บรรยากาศในการทำงานเป็นกลุ่ม สนุกขึ้นมาได้					
2	พวกเพื่อนๆ จะมาชวนฉันบ่อยๆ เวลาว่างเลย เพราะฉันเป็นคนทำให้เพื่อนๆ หัวเราะสนุกสนาน					
3	ฉันอารมณ์ดีรื่นเริงอยู่เสมอ					
4	เมื่อฉันหงุดหงิด ฉันจะหาวิธีแก้ไขอารมณ์ของฉันให้ดี ขึ้นได้					
5	เมื่อเพื่อนมีท่าทางเศร้าสร้อย ฉันจะเข้าไปพูดคุยจนเขา ยิ้มได้					
6	เพื่อนๆ ไม่ค่อยชอบอยู่กับฉันเพราะฉันเป็นคนไม่ค่อย สนุก					
7	ฉันชอบหยอกล้อเพื่อนด้วยท่าทางตลกต่างๆ					
8	ฉันชอบการทำงานที่เจียบสงบ โดยไม่มีการหัวเราะ สนุกสนาน งานถึงจะเสร็จเร็ว					
9	ฉันไม่ต้องการแสดงท่าทางน่าขันเพื่อเรียกเสียงหัวเราะ เพราะฉันคิดว่าไม่จำเป็น					
10	ฉันคิดว่าฉันเป็นคนอารมณ์ขัน					
11	เวลาที่ฉันกำลังเล่าเรื่องโดยแสดงท่าทางประกอบด้วย เพื่อนๆ มักสนุกและอยากให้ฉันเล่าอีก					
12	บางครั้งฉันร้องไห้เมื่อดูภาพยนตร์ที่มีฉากเศร้า					
13	ฉันรู้สึกไม่สบายใจเมื่อเห็นเพื่อนมีความทุกข์					
14	เมื่อคนสนิทมีความทุกข์ในใจ ฉันสามารถรับรู้ได้จาก ท่าทางของเขา					
15	บางทีฉันมองดูท่าทางของคนอื่น ก็รู้ได้ทันทีว่าเขามี เรื่องร้อนใจ					
16	เมื่อเพื่อนมีปัญหาปรึกษากับฉัน ฉันจะไม่ค่อยเต็ม ใจที่จะฟังและลุกไปที่อื่น					

ลำดับ ที่	ข้อความ	ไม่ จริง เลย	จริง น้อย	จริง บ้าง	ส่วน ใหญ่ จริง	จริง มาก ที่สุด
17	ฉันไม่สนใจว่าคนอื่นจะรู้สึกอย่างไร ถึงแม้ว่าเขากำลังจะเดือดร้อน					
18	ฉันจะอาสาทำงานแทนเพื่อน ตอนเพื่อนไม่สบาย					
19	แม้เพื่อนจะไม่ขอความช่วยเหลือ ฉันก็จะช่วยเมื่อเห็นเพื่อเดือดร้อน					
20	เมื่อเพื่อนวานให้ช่วยงาน ฉันคิดว่ามันเป็นภาระ และทำให้ฉันเดือดร้อน					
21	บางครั้ง เพื่อนเล่าเรื่องตลก ฉันคิดว่ามันไม่ค่อยตลกเอาเสียเลย					
22	ฉันสามารถยิ้มได้ถึงแม้ฉันจะเสียใจกับบางเรื่องราว					
23	รายการตลกในทีวี ช่วยให้ฉันหัวเราะได้เป็นอย่างดี					
24	เวลาฉันโกรธฉันจะพูดเรื่องที่ฉันไม่สบายใจกับเพื่อน แม้ว่าเวลาจะตึกก็ตาม					
25	เมื่อฉันไม่สบายใจ ฉันไม่สามารถฝืนยิ้มได้เลย					
26	ฉันจะยิ้มสู้เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ					
27	เมื่อเพื่อนเล่าเรื่องตลก แม้เรื่องนั้นจะไม่ทำให้ฉันหัวเราะ ฉันก็จะหัวเราะให้กับเพื่อน					
28	เวลาฉันชอบใจ ฉันจะหัวเราะเสียงดัง ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม					
29	ฉันรู้สึกว่าฉันเป็นคนอารมณ์ร้อน					
30	ฉันจะโต้ตอบคนที่ทำให้ฉันไม่พอใจ					
31	ฉันหักท่ายคนอื่นก่อนเสมอ					
32	เมื่ออยู่กับคนที่ไม่สนิท ฉันรู้สึกอึดอัด					
33	เป็นการยากที่ฉันจะกล่าวคำหักท่ายคนอื่นก่อน					
34	ฉันรู้สึกสนุกเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ๆ					
35	การหาเพื่อนใหม่ไม่ใช่เรื่องยากสำหรับฉัน					
36	ฉันไม่มั่นใจเมื่อต้องพูดต่อหน้าผู้คนเยอะๆ แม้ว่าจะเป็นเพื่อนก็ตาม					
37	ฉันไม่รู้สึกอายที่ทำกิจกรรมเข้ากลุ่มกับเพื่อนใหม่ แม้เพิ่งจะเจอกันวันแรก					

ลำดับ ที่	ข้อความ	ไม่ จริง เลย	จริง น้อย	จริง บ้าง	ส่วนใหญ่ จริง	จริง มาก ที่สุด
38	ฉันสามารถใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ					
39	ฉันไม่รู้สึกระห่ำเมื่อต้องพูดในที่ประชุมหรือในงานต่าง ๆ					
40	ฉันรู้สึกลำบาก เวลาทำงานร่วมกับเพื่อนๆ					
41	การแต่งกายเรียบร้อย ฉันคิดว่าเป็นการทำตัวเซ็กซี่เกินไป					
42	เมื่อผู้ใหญ่ยื่นของให้ ฉันต้องยกมือไหว้เสมอ					
43	ทุกคนควรมีความเกรงใจซึ่งกันและกัน นั่นคือคติของฉัน					
44	ฉันไม่รบกวนคนอื่นด้วยการพูดคุยเสียงดัง					
45	ฉันมักจะชวนเพื่อนคุย เวลาที่มีประชุม					
46	ฉันคิดว่าการทำผิดกฎเป็นเรื่องธรรมดา					
47	การนั่งบนโต๊ะเขียนหนังสือเป็นเรื่องปกติ ในความคิดของฉัน					
48	ฉันรู้ว่ามีกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติแต่ฉันรู้สึกอึดอัดและไม่อยากทำตาม					
49	เมื่อฉันไม่พอใจ ฉันจะไม่เชื่อฟังคำพูดของผู้ใดเลย					
50	ฉันจะไม่ทำตามใจตนเองหรือทำผิดกฎ เพราะกลัวคนอื่นจะต้องเดือดร้อน					
51	เมื่อไปงานแต่งงานที่ไม่มีคนรู้จักฉัน ฉันรู้สึกอึดอัดที่ต้องอยู่ในงานแต่งงานนั้น					
52	ฉันคิดว่า ฉันสามารถเอาตัวรอดได้ ถ้าอยู่ในงานเลี้ยงหรืออยู่ในโรงแรมชั้นนำ					
53	เมื่อมีคนถามคำถาม ฉันจะตอบว่า ไม่รู้หรือไม่ทราบไว้ก่อน					
54	ฉันไม่ชอบงานเลี้ยงใหญ่ๆ เพราะไม่รู้ว่าจะไปทางไหนหรือทำอะไรก่อนดี					
54	ฉันไม่ชอบงานเลี้ยงใหญ่ๆ เพราะไม่รู้ว่าจะไปทางไหนหรือทำอะไรก่อนดี					

ลำดับ ที่	ข้อความ	ไม่ จริง เลย	จริง น้อย	จริง บ้าง	ส่วนใหญ่ จริง	จริง มาก ที่สุด
55	เมื่อต้องเจอคนเยอะๆ ฉันไม่ค่อยชอบ เพราะรู้สึกถึงความวุ่นวาย					
56	เมื่ออยู่ในงานเลี้ยง ฉันไม่กล้าเดินไปตักอาหาร เพราะฉันกลัวเป็นเป้าสายตา					
57	ถึงแม้ว่าฉันจะไม่รู้จักใครในงานรื่นเริงประจำปี แต่ฉันก็รู้สึกสนุกกับงานรื่นเริง					
58	เมื่อมีงานสังสรรค์ ฉันจะออกมานั่งเล่นข้างนอกคนเดียว เพราะฉันไม่รู้จะทำอะไร					
59	ฉันสามารถอยู่ได้ในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย					
60	เวลาฉันไปเที่ยวห้างสรรพสินค้า แล้วฉันหาทางไปห้องน้ำไม่เจอ ฉันจะไม่กล้าถามพนักงานหรือคนอื่น เพราะกลัวคนอื่นคิดว่าฉันไม่เคยมาที่ห้างสรรพสินค้า					

ตาราง 19 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบวัดการอบรมเลี้ยงดู

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจ จำแนกราย ข้อ (r)	แปลผล
1	เมื่อฉันไม่ทำตามสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการ ท่านจะดุค่า และลงโทษฉัน	0.21	นำไปใช้
2	ผู้ปกครองมักไม่อนุญาตให้ฉันออกไปเที่ยวนอกบ้านกับเพื่อนๆ	0.40	นำไปใช้
3	ผู้ปกครองมักไม่อธิบายเหตุผลเมื่อฉันทำผิด ท่านจะก่อกองโทษฉันทันที	0.62	นำไปใช้
4	ฉันมีโอกาสดคบเพื่อนทั้งหญิงและชายได้โดยผู้ปกครองไม่ห้าม	0.48	นำไปใช้
5	ผู้ปกครองรับฟังสิ่งที่ฉันพูด เมื่อฉันเสนอแนะความคิดเห็น	0.43	นำไปใช้
6	ผู้ปกครองให้ฉันทำในสิ่งที่ฉันชอบเสมอ	0.44	นำไปใช้
7	ฉันถูกห้ามปรามจากผู้ปกครอง เมื่อปฏิบัติตนไม่เหมาะสม	0.72	นำไปใช้
8	ผู้ปกครองให้ความยุติธรรมกับลูกทุกคนในทุกเรื่อง	0.54	นำไปใช้
9	ผู้ปกครองให้ความร่วมมืออย่างดี เมื่อฉันขอความช่วยเหลือ	0.79	นำไปใช้
10	ฉันไม่มีอิสระในการเลือกซื้อของต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เครื่องแต่งกาย อาหาร และเครื่องใช้ส่วนตัว	0.39	นำไปใช้
11	ผู้ปกครองไม่เคยแน่ใจว่าฉันจะมีความสุขหรือมีความทุกข์	0.47	นำไปใช้
12	ผู้ปกครองให้เงินทดแทนเวลาที่อยู่กับฉัน	0.46	นำไปใช้
13	ผู้ปกครองเข้มงวดเรื่องการแต่งตัวของฉัน	0.32	นำไปใช้
14	ผู้ปกครองถามไถ่เรื่องการเรียนของฉันเสมอ	0.89	นำไปใช้
15	เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ ฉันสามารถขอคำปรึกษาจากผู้ปกครองได้	0.44	นำไปใช้
16	เมื่อฉันทำผิด ถ้าเป็นเพียงเรื่องเล็กน้อย ผู้ปกครองจะไม่ตำหนิฉันเลย	0.53	นำไปใช้
17	ฉันดูโทรทัศน์จนตึกได้ โดยผู้ปกครองไม่ว่ากล่าว	0.48	นำไปใช้
18	ผู้ปกครองกล่าวตักเตือนฉันไม่บ่อยนัก	0.45	นำไปใช้
19	ผู้ปกครองไม่สนใจว่าฉันจะคบเพื่อนหญิงหรือชาย	0.55	นำไปใช้
20	ผู้ปกครองไม่เคยจับผิดฉัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตาม	0.52	นำไปใช้

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจ จำแนกราย ข้อ (r)	แปลผล
21	ผู้ปกครองมักถามรายละเอียดเมื่อฉันจะออกนอกบ้านว่าไปกับใคร ไปที่ไหนและจะกลับเมื่อไร	0.77	นำไปใช้
22	ฉันต้องกลับบ้านตรงเวลาทุกครั้ง	0.64	นำไปใช้
23	ผู้ปกครองคิดว่าฉันก้าวร้าว เมื่อฉันชี้แจงเหตุผล	0.88	นำไปใช้
24	เมื่อฉันทำผิด ฉันจะไม่โดนทำโทษในทันที ท่านจะรับฟังคำชี้แจงของฉันก่อนทุกครั้ง	0.78	นำไปใช้
25	เมื่อฉันออกความคิดเห็น ผู้ปกครองมักรับฟังฉันเสมอ	0.61	นำไปใช้
26	ผู้ปกครองจะไม่โกรธฉันก่อน หากฉันนำสิ่งของไปให้เพื่อนยืม โดยไม่ได้รับอนุญาต เมื่อท่านได้รับฟังเหตุผลของฉันแล้ว	0.75	นำไปใช้
27	ผู้ปกครองจะไม่กำหนดว่าฉันต้องทำอะไรบ้าง	0.63	นำไปใช้
28	ผู้ปกครองบังคับให้ฉันทำตามระเบียบอย่างเคร่งครัด	0.64	
29	ผู้ปกครองมักกล่าวตำหนิถึงเรื่องแต่งกายของฉันเสมอ	0.72	นำไปใช้
30	เมื่อผู้ปกครองไม่อยู่บ้าน ฉันรู้สึกสบายใจ ไม่มีใครมากำหนดให้ทำสิ่งต่างๆ	0.57	นำไปใช้

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

ตาราง 20 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบวัดทักษะทางสังคม

ข้อที่	การแสดงออกทางอารมณ์	ค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ (r)	แปลผล
1	ฉันสามารถทำให้บรรยากาศในการทำงานเป็นกลุ่มสนุก ขึ้นมาได้	0.79	นำไปใช้
2	เพื่อนๆ เคยบอกว่าชอบเวลาที่ฉันยิ้ม	0.59	ไม่นำไปใช้
3	พวกเพื่อนๆ จะมาชวนฉันบ่อยๆ เวลาถึงงานเลี้ยง เพราะฉัน เป็นคนทำให้เพื่อนๆ หัวเราะสนุกสนาน	0.67	นำไปใช้
4	ฉันอารมณ์ดีรื่นเริงอยู่เสมอ	0.71	นำไปใช้
5	เมื่อฉันหงุดหงิด ฉันจะหาวิธีแก้ไขอารมณ์ของฉันให้ดีขึ้นได้	0.62	นำไปใช้
6	เมื่อเพื่อนมีท่าทางเศร้าสร้อย ฉันจะเข้าไปพูดคุยจนเขายิ้ม ได้	0.70	นำไปใช้
7	เพื่อนๆ ไม่ค่อยชอบอยู่กับฉันเพราะฉันเป็นคนไม่ค่อยสนุก	0.68	นำไปใช้
8	ฉันคิดว่าการหัวเราะสนุกสนานเสียงดังเป็นการเสียมารยาท	0.53	ไม่นำไปใช้
9	ฉันชอบหยอกล้อเพื่อนด้วยท่าทางตลกต่างๆ	0.61	นำไปใช้
10	เมื่อมีบรรยากาศน่าเบื่อ ฉันจะเดินหนีไป	0.56	ไม่นำไปใช้
11	ฉันชอบการทำงานที่เจียบสงบ โดยไม่มีการหัวเราะ สนุกสนาน งานถึงจะเสร็จเร็ว	0.70	นำไปใช้
12	ฉันไม่ต้องการแสดงท่าทางน่าขันเพื่อเรียกเสียงหัวเราะ เพราะฉันคิดว่าไม่จำเป็น	0.68	นำไปใช้
13	ฉันคิดว่าฉันเป็นคนอารมณ์ขัน	0.75	นำไปใช้
14	การทำให้คนอื่นหัวเราะ ฉันคิดว่าเป็นตัวตลกในสายตาของ พวกเขา	0.58	ไม่นำไปใช้
15	เวลาที่ฉันกำลังเล่าเรื่องโดยแสดงท่าทางประกอบด้วย เพื่อนๆ มักสนุกและอยากให้ฉันเล่าอีก	0.59	นำไปใช้

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อที่	ด้าน ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	ค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ (r)	แปลผล
16	บางครั้งฉันร้องไห้เมื่อดูภาพยนตร์ที่มีฉากเศร้า	0.72	นำไปใช้
17	ฉันรู้สึกไม่สบายใจเมื่อเห็นเพื่อนมีความทุกข์	0.70	นำไปใช้
18	เมื่อคนอื่นลำบาก ฉันมีความเห็นอกเห็นใจอย่างมาก	0.48	ไม่นำไปใช้
19	เมื่อคนสนิทมีความทุกข์ในใจ ฉันสามารถรับรู้ได้จากท่าทางของเขา	0.67	นำไปใช้
20	บางทีฉันมองดูท่าทางของคนอื่น ก็รู้ได้ทันทีว่าเขามีเรื่องร้อนใจ	0.53	นำไปใช้
21	เมื่อเพื่อนมีปัญหามาปรึกษากับฉัน ฉันจะไม่ค่อยเต็มใจที่จะฟังและลุกไปที่อื่น	0.56	นำไปใช้
22	เวลาเห็นเพื่อนเดือดร้อน ฉันจะคิดว่าไม่ใช่เรื่องของฉัน	0.44	ไม่นำไปใช้
23	ฉันไม่สนใจว่าคนอื่นจะรู้สึกอย่างไร ถึงแม้ว่าเขากำลังจะเดือดร้อน	0.54	นำไปใช้
24	ฉันมักจะถามเพื่อนเสมอว่า มีอะไรให้เราช่วยหรือเปล่า	0.46	ไม่นำไปใช้
25	ถ้าเพื่อนทำงานอยู่ ฉันไม่พยายามเข้าไปหาเพื่อนคนนั้นเลย	0.37	ไม่นำไปใช้
26	เมื่อเพื่อนเดือดร้อน ฉันจะคอยให้คำแนะนำ	0.42	ไม่นำไปใช้
27	ฉันจะอาสาทำงานแทนเพื่อน ตอนเพื่อนไม่สบาย	0.55	นำไปใช้
28	แม้เพื่อนจะไม่ขอความช่วยเหลือ ฉันก็จะช่วยเมื่อเห็นเพื่อนเดือดร้อน	0.63	นำไปใช้
29	เมื่อเพื่อนวานให้ช่วยงาน ฉันคิดว่ามันเป็นภาระ และทำให้ฉันเดือดร้อน	0.50	นำไปใช้
30	เมื่อเพื่อนโดนแกล้ง ฉันจะวางตัวเป็นกลาง เพราะมีรู้สึกว่าเป็นเรื่องธรรมดา	0.48	ไม่นำไปใช้

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านการควบคุมอารมณ์	ค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ (r)	แปลผล
31	บางครั้ง เพื่อนเล่าเรื่องตลก ฉันคิดว่ามันไม่ค่อยตลกเอาเสียเลย	0.40	นำไปใช้
32	ฉันสามารถยิ้มได้ถึงแม้ฉันจะเสียใจกับบางเรื่องราว	0.46	นำไปใช้
33	รายการตลกในทีวี ช่วยให้ฉันหัวเราะได้เป็นอย่างดี	0.47	นำไปใช้
34	เวลาฉันโกรธฉันจะพูดเรื่องที่ฉันไม่สบายใจกับเพื่อน แม้ว่าเวลาจะตลกก็ตาม	0.54	นำไปใช้
35	ฉันไม่ชอบให้คนอื่นมาดูตลกฉัน เพราะฉันจะโกรธเขาทันที	0.26	ไม่นำไปใช้
36	ฉันรู้สึกไม่พอใจนิดหน่อย เมื่อมีคนทำให้ฉันโกรธ แต่ฉันสามารถระงับความโกรธได้อย่างรวดเร็ว	0.35	ไม่นำไปใช้
37	เมื่อฉันไม่สบายใจ ฉันไม่สามารถฝืนยิ้มได้เลย	0.50	นำไปใช้
38	ฉันจะยิ้มสู้เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ	0.45	นำไปใช้
39	เมื่อเพื่อนเล่าเรื่องตลก แม้เรื่องนั้นจะไม่ทำให้ฉันหัวเราะ ฉันก็จะหัวเราะให้กับเพื่อน	0.41	นำไปใช้
40	เวลาฉันชอบใจ ฉันจะหัวเราะเสียงดัง ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม	0.49	นำไปใช้
41	ฉันควบคุมอารมณ์ได้ดี	0.39	ไม่นำไปใช้
42	เมื่อฉันหงุดหงิดหรืออารมณ์ไม่ดี ฉันจะไม่พูดกับใครเลย	0.34	ไม่นำไปใช้
43	ฉันมีวิธีที่จะรับอารมณ์ที่ไม่ดีของฉันได้	0.32	ไม่นำไปใช้
44	ฉันรู้สึกว่าฉันเป็นคนอารมณ์ร้อน	0.34	นำไปใช้
45	ฉันจะโต้ตอบคนที่ทำให้ฉันไม่พอใจ	0.45	นำไปใช้

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านการแสดงออกทางสังคม	ค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ (r)	แปลผล
46	ฉันทักทายคนอื่นก่อนเสมอ	0.48	นำไปใช้
47	บ่อยครั้งที่ฉันจะแนะนำตัวเองกับคนแปลกหน้าก่อน	0.44	ไม่นำไปใช้
48	เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ฉันจะไม่ค่อยพูด	0.40	ไม่นำไปใช้
49	เมื่ออยู่กับคนที่ไม่สนิท ฉันรู้สึกอึดอัด	0.44	นำไปใช้
50	เป็นการยากที่ฉันจะกล่าวคำทักทายคนอื่นก่อน	0.79	นำไปใช้
51	ฉันรู้สึกสนุกเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ๆ	0.68	นำไปใช้
52	ฉันสามารถเข้ากับคนอื่นได้ง่าย	0.56	ไม่นำไปใช้
53	การหาเพื่อนใหม่ไม่ใช่เรื่องยากสำหรับฉัน	0.67	นำไปใช้
54	ฉันไม่มั่นใจเมื่อต้องพูดต่อหน้าผู้คนเยอะ ๆ แม้ว่าจะเป็นเพื่อนก็ตาม	0.67	นำไปใช้
55	ฉันเป็นคนไม่กล้าแสดงออกในสังคม	0.47	ไม่นำไปใช้
56	ฉันไม่รู้สึกอายที่ทำกิจกรรมเข้ากลุ่มกับเพื่อนใหม่ แม้เพิ่งจะเจอกันวันแรก	0.50	นำไปใช้
57	ฉันจะได้เป็นพิธีกรของงานต่าง ๆ บ่อยครั้ง	0.47	ไม่นำไปใช้
58	ฉันสามารถใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ	0.39	นำไปใช้
59	ฉันไม่รู้สึกประหม่าเมื่อต้องพูดในที่ประชุมหรือในงานต่าง ๆ	0.48	นำไปใช้
60	ฉันรู้สึกลำบาก เวลาทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ	0.72	นำไปใช้

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านความไวในการรับรู้ทางสังคม	ค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ (r)	แปลผล
61	การแต่งกายเรียบร้อย ฉันคิดว่าเป็นการทำตัวเซยไม่ ทันสมัย	0.45	นำไปใช้
62	ฉันคิดว่า กฎระเบียบ คือ สิ่งทุกคนต้องปฏิบัติตาม	0.40	ไม่นำไปใช้
63	เมื่อผู้ใหญ่ยื่นของให้ ฉันต้องยกมือไหว้เสมอ	0.62	นำไปใช้
64	ทุกคนควรมีความเกรงใจซึ่งกันและกัน นั่นคือคติของฉัน	0.48	นำไปใช้
65	ฉันเลือกที่จะไม่ทำอะไรเลยดีกว่าที่จะก่อกวนคนอื่น	0.42	ไม่นำไปใช้
66	ฉันเคยใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาดสดไปร่วมงานศพ	0.66	ไม่นำไปใช้
67	ฉันไม่รบกวนคนอื่นด้วยการพูดคุยเสียงดัง	0.57	นำไปใช้
68	ฉันมักจะชวนเพื่อนคุย เวลาที่มีประชุม	0.62	นำไปใช้
69	ฉันคิดว่าการทำผิดกฎเป็นเรื่องธรรมดา	0.54	นำไปใช้
70	การนั่งบนโต๊ะเขียนหนังสือเป็นเรื่องปกติ ในความคิดของฉัน	0.57	นำไปใช้
71	เมื่อคนอื่นตักเตือนในความประพฤติของฉัน ฉันจะไม่โกรธ	0.43	ไม่นำไปใช้
72	ฉันรู้ว่ามีกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติแต่ฉันรู้สึกอึดอัดและไม่ อยากทำตาม	0.59	นำไปใช้
73	เมื่อฉันไม่พอใจ ฉันจะไม่เชื่อฟังคำพูดของผู้ใดเลย	0.53	นำไปใช้
74	ฉันจะไม่ทำตามใจตนเองหรือทำผิดกฎ เพราะกลัวคนอื่น จะต้องเดือดร้อน	0.57	นำไปใช้
75	เมื่อมีการประชุม ฉันรู้ว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไร	0.34	ไม่นำไปใช้

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านการควบคุมทางสังคม	ค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ (r)	แปลผล
76	ฉันสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี	0.49	ไม่นำไปใช้
77	เมื่อไปงานแต่งงานที่ไม่มีคนรู้จักฉัน ฉันรู้สึกอึดอัดที่ต้องอยู่ในงานแต่งงานนั้น	0.68	นำไปใช้
78	ฉันรู้สึกมั่นใจในตนเอง แม้ว่าจะต้องไปงานเลี้ยงที่ไม่ค่อยมีใครรู้จักฉัน	0.44	ไม่นำไปใช้
79	ฉันคิดว่า ฉันสามารถเอาตัวรอดได้ ถ้าอยู่ในงานเลี้ยงหรืออยู่ในโรงแรมชั้นนำ	0.49	นำไปใช้
80	เมื่อมีคนถามคำถาม ฉันจะตอบว่า ไม่รู้หรือไม่ทราบไว้ก่อน	0.59	นำไปใช้
81	ฉันไม่ชอบงานเลี้ยงใหญ่ๆ เพราะไม่รู้ว่าจะไปทางไหน หรือทำอะไรก่อนดี	0.53	นำไปใช้
82	ฉันชอบที่จะไปเที่ยวในสถานที่ใหม่ๆ เพราะจะได้รู้จักทำในสิ่งใหม่ๆ	0.50	ไม่นำไปใช้
83	เมื่อต้องเจอคนเยอะๆ ฉันไม่ค่อยชอบ เพราะรู้สึกถึงความวุ่นวาย	0.52	นำไปใช้
84	ฉันชอบทำกิจกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำ เพราะรู้สึกท้าทาย	0.47	ไม่นำไปใช้
85	ฉันไม่ชอบทำกิจกรรมที่ไม่เคยทำ เพราะคิดว่ามันเป็นการเริ่มต้นใหม่และต้องเจอกับปัญหาใหม่ๆ	0.50	ไม่นำไปใช้
86	เมื่ออยู่ในงานเลี้ยง ฉันไม่กล้าเดินไปตักอาหาร เพราะฉันกลัวเป็นเป้าสายตา	0.75	นำไปใช้
87	ถึงแม้ว่าฉันจะไม่รู้จักใครในงานรื่นเริงประจำปี แต่ฉันก็รู้สึกสนุกกับงานรื่นเริง	0.61	นำไปใช้
88	เมื่อมีงานสังสรรค์ ฉันจะออกมานั่งเล่นข้างนอกคนเดียว เพราะฉันไม่รู้จะทำอะไร	0.59	นำไปใช้
89	ฉันสามารถอยู่ได้ ในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย	0.60	นำไปใช้
90	เวลาฉันไปเที่ยวห้างสรรพสินค้า แล้วฉันหาทางไปห้องน้ำไม่เจอ ฉันจะไม่กล้าถามพนักงานหรือคนอื่น เพราะกลัวคนอื่นคิดว่าฉันไม่เคยมาที่ห้างสรรพสินค้า	0.43	นำไปใช้

ตาราง 21 ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนนรวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1.	1	1	1	3	1
2.	1	1	1	3	1
3.	1	1	1	3	1
4.	1	1	1	3	1
5.	1	1	1	3	1
6.	1	1	1	3	1
7.	1	1	1	3	1
8.	1	1	1	3	1
9.	1	1	1	3	1
10.	1	1	1	3	1
11.	1	1	1	3	1
12.	1	1	1	3	1
13.	1	1	1	3	1
14.	1	1	1	3	1
15.	1	1	1	3	1
16.	1	1	1	3	1
17.	1	1	1	3	1
18.	1	1	1	3	1
19.	1	1	1	3	1
20.	1	1	1	3	1
21.	1	1	1	3	1
22.	1	1	1	3	1
23.	1	1	1	3	1
24.	1	1	1	3	1
25.	1	1	1	3	1
26.	1	1	1	3	1
27.	1	0	1	2	0.66
28.	1	0	1	2	0.66
29.	1	1	1	3	1

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนนรวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
30.	1	1	1	3	1

ตาราง 22 ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางสังคม

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนนรวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	1	1	3	1
2	1	1	1	3	1
3	1	0	1	2	0.66
4	1	1	1	3	1
5	1	1	1	3	1
6	1	1	1	3	1
7	1	1	1	3	1
8	1	1	1	3	1
9	1	1	1	3	1
10	1	1	1	3	1
11	1	1	1	3	1
12	1	1	1	3	1
13	1	1	1	3	1
14	1	1	1	3	1
15	1	1	1	3	1
16	1	1	1	3	1
17	1	1	1	3	1
18	1	1	1	3	1
19	1	1	0	3	0.66
20	1	1	1	3	1
21	1	1	1	3	1
22	1	1	1	3	1
23	1	1	1	3	1
24	1	1	1	3	1

ตาราง 22 ต่อ

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนนรวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
25	1	1	1	3	1
26	1	1	1	3	1
27	1	1	1	3	1
28	1	1	1	3	1
29	1	1	1	3	1
30	1	1	1	3	1
31	1	1	1	3	1
32	1	1	1	3	1
33	1	1	1	3	1
34	1	1	1	3	1
35	1	1	1	3	1
36	1	1	1	3	1
37	1	1	1	3	1
38	1	1	1	3	1
39	1	1	1	3	1
40	1	1	1	3	1
41	1	1	1	3	1
42	1	1	1	3	1
43	1	1	1	3	1
44	1	1	1	3	1
45	0	1	1	2	0.66
46	1	1	1	3	1
47	1	1	1	3	1
48	1	1	1	3	1
49	1	1	1	3	1
50	1	1	1	3	1
51	1	1	0	2	0.66
52	1	1	1	3	1

ตาราง 22 ต่อ

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนนรวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
53	1	1	1	3	1
54	1	1	1	3	1
55	1	1	1	3	1
56	1	1	1	3	1
57	1	1	1	3	1
58	1	1	1	3	1
59	1	0	1	2	0.66
60	1	1	1	3	1

หมายเหตุ ค่า IOC ที่สามารถนำไปใช้ได้มีค่าระหว่าง 0.50 – 1.0

ตารางโปรแกรมทดลอง

ครั้งที่	สิ่งที่พัฒนา	จุดมุ่งหมาย	เทคนิค	ชื่อกิจกรรม
1	การแสดงออกทางอารมณ์	1. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้วิจัยกับเด็กและเยาวชนชาย 2. ฝึกการเคลื่อนไหวเพื่อความสนุกสนาน 3. ฝึกการสื่อสารโดยผ่านภาษาท่าทาง ให้บุคคลอื่นทราบถึงอารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรม เช่นเดียวกับตน	เกม	“ซาฟารีเวิลด์” (ปฐมนิเทศ)
2	ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายรู้จักรับฟังและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น	เกม	สนใจฉันหน่อย
3	การแสดงออกทางสังคม	1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ทำงานเป็นกลุ่ม 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายสามารถทำงานกับคนอื่นได้ 3. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายเข้ากับสังคมได้อย่างไม่เคอะเขิน	เกม	ก่อกองคอย สร้างพีรามิด
4	ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	1. ฝึกให้เด็กและเยาวชน มีน้ำใจ มีความเห็นใจผู้อื่น 2. ฝึกให้เด็กและเยาวชนแสดงออกในการช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและพอดี	อภิปรายกลุ่ม	น้ำเอเย...น้ำใจ
5	การแสดงออกทางสังคม	1. เด็กและเยาวชนอธิบายลักษณะการพูดประเภทต่างๆ ได้ 2. เด็กและเยาวชนฝึกการพูดได้อย่างถูกต้อง เหมาะกับกาลเทศะ 3. เด็กและเยาวชนเข้าใจและตีความหมายของการสื่อสารได้ถูกต้อง	บทบาทสมมติ	พูดถูก พูดผิด

ครั้งที่	สิ่งที่พัฒนา	จุดมุ่งหมาย	เทคนิค	ชื่อกิจกรรม
6	การควบคุมทางสังคม	1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้ ปฏิภาณในการแก้ไขปัญหา 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชน สามารถปรับตัวในสถานการณ์ ต่างๆ ทางสังคมได้	เกม	สิ่งละอัน วันละ เรื่อง
7	การควบคุมอารมณ์	1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชาย ตระหนักถึงผลเสียของการไม่ สามารถควบคุมอารมณ์ 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชาย ทราบถึงวิธีการควบคุมอารมณ์ และรู้วิธีแสดงออกที่เหมาะสม	กรณีตัวอย่าง	พายุอารมณ์
8	การควบคุมอารมณ์	1. เพื่อทราบวิธีการแสดง ความรู้สึกที่เหมาะสมกับสถานที่ เวลา และบุคคล 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชาย สามารถแสดงการยิ้มและหัวเราะ ได้อย่างเหมาะสม	อภิปรายกลุ่ม	การแสดง ความรู้สึกที่ เหมาะสม
9	การแสดงออกทางอารมณ์	1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชาย สามารถสื่อสารกับบุคคลอื่น ให้ บุคคลอื่นทราบถึงอารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรม เช่นเดียวกับตน 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชาย กล้าแสดงออก	อภิปรายกลุ่ม	เรื่องของเธอ เรื่องของฉัน มันส์ทุกเรื่อง
10	ความไวในการรับรู้ทาง สังคม	1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายมี ความคิดสร้างสรรค์ 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายมี ความใส่ใจในระเบียบสังคม 3. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายมี พฤติกรรมที่เหมาะสม	เกม	ทำอย่างไรถึงจะ ถูกไล่ออกจาก งาน

ครั้งที่	สิ่งที่พัฒนา	จุดมุ่งหมาย	เทคนิค	ชื่อกิจกรรม
11	ความไวในการรับรู้ทางสังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายมีความรู้ถึงมารยาททางสังคม 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายเป็นคนที่ใส่ใจต่อกฎระเบียบสังคม 3. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายเป็นคนที่มีความประพฤติที่เหมาะสมตามกาลเทศะ 	บทบาทสมมติ	เมื่อเธอพบกับเขา
12	ทักษะทางสังคม	เพื่อให้ทราบถึงผลของโปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชาย	บทบาทสมมติ	ปัจฉิมนิเทศ

**โปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรม จ.อุบลราชธานี
ครั้งที่ 1**

เรื่อง	กิจกรรม “ซาฟารีเวิลด์” (ปฐมนิเทศ)
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับเด็กและเยาวชนชาย 2. ฝึกการเคลื่อนไหวเพื่อความสนุกสนาน 3. ฝึกการสื่อสารโดยผ่านภาษาท่าทาง ให้บุคคลอื่นทราบถึงอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรม เช่นเดียวกับตน
เทคนิคที่ใช้	เกม
แนวคิด	การปฐมนิเทศเป็นการสร้างความรู้จักคุ้นเคยกันระหว่างผู้วิจัยและเด็กและเยาวชนชาย ตลอดจนเด็กและเยาวชนชายภายในกลุ่มได้รู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้น พร้อมให้เด็กและเยาวชนชายภายในกลุ่มได้เข้าใจระเบียบการ บทบาทหน้าที่ ความมุ่งหมายและทราบถึงวัน เวลา สถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรม และรับรู้ความหมายของทักษะทางสังคมในเบื้องต้น
เวลา	ประมาณ 50 นาที
อุปกรณ์	1. ฉลากภาพสัตว์ต่างๆ เช่น แมว ไก่ ลิง เป็ด ช้าง อย่างละ 3 ใบ จำนวน 15 ใบ
ดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นการมีส่วนร่วม (10 นาที) <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้วิจัยแจกฉลากเด็กและเยาวชนชายคนละ 1 แผ่น และห้ามเด็กและเยาวชนชายเปิดฉลาก 1.2 เด็กและเยาวชนชาย ทุกคนเปิดฉลากและส่งเสียงเรียกร้องเพื่อนสมาชิกเพื่อหาคู่สัตว์ประเภทเดียวกันอย่างรวดเร็ว ได้คู่แล้วรีบนั่งลง ถ้าหากไม่แน่ใจหรือหาคู่ไม่เจอให้ส่งเสียงร้องจนพบคู่ตัวเอง 1.3 เมื่อได้สมาชิกครบ ให้แต่ละคู่ทำท่าทาง และออกเสียงพร้อมกันทีละคู่ 1.4 อภิปรายและสรุปกิจกรรมด้วยกัน 2. ขั้นวิเคราะห์ (30 นาที) <p>การเลียนเสียงและท่าทางของเด็กและเยาวชนชาย หลังจากที่ได้รับคำสั่ง เด็กและเยาวชนชายจะต้องรู้จักนึกคิดพฤติกรรมของสัตว์ไม่ว่าจะเป็นท่าทางและเสียงร้อง เพื่อที่จะแสดงออกได้อย่างถูกต้อง</p> 3. ขั้นสรุปหลักการ (10 นาที) <p>การเคลื่อนไหวอย่างมีจุดมุ่งหมาย ทำให้เกิดความสนุกสนานได้เนื้อหาสาระ นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกพฤติกรรมด้านการกระทำ เพื่อสื่อสารให้บุคคลอื่นรู้และเข้าใจในอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง</p>

4. ชั้นประเมินผล

4.1 สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชนชาย

4.2 สังเกตการณ์ทำท่าทางเพื่อสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจในความหมายของความคิดของตนเอง ว่าเด็กและเยาวชนชายเข้าใจการทำท่าทางมากน้อยเพียงใด

**โปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรม จ.อุบลราชธานี
ครั้งที่ 2**

เรื่อง	เกม “สนใจฉันหน่อย”
วัตถุประสงค์	เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายรู้จักรับฟังและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
เทคนิคที่ใช้	เกม
แนวคิด	การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นวิธีทำให้บุคคลรู้จักเห็นใจผู้อื่น และจะปฏิบัติตัวต่อบุคคลเป็นอย่างดี เพราะเมื่อรู้ว่าตนเองต้องการเช่นใด คนอื่นก็ต้องการเช่นนั้นเหมือนกัน
เวลา	ประมาณ 50 นาที
อุปกรณ์	-
ดำเนินการ	

1. ขั้นการมีส่วนร่วม (10 นาที)

1.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัคร 3 คน แล้วนำอาสาสมัครออกไปนอกห้อง บริเวณที่ไม่สามารถได้ยินเสียงพูดในห้อง แล้วให้คำสั่ง “ขอให้อาสาสมัครแต่ละคนเตรียมเรื่องพูดให้กลุ่มฟังคนละ 7 นาที เรื่องที่พูดควรเป็นเรื่องที่เด็กและเยาวชนชนสามารถพูดได้อย่างสบายใจ เช่น งานอดิเรก ครอบครัวของฉัน สิ่งที่คุณชอบ อนาคต สิ่งที่คุณอยากทำ เป็นต้น”

1.2 ผู้วิจัยเข้ามาในห้องและบอกเด็กและเยาวชนชายว่า “ผู้วิจัยจะให้อาสาสมัครทั้งสามคนเข้าพูดให้กลุ่มฟังทีละคน ขอให้เด็กและเยาวชนชายช่วยกันแสดงท่าทางกระตือรือร้นยิ้มแย้มแจ่มใส สนใจโดยการพูดคุยกู้ซักถาม และชมเชยสนับสนุนผู้พูดคนที่ 1 ส่วนผู้พูดคนที่ 2 ให้เด็กและเยาวชนชาย แสดงความสนใจชั่วคราว ต่อมาเริ่มแสดงความไม่สนใจโดยการพูดคุยกู้ซักถามตัวเอง นั่งมองไปนอกห้อง และผู้พูดคนที่ 3 ให้เด็กและเยาวชนชายแสดงความไม่สนใจที่จะฟังแสดงท่าทางเบื่อหน่ายในการฟัง และพูดขัดแทรกบ่อยๆ

1.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนชายซักถามจนเข้าใจแล้วจึงเชิญอาสาสมัครเข้ามาพูดทีละคน โดยให้ตกลงกันว่าใครจะเป็นคนพูดคนแรก

1.4 เมื่ออาสาสมัครทั้งสามคนพูดจบ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ความรู้สึกของอาสาสมัครทั้งสามคน

2. ขั้นการวิเคราะห์ (30 นาที)

ผู้วิจัยใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนชายร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งวิเคราะห์ความรู้สึกพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนชายแต่ละคน และให้ข้อมูลย้อนกลับไปว่า ถ้าเป็นตัวเราเองถ้าอยู่ในสถานการณ์ทั้ง 3 สถานการณ์นั้นอยากอยู่ในสถานการณ์ใดมากที่สุด เพราะอะไร

3. ชั้นสรุปหลักการ (10 นาที)

3.1 ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนชายสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับกิจกรรม

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมในการนำไปใช้ในชีวิตจริง

3.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนสมาชิกกลุ่มซักถาม แล้วผู้วิจัยนัด

หมายการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

4. ชั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากความสนใจของเด็กและเยาวชนชายขณะปฏิบัติกิจกรรม

4.2 สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็นและการสรุป

ของเด็กและเยาวชนชาย

4.3 เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนชายได้เสนอแนะถึงสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นประโยชน์ในครั้งต่อไป

**โปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรม จ.อุบลราชธานี
ครั้งที่ 3**

เรื่อง	“ก่อกอดคอย สร้างปิรามิด”
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ทำงานเป็นกลุ่ม 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายสามารถทำงานกับคนอื่นได้ 3. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายเข้ากับสังคมได้อย่างไม่เคอะเขิน
เทคนิคที่ใช้	เกม
แนวคิด	การแสดงออกทางสังคม : ทุกคนต้องมีการอาศัยอยู่สังคมดังนั้นทุกคนต้องมีหน้าที่ของตนเอง และต้องรับผิดชอบหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ดังนั้นการทำงานกลุ่มและการปรึกษาหารือกัน เป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดในการทำงาน และการสื่อสารเป็นสิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง
เวลา	ประมาณ 50 นาที
อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม้ขีดไฟ 6 กล่อง 2. กาว 3. กระดาษแข็ง 3 แผ่น
ดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นการมีส่วนร่วม (10 นาที) <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้วิจัยเริ่มอธิบายการเล่นเกม ก่อกอดคอย สร้างปิรามิด 1.2 ผู้วิจัยแบ่งเด็กและเยาวชนชายออกเป็น 3 กลุ่มๆ 5 คน 1.3 ผู้วิจัยแจกไม้ขีดไฟ 2 กล่องต่อ 1 กลุ่ม และกาว เพื่อให้แต่ละกลุ่มสร้างสิ่งก่อสร้างให้สูงที่สุดเท่าที่จะทำได้ 1.4 ผู้วิจัยให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มประชุมวางแผนถึงการทำสิ่งก่อสร้างจากไม้ขีดไฟ ประมาณ 5 นาที ก่อนที่จะลงมือเล่นเกม 2. ขั้นวิเคราะห์ (30 นาที) <ol style="list-style-type: none"> 2.1 เมื่อ ก่อกอดคอย สร้างปิรามิด เสร็จแล้วให้สมาชิกร่วมกันพูดคุยถึงวิธีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ปัญหาอุปสรรคที่พบ และวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นของกลุ่ม โดยแบ่งดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - วิธีการช่วยเหลือกันในขณะที่ช่วยกันก่อกอดคอย สร้างปิรามิดมีวิธีการอย่างไร - ปัญหา อุปสรรค มีอะไรบ้าง - เมื่อมีปัญหา อุปสรรคมีวิธีแก้ไขปัญหาอย่างไร 2.2 นำวิธีการช่วยทำงานในกลุ่มที่สำเร็จมืออภิปราย และนำปัญหาของการทำงานร่วมกันมาวิเคราะห์ร่วมกันกับเด็กและเยาวชนชาย

3. ชั้นสรุปหลักการ (10 นาที)

3.1 ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนชายสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับกิจกรรม

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมในการนำไปใช้ในชีวิตจริงที่ต้องเจอกับปัญหาและการ

ทำงานเป็นกลุ่ม

3.3 ผู้วิจัยนัดหมายเด็กและเยาวชนชายเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

4. ชั้นประเมินผล

4.1 สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชนชาย

4.2 สังเกตการตอบสนองถึงปัญหาของการทำงานเป็นกลุ่ม การวางแผน และการสื่อสารของเด็กและเยาวชนชายในระหว่างการทำกิจกรรม

**โปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรม จ.อุบลราชธานี
ครั้งที่ 4**

เรื่อง กิจกรรม “น้ำเอ๋ย...น้ำใจ”

วัตถุประสงค์

1. ฝึกให้เด็กและเยาวชน มีน้ำใจ มีความเห็นใจผู้อื่น
2. ฝึกให้เด็กและเยาวชนแสดงออกในการช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและพอดี

เทคนิคที่ใช้ อภิปรายกลุ่ม

แนวคิด ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นความอ่อนไหวทางความรู้สึก ทำให้รู้สึกสงสารเมื่อคนอื่นตกทุกข์ได้ยาก ต้องการช่วยเพื่อนเมื่อมีปัญหาอย่างจริงจัง เป็นส่วนหนึ่งของทักษะทางสังคม

เวลา ประมาณ 50 นาที

- อุปกรณ์**
1. กระดาษปรู๊ฟ กลุ่มละ 1 แผ่น
 2. ปากกา กลุ่มละ 3 แท่ง
 3. เทปกาวย่น

ดำเนินการ

1. ขั้นการมีส่วนร่วม (10 นาที)

- 1.1 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนออกเป็น 5 กลุ่มๆ ละเท่าๆกัน
- 1.2 ผู้วิจัยจัดให้แต่ละกลุ่มหนึ่งเป็นวงกลม
- 1.3 ผู้วิจัยให้ตัวแทนกลุ่มมารับใบกรณีศึกษาและให้อภิปรายร่วมกันและหา

ข้อสรุปเป็นมติกกลุ่มตามหัวข้อที่กำหนดให้ มีเวลา 15 นาที

- เมื่อเห็นคำนี้ ท่านนึกถึงหรือมีความรู้สึกอย่างไรบ้าง ให้เขียนให้มากที่สุด
- ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนต่อกรณีศึกษา
- เด็กและเยาวชนชายคิดว่า จะปฏิบัติตนหรือให้ความร่วมมืออย่างไร ให้ตอบ

ให้มากที่สุด

- 1.4 แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานและเล่าบรรยากาศในการทำงาน หลังจากนั้นนำผลงานไปติดไว้ที่ผนังห้อง

2. ขั้นการวิเคราะห์ (30 นาที)

ทุกคนร่วมกันสรุปกิจกรรม โดยผู้วิจัยร่วมวิเคราะห์คำตอบของกลุ่มต่างๆ ที่เขียนลงในแผ่นกระดาษที่สมาชิกกลุ่มแต่ละกลุ่ม มีความเห็นอย่างไรกับคำเหล่านั้น อันดับแรก สมาชิกรู้สึกอย่างไร อันดับต่อไปสมาชิกสามารถช่วยต่อบุคคลเหล่านั้นได้อย่างไรบ้าง

3. ชั้นสรุปหลักการ (10 นาที)

ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนชายได้ทำการแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่ม นำข้อสรุปที่แต่ละกลุ่มเขียนลงใส่แผ่นกระดาษมาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างในแต่ละกลุ่ม นำสิ่งที่ได้ออกมาจากข้อความเหล่านั้น ให้เป็นความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นสิ่งที่ดี

4. ชั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากการแสดงของเด็กและเยาวชนชาย การตอบคำถาม การอภิปราย และสรุปกิจกรรมนี้

4.2 สังเกตการแสดงความเห็นอกเห็นใจของเด็กและเยาวชนว่าแสดงออกได้มากน้อยเพียงใด โดยถามเป็นรายบุคคลอีกครั้ง

4.3 ผู้วิจัยนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

ใบงาน
“น้ำเอ๋ย...น้ำใจ”

ในหลวงของเรา

.....

.....

.....

.....

บีดา มารดา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สีนามิ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บ้านเพื่อนถูกไฟไหม้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ทหารเสียชีวิตใน 3
จังหวัดชายแดน
ภาคใต้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**โปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จ.อุบลราชธานี
ครั้งที่ 5**

เรื่อง	“พูดถูก พูดผิด”
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กและเยาวชนอธิบายลักษณะการพูดประเภทต่างๆ ได้ 2. เด็กและเยาวชนฝึกการพูดได้อย่างถูกต้อง เหมาะกับกาลเทศะ 3. เด็กและเยาวชนเข้าใจและตีความหมายของการสื่อสารได้ถูกต้อง
เทคนิคที่ใช้	บทบาทสมมติ
แนวคิด	การพูดด้วยถ้อยคำสุภาพเป็นเสน่ห์ต่อตัวผู้พูดเอง เป็นการเริ่มต้นสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี ทำให้เข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย ดังนั้นการฝึกใช้ภาษาในการพูดจึงเป็นการฝึกที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง
เวลา	ประมาณ 50 นาที
อุปกรณ์	แผ่นกระดาษบทบาทสมมติ 6 ใบ
ดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นการมีส่วนร่วม (10 นาที) <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้วิจัยได้บอกถึงความสำคัญของการพูดและการตีความหมายของคำพูดของบุคคลอื่น ซึ่งถ้าตีความหมายของคำพูดของบุคคลอื่นผิดอาจจะนำสาเหตุของการไม่เข้าใจกันได้ 1.2 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนออกเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 5 คน 1.3 ผู้วิจัยแจกใบงาน กลุ่มละ 1 แผ่น 1.4 ผู้วิจัยอธิบายใบงานให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มเข้าใจและให้สมาชิกร่วมกันศึกษาใบงาน 1.5 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้รับ โดยมีเวลาไม่เกิน 3 นาที 2. ขั้นการวิเคราะห์ (30 นาที) <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ผู้วิจัยถามความรู้สึกของสมาชิกแต่ละกลุ่มว่ารู้สึกอย่างไรกับการแสดง 2.2 ผู้วิจัยถามความรู้สึกของสมาชิกผู้ชมการแสดงว่ารู้สึกอย่างไร 3. ขั้นสรุปหลักการ (10 นาที) <ol style="list-style-type: none"> 3.1 ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มพูดคำที่ตรงกันข้ามในบทบาทสมมติแต่ละอย่าง 3.2 เปรียบเทียบบทบาทสมมติในแต่ละข้อกับสิ่งที่ตรงกันข้ามกับบาทสมมติ 3.3 ผู้วิจัยนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป 4. ขั้นประเมินผล <ol style="list-style-type: none"> 4.1 สังเกตการแสดงของเด็กและเยาวชนชาย

4.2 สังเกตจากการตอบเกี่ยวกับบทบาทสมมติต่างๆ ที่มีทั้งดีและไม่ดี ว่าควร
จะนำบทบาทสมมติใดบ้างมาใช้ในชีวิตประจำวัน

ใบงาน บทบาทสมมติ
พูดถูก พูดผิด

กลุ่มที่ 1 ให้สมาชิกกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ “พูดเชิญชวน”
ให้สมาชิกกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ “พูดปฏิเสธ”

กลุ่มที่ 2 ให้สมาชิกกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ “พูดตักเตือน”
ให้สมาชิกกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ “พูดชมอย่างจริงใจ”

กลุ่มที่ 3 ให้สมาชิกกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ “พูดให้กำลังใจ”
ให้สมาชิกกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ “พูดแบบทะเลาะ
วิวาท”

**โปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรม จ.อุบลราชธานี
ครั้งที่ 6**

- เรื่อง** กิจกรรม “สิ่งละอัน วันละเรื่อง”
- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้ปฏิภาณในการแก้ไขปัญหา
 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ ทางสังคมได้
- เทคนิคที่ใช้** เกม
- แนวคิด** การควบคุมทางสังคม : ความสามารถในการปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ในสังคมได้ การมีไหวพริบ ปฏิภาณในการแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อจะทำให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างดี
- เวลา** ประมาณ 50 นาที
- อุปกรณ์**
1. กล้องกระดาษใหญ่ 1 กล้อง
 2. สิ่งของเล็กๆ น้อยๆ เช่น ยางลบ ดินสอ หมากฝรั่ง ลูกอม กุญแจไม้ขีดไฟ
- ลูกแก้ว แปรงสีพื้น ยาสีพื้น เป็นต้น ประมาณ 20 ชิ้น
- ดำเนินการ**
1. **ขั้นการมีส่วนร่วม (10 นาที)**
 - 1.1 ผู้วิจัยทักทายและพูดถึงการแก้ไขปัญหา โดยการใช้ไหวพริบ ปฏิภาณว่ามีความสำคัญอย่างไรในการดำรงชีวิต
 - 1.2 ผู้วิจัยแบ่งเด็กและเยาวชนชายออกเป็น 3 กลุ่มๆ 5 คน
 - 1.3 ผู้วิจัยบอกกฎและกติกาในเข้าร่วมกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนชายได้เข้าใจ
 - 1.4 ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มออกมาจับสิ่งของที่อยู่ในกล้องกระดาษโดยห้ามมองดู และเมื่อได้สิ่งของแล้วพยายามซ่อนสิ่งของนั้นไม่ให้คนอื่นเห็น
 - 1.5 จากนั้นเมื่อทุกคนได้จับสิ่งของทั้งหมดแล้ว ให้สมาชิกอยู่ในกลุ่มของตนเองแล้วให้โชว์สิ่งของๆตนเองให้เพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มดู
 - 1.6 จากนั้นให้สมาชิกทุกคนช่วยกันแต่งเรื่องราว 1 เรื่องโดยให้มีสิ่งของทั้งหมดที่สมาชิกภายในกลุ่มจับได้มานั้นอยู่ในเนื้อเรื่องด้วย ให้ใช้เวลาประมาณ 20 นาที
 - 1.7 เมื่อหมดเวลาผู้วิจัยให้สัญญาณ และรวบรวมเรื่องราวทั้งหมด
 2. **ขั้นวิเคราะห์ (30 นาที)**

ผู้วิจัยร่วมวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องราวที่แต่งมานั้น โดยให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาเล่าเรื่องของกลุ่มตัวเอง และให้เพื่อนสมาชิกทั้ง 3 กลุ่มลงคะแนนว่า กลุ่มใดแต่งเรื่องราวได้ดีที่สุด จะได้เป็นที่ 1 และได้รางวัล
 3. **ขั้นสรุปหลักการ (10 นาที)**

3.1 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยว ความไม่เหมือนกันของแต่ละคนซึ่งเปรียบเทียบเหมือนสิ่งของแต่ละอย่าง แต่เมื่อพยายามทำให้สามารถอยู่ในเรื่องเดียวกันได้ โดยใช้การแก้ไขปัญหา และไหวพริบ จึงสามารถอยู่รวมกันได้

3.2 ผู้วิจัยให้โอกาสเด็กและเยาวชนชายพูดถึงเรื่องที่ตนเองและเพื่อนมีนิสัยแตกต่างกันแต่สามารถอยู่รวมกันได้ในทุกสถานการณ์

4. ชั้นประเมินผล

4.1 สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชนชาย

4.2 สังเกตการณ์ใช้ไหวพริบ ปฏิภาณในการแก้ไขปัญหของแต่ละกลุ่ม และการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นภายในกลุ่มนั้นๆ

**โปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรม จ.อุบลราชธานี
ครั้งที่ 7**

เรื่อง	พายุอารมณ์
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายตระหนักถึงผลเสียของการไม่สามารถควบคุมอารมณ์ 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายทราบถึงวิธีการควบคุมอารมณ์และรู้วิธีแสดงออกที่เหมาะสม
เทคนิคที่ใช้	กรณีตัวอย่าง
แนวคิด	การควบคุมอารมณ์ให้แสดงออกอย่างพอเหมาะนั้น เป็นการไม่สร้างความรำคาญให้กับคนอื่นและเป็นการทำให้ตนเองมีสติอยู่กับตัวเอง เนื่องจากถ้าไม่ควบคุมอารมณ์ของตัวเอง อาจเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันได้
เวลา	ประมาณ 50 นาที
อุปกรณ์	บทความ ภาพข่าวหนังสือพิมพ์ เรื่อง “มฤตยูดำ สติแตก”
ดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นการมีส่วนร่วม (10 นาที) <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้วิจัยกล่าวคำทักทาย (สวัสดีครับทุกคน) และบอกจุดมุ่งหมายของการทำกิจกรรมแก่เด็กและเยาวชนชาย และเกริ่นถึงบุคคลในกรณีตัวอย่างว่าเป็นใคร มีความสำคัญอย่างไร 1.2 ขออาสาสมัครเด็กและเยาวชนชาย 1 คน อ่านภาพข่าวหนังสือพิมพ์ที่ครูนำมาเป็นตัวอย่างเกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์ เรื่อง “มฤตยูดำ สติแตก” 1.3 ขออาสาสมัคร 2 คน เพื่อแสดงเป็นนักมวยชกต่อยกันและทำท่าทางเหมือนในเรื่อง มฤตยูดำ สติแตก 2. ขั้นการวิเคราะห์ (30 นาที) <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ให้เด็กและเยาวชนชายอภิปรายถึงสาเหตุที่เกิดขึ้น สาเหตุแห่งปัญหาในเรื่องนั้นๆ คืออะไร เช่น เพราะอะไรไม่คั้งกัดหูโฮลิฟิลด์ ถ้าเด็กและเยาวชนชายเป็นโฮลิฟิลด์ และถูกกระทำเช่นนี้ จะรู้สึกอย่างไร 2.2 ในกรณีที่ใกล้เคียงกัน ถ้าเด็กและเยาวชนชายถูกขู่ข่มให้อารมณ์ไม่ดี หรือไม่พอใจเด็กและเยาวชนชายจะมีวิธีการระงับอารมณ์ไม่ดี ไม่พอใจ ได้อย่างไร 3. ขั้นสรุปหลักการ (10 นาที) <ol style="list-style-type: none"> 3.1 ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนชายสรุปผลเสียของการไม่ควบคุมอารมณ์ และวิธีการควบคุมอารมณ์ และผู้วิจัยสรุปเสริมอีกครั้ง 4. ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากความสนใจของเด็กและเยาวชนชายขณะปฏิบัติกิจกรรม

4.2 สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็นและการสรุป
ของเด็กและเยาวชนชาย

4.3 เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนชายได้เสนอแนะถึงสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นประโยชน์ในครั้งต่อไป

ใบความรู้
เรื่อง “มฤตยูดำ สติแตก”
นัดล้างแค้น.....ยั่วโฮลีฟิลด์กัด “ทั้ง 2 ข้าง” แพนดกตะลึง

มฤตยูดำ ไมค์ ไทสัน ทำช็อกโลกอีกแล้ว เมื่อสวมวิญญาณหมาบ้าใส่รับหู อีแวนเดอร์ โฮลีฟิลด์ จนขาดติดปากถูกกรรมการจับแพ้ฟาวล์ในยกที่ 4 เผยสังสอบสวน ด่วน อาจจะทำให้นักชกโรคจิตรายนี้ชกตลอดชีวิต เกิดจลาจลในเวที ยิ่งปั่นกันสนั่น ไม่รู้ใครเป็นใครรถพยาบาลวิ่งกันวุ่น ขณะเดียวกัน ดอนคิง ลูกพี่จอมโหดออกมา อุ่มสิ่งชี้ว่าคุณไทสันโดนเล่นนอกกติกา ก่อนแต่กรรมการทำเป็นไม่เห็น ชี้ ค่าตัว 750 ล้านบาท อาจโดนปรับด้วย

ศึกมวยยักษ์คู่หยุดโลกระหว่าง โฮลีฟิลด์ – ไทสัน ครั้งนี้ ถือเป็นนัดล้างตา หลังจากฝ่ายหลังแพ้ในยก 11 ของการชกนัดแรกเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายนปีที่แล้ว มีแฟนมวยเข้าชมเต็มความจุของสังเวียน 16,331 ที่นั่ง เมื่อเช้าวันที่ 29 มิถุนายน และมีการถ่ายทอดสดทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย คาดว่ามีแฟนชมนัดนี้กว่า 300 ล้านคน

การชก 2 ยกแรก ไทสัน เป็นรองในใบให้คะแนนของกรรมการทั้ง 3 คนและมฤตยูดำ อารมณ์เสียตบยกสองที่ถูกโฮลีฟิลด์เอาศีรษะชนจนหางตาขวาแตก ไทสัน ฟ้องผู้ตัดสินมิลล์ เลน ก็ไม่ว่าอะไร และในยกสามซึ่งถือว่าเป็นยกที่ดีที่สุดของไทสัน ถ้าเขาไม่ถูกหัก 2 คะแนน (1 คะแนนมาจากกัศนูอีก 1 คะแนนมาจากผลัก โฮลีฟิลด์) เขาต้องชนะยกนี้ แต่เหตุการณ์ที่น่าอัศจรรย์ที่สุดของวงการมวยโลกก็เกิดขึ้น เมื่อการชกดำเนินไปเหลือ 33 วินาที ไทสันกัดหูโฮลีฟิลด์ขณะเข้าคุก

ผู้ตัดสินไม่เห็น จนโฮลีฟิลด์เต็นออกมากลางเวที จึงรู้ว่าถูกไทสันกัดที่หูขวา จนก่อนเนื้อหาชก การชกยุติลงกว่า 5 นาที ผู้ตัดสินตัดคะแนนไทสัน และอนุญาตให้ชกต่อไปได้ แล้วเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้นคำรบสอง ไทสันกัดหูซ้ายของแชมป์โลก อีกทำเอานักชกทั้งสองเตือดปรี่เข้าหากับแบบอาฆาตจนหมดยกที่ 3

แล้วเหตุการณ์บ้าคลั่งของไทสันก็ระเบิด เมื่อมิลล์ เลน สั่งยุติการชกก่อนเริ่มยกที่ 4 เดินไปบอกมูมไทสันว่า ไทสันแพ้ฟาวล์เพราะกัดหูชก 2 ครั้ง เท่านั้นเอง ไทสันซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นผู้ร้ายตามท้องถนนในนครนิวยอร์กก็แสดงอาการว้าวัยร้ายออกมา ปรี่เข้าไปหวังที่จะทูปโฮลีฟิลด์ยังอีกมุมหนึ่งแต่ถูกห้ามเอาไว้ ไทสันจึงชกถูกเฉพาะตำรวจที่มาอารักขาเท่านั้น ทางโฮลีฟิลด์ถูกกันลงเวทีไป และตามด้วยไทสันในอีกไม่กี่นาทีต่อมา

*น.ส.พ. เกลินิวส์ (ฉบับวันที่ 30 มิถุนายน 2540, หน้า 21 - 22)

**โปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรม จ.อุบลราชธานี
ครั้งที่ 8**

เรื่อง	กิจกรรม “การแสดงความรู้สึกที่เหมาะสม”
วัตถุประสงค์	1. เพื่อทราบวิธีการแสดงความรู้สึกที่เหมาะสมกับสถานที่ เวลา และบุคคล 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายสามารถแสดงการยิ้มและหัวเราะได้อย่างเหมาะสม
เทคนิคที่ใช้	อภิปรายกลุ่ม
แนวคิด	การแสดงออกทางความรู้สึกนั้น เมื่อคนเรารู้สึกเช่นไรต้องแสดงออกเช่นนั้น แต่เมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่างๆ กัน เช่น อยู่ในที่ชุมชน อยู่กลางถนน ที่ประชุม เป็นต้น ต้องรู้จักแสดงออกแต่พอเหมาะพอควร
เวลา	ประมาณ 50 นาที
อุปกรณ์	1. กระดาษขาวแผ่นใหญ่ จำนวน 3 แผ่น 2. สีเมจิก
ดำเนินการ	<p>1. ขั้นการมีส่วนร่วม (10 นาที)</p> <p>1.1 ผู้วิจัยอธิบายถึงความรู้สึกพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ ความรู้สึกสุข ความรู้สึกเศร้า ความรู้สึกกลัว ความรู้สึกโกรธ ประมาณ 5 นาที</p> <p>1.2 ผู้วิจัยแบ่งเด็กและเยาวชนชายออกเป็น 3 กลุ่มๆ 5 คน จับฉลากเลือกความรู้สึก หาวิธีแสดงออกของความรู้สึกพื้นฐาน 4 ประการ (สุข เศร้า กลัว โกรธ) ตามที่จับฉลากได้ ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสุข แสดงออกอย่างไรบ้างโดยทั่วไป - การแสดงออกเมื่ออยู่ที่ห้องส่วนตัว - การแสดงออกเมื่ออยู่ที่ห้องประชุม หรือกับคนแปลกหน้าเป็นอย่างไร - การแสดงออกกับคนที่สนิท ฯลฯ ทำเช่นเดียวกันนี้กับทุกความรู้สึกพื้นฐาน <p>1.3 ให้แต่ละกลุ่มนำสิ่งที่คิดได้เขียนลงบนกระดาษ และนำเสนอในกลุ่มใหญ่ อาจจะมีการเล่นบทบาทสมมติ แทนการนำเสนอด้วยการอ่านตามที่เขียน</p> <p>2. ขั้นวิเคราะห์ (30 นาที)</p> <p>ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนชายช่วยกันสรุปถึงการแสดงออกที่แตกต่างกันในแต่ละอารมณ์ในสถานการณ์กับคนใกล้ชิด หรือคนแปลกหน้า และทำไมเป็นเช่นนั้น</p> <p>3. ขั้นสรุปหลักการ (10 นาที)</p>

3.1 ผู้วิจัยเพิ่มเติมถึงการแสดงอารมณ์ บุคคลมักปล่อยอารมณ์และแสดงออกตามสบายเมื่ออยู่กับคนใกล้ชิด เพราะเห็นว่าเขาเข้าใจเราคงยอมรับเราได้ แต่การแสดงออกในทางลบย่อมจะมีผลกระทบต่อความรู้สึกของบุคคลอื่นเสมอ

3.2 การยิ้ม หรือหัวเราะอย่างพอดี เหมาะสมกับเวลา สถานที่และบุคคล จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชนชายอย่างมาก

4. ^๕ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากความสนใจของนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรม

4.2 สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็นและการสรุป
ของนักเรียน

4.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เสนอแนะถึงสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม
เพื่อเป็นประโยชน์ในครั้งต่อไป

**โปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรม จ.อุบลราชธานี
ครั้งที่ 9**

เรื่อง	กิจกรรม “เรื่องของเธอ เรื่องของฉัน มันส์ทุกเรื่อง”
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชาย สามารถสื่อสารกับบุคคลอื่น ให้บุคคลอื่นทราบถึงอารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรม เช่นเดียวกับตน 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายกล้าแสดงออก
เทคนิคที่ใช้	อภิปรายกลุ่ม
แนวคิด	การแสดงออกทางอารมณ์โดยทางบวกนั้นเป็นสิ่งที่ดีและควรทำให้เกิดมีในตัวเอง เพื่อให้บรรยากาศในการทำงานที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทำให้เข้ากับคนอื่นได้ง่ายขึ้น
เวลา	ประมาณ 50 นาที
อุปกรณ์	-
ดำเนินการ	

1. ขั้นการมีส่วนร่วม (10 นาที)

- 1.1 ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนชายได้นั่งเป็นวงกลมใหญ่
- 1.2 ผู้วิจัยอธิบายกติกาให้เด็กและเยาวชนชายได้เข้าใจ ในการเล่าเรื่องของตัวเองเกี่ยวกับเรื่องที่เด็กและเยาวชนชายสนุกที่สุดที่เคยทำมา แล้วนำมาเล่าให้เพื่อนในกลุ่มฟัง
- 1.3 เมื่อเด็กและเยาวชนชายเล่าเรื่องของแต่ละคนจนหมดทุกคนแล้ว ผู้วิจัยถามความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนว่าเรื่องเล่าเรื่องไหนที่เป็นเรื่องที่ชอบที่สุด โดยจัดอันดับไว้เป็นที่ 1, 2, 3
- 1.4 ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนชายทุกคนช่วยกันสรุปเรื่องที่ได้รับความนิยมว่ามีจุดที่ทำให้ทุกคนประทับใจหรือสนุกไปกับเรื่องเล่า

2. ขั้นวิเคราะห์ (30 นาที)

- 2.1 ผู้วิจัยร่วมวิเคราะห์เรื่องเล่าที่ได้อันดับทั้ง 3 อันดับ โดยสนทนากับเจ้าของเรื่องและสรุปกับสมาชิกที่เหลือจนได้ข้อสรุปที่แน่ชัด
- 2.2 ผู้วิจัยมอบรางวัลให้กับผู้ที่เล่าเรื่องประทับใจที่ได้อันดับที่ 1, 2, 3

3. ขั้นสรุปหลักการ (10 นาที)

ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องเล่าประทับใจที่สนุกที่สุดในชีวิตของแต่ละคน และบอกถึงการแบ่งปันเรื่องสนุกในชีวิตให้แกกันละกันฟังเป็นสิ่งที่ดี เป็นเรื่องที่ดีควรจะทำเป็นประจำ เพื่อสุขภาพจิตที่ดีและสร้างเสียงหัวเราะให้แกกันและกัน

4. ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชนชาย

4.2 สังเกตการเล่าเรื่องประทับใจที่สนุกที่สุดของเด็กและเยาวชนชายนั้น
สามารถทำให้ผู้รับฟังมีรอยยิ้มและเสียงหัวเราะอย่างน้อยเพียงใด

**โปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรม จ.อุบลราชธานี
ครั้งที่**

เรื่อง	“ทำอย่างไรถึงจะถูกล้อออกจากงาน”
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายมีความคิดสร้างสรรค์ 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายมีความใส่ใจในระเบียบสังคม 3. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายมีพฤติกรรมที่เหมาะสม
เทคนิคที่ใช้	เกม
แนวคิด	การรู้จักระเบียบในการทำงานและระเบียบในสังคมก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและยุติธรรมกับทุกคน เมื่อรู้จักและปฏิบัติตามกฎของสังคมนั้นก็จะเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้ทุกคนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม และให้เกียรติต่อกันและกัน
เวลา	ประมาณ 50 นาที
อุปกรณ์	กระดาษแผ่นใหญ่ 3 แผ่น
ดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นการมีส่วนร่วม (10 นาที) <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนชายออกเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 5 คน 1.2 ผู้วิจัยพูดถึงกฎกติกาของการเล่นเกม ให้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการคิด ว่าทำอย่างไรถึงจะทำให้ถูกล้อออกจากงาน ไม่ใช่คำหรือการกระทำแฉลบ เช่น การทำร้ายคนอื่น หรือ การด่าทอคนอื่น เป็นต้น ให้ใช้ความคิดในเชิงบวกเท่านั้น 1.3 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดให้ได้หลายๆ สาเหตุ แต่จะรวบรวมในแต่ละกลุ่มเพียงกลุ่มละ 2 สาเหตุเท่านั้น 15 นาที 1.4 เมื่อหมดเวลา ผู้วิจัยให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอ่านความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มให้เพื่อนๆ ฟัง 2. ขั้นวิเคราะห์ (30 นาที) <p>ผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นของแต่ละกลุ่มมากล่าวอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการสรุป และนำข้อที่มีแนวคิดในด้านลบมาแก้ไขใหม่ให้เป็นในแนวสร้างสรรค์ที่ไม่อาจทำได้ในชีวิตจริง มีแต่ในจินตนาการเท่านั้น มาเป็นข้อแก้ไข และย้อนตรงกันข้าม ด้วยคำถามที่ว่า ทำอย่างไรถึงจะทำงานได้นานและเป็นที่รักของทุกคน ถามข้อคิดเห็นของเด็กและเยาวชนแต่ละคนเพื่อให้ตระหนักในระเบียบของสังคมและพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม</p> 3. ขั้นสรุปหลักการ (10 นาที) <p>ผู้วิจัยกล่าวถึงผลเสียของการกระทำที่ทำให้ถูกล้อออกจากงาน และรวบรวมข้อคิดเห็นที่ถามถึง “ทำอย่างไร ถึงจะทำงานได้อย่างมีความสุขและเป็นที่รักของทุกคน” เพื่อสะท้อน</p>

กลับถึงการรับรู้ถึงระเบียบในสังคมและพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการคิดและการปฏิบัติในชีวิตต่อไป

4. ชั้นประเมินผล

4.1 สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชนชาย

4.2 สังเกตการอภิปรายในหัวข้อทำอะไรถึงจะทำงานได้อย่างมีความสุข และเป็นที่ยอมรับของทุกคนของเด็กและเยาวชนชายนั้น เพื่อเป็นการตระหนักถึงการรับรู้ระเบียบของสังคม และพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กและเยาวชนชายว่ารับรู้ได้มากน้อยเพียงใด

**โปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรม จ.อุบลราชธานี
ครั้งที่ 11**

เรื่อง	กิจกรรม “เมื่อเธอพบกับเขา”
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายมีความรู้ถึงมารยาททางสังคม 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายเป็นคนที่ใส่ใจต่อกฎระเบียบสังคม 3. เพื่อให้เด็กและเยาวชนชายเป็นคนที่มีความประพฤติที่เหมาะสมตามกาลเทศะ
เทคนิคที่ใช้	บทบาทสมมติ
แนวคิด	<p>โดยธรรมชาติของมนุษย์ชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่มสังคม ย่อมมีความสัมพันธ์ ติดต่อกับหาอาศัยกันเท่าที่ยังดำรงชีวิตอยู่ การฝึกฝนให้เป็นผู้มีความอ่อนน้อม วางตัวที่เหมาะสมซึ่งอาจแก้ไขให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและกาลสมัยได้ ผู้มีมารยาทดีจะชี้ให้เห็นว่าได้รับการอบรมสั่งสอนมาดีไม่น้อยเพียงใด</p>
เวลา	ประมาณ 50 นาที
อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใบความรู้เกี่ยวกับการไหว้ และการกราบ 2. ใบความรู้เกี่ยวกับมารยาทในชีวิตประจำวัน 3. ฉลาก 15 ใบ 4. กล้องกระดาษเล็ก 1 กล้อง
ดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นการมีส่วนร่วม (10 นาที) <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนชายนั่งเป็นวงกลมใหญ่ 1.2 ผู้วิจัยอธิบายให้เด็กและเยาวชนชายออกมาจับฉลากที่ละคนๆ ละ 1 ใบ แล้วให้เก็บเป็นความลับ 1.3 ผู้วิจัยให้ทุกคนแกะฉลากออกดู จะมีข้อความในฉลาก เช่น พระ, สามเณร เป็นต้น ให้เด็กและเยาวชนคิดว่าเมื่อเจอกับบุคคลหรือสถานการณ์เหล่านั้นที่อยู่ในฉลากควรจะทำอย่างไร ฉลาก 1 อัน อาจจะทำกิจกรรมหลายอย่างมากกว่า 1 กิจกรรมก็ได้ 1.4 ผู้วิจัยให้เวลาในการคิดกิจกรรมนั้นๆ 1.5 ผู้วิจัยให้แต่ละคนออกมายืนตรงกลางวงกลมและนำเสนอว่า เมื่อเธอพบเขา (ในฉลาก) ควรจะทำอย่างไร 2. ขั้นวิเคราะห์ (30 นาที) <p>ผู้วิจัยสรุปกับเด็กและเยาวชนชายในการนำเสนอในแต่ละคน และผู้วิจัยได้แนะนำเพิ่มเติมในบางกิจกรรม และในบางกิจกรรมที่ทำผิดผู้วิจัยได้สอนให้เด็กและเยาวชนชายทำให้ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์</p>

3. ชั้นสรุปหลักการ (10 นาที)

ผู้วิจัยสรุปและอธิบายถึงวิธีการที่ถูกต้องเมื่อเด็กและเยาวชนชายเจอสถานการณ์หรือบุคคลต่างๆ ในฉลาก เพื่อให้ตระหนักถึงมารยาทในสังคม สิ่งที่ต้องทำ ระเบียบของสังคม เพื่อเด็กและเยาวชนชายสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้

4. ชั้นประเมินผล

4.1 สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชนชาย

4.2 สังเกตการปฏิบัติต่อสถานการณ์หรือบุคคลต่างๆ ของเด็กและเยาวชนชายว่าเด็กและเยาวชนชายเข้าใจในมารยาทของสังคมและปฏิบัติได้ถูกต้องมากน้อยเพียงใด

ฉลาก เรื่อง “เมื่อเธอพบเขา”

พระ	รุ่นน้อง	รุ่นพี่	เพื่อนกัน	พ่อบ้าน
กราบ	ไหว้	คำนับ	งานศพ	ถวายบังคม
ผู้ใหญ่	พระมหากษัตริย์	สามเณร	ท่าน ผู้อำนวยการ ศูนย์ฯ	คุณครู

ใบความรู้ เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน

1. มารยาทการนั่ง

การนั่ง ถ้านั่งเก้าอี้ให้นั่งตัวตรง หลังพิงพนักเก้าอี้ เท้าชิด เข่าชิด มือวางบนหน้าขา
สิ่งที่ไม่ควรทำคือ

1. อย่างนั่งที่มีคนจองหรือวางสิ่งของเขาไว้
2. อย่างนั่งกระแทกจนเกิดเสียงดัง
3. อย่างนั่งกางเขน กางขา และเปลี่ยนท่านั่งบ่อยจนเป็นที่รำคาญแก่คนอื่น
4. นั่งแล้วอย่างเปลี่ยนท่าจนเท้าไปโดนคนอื่น
5. นั่งแล้วไม่ควรลุกขึ้นลุกลง หรือเดินเข้าออกบ่อยๆ
6. ไม่นั่งตรงหน้าผู้ใหญ่

2. มารยาทในการยืน

1. การยืนตามลำพัง ควรให้เป็นไปในลักษณะสุขภาพ สบาย ขาชิดพองามไม่เหลียวหน้า
ลอกแลก หรือแกว่งแขนไปมา จะยืนเอียงเล็กน้อยพองามได้
2. การยืนเฉพาะหน้าผู้ใหญ่ ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรยืนตรงหน้าผู้ใหญ่ ควรยืนเอียงไปทางใด
ทางหนึ่ง

3. มารยาทในการเดิน

1. เดินตามลำพังให้เดินอย่างสุขภาพ หลังตรงไม่ส่ายไหล่ ชวงก้าวไม่ยาวหรือสั้นเกินไป
แกว่งแขนพองาม ถ้าเป็นสตรีควรระมัดระวังสะโพกเป็นไปตามปกติ
2. เดินกับผู้ใหญ่ ให้เดินเอียงไปทางซ้ายข้างหลังผู้ใหญ่ ห่างประมาณ 1-2 ฟุต ให้อยู่ใน
ลักษณะนอบน้อม
3. การเดินเข้าสู่ที่ชุมนุมนั่งกับพื้น
 - 3.1 เดินอย่างสุขภาพ
 - 3.2 เมื่อผ่านผู้ที่นั่ง ให้ก้มตัว มากหรือน้อยสุดแต่ระยะใกล้ไกล

4. มารยาทในการทำความเคารพต่อชาติ

มารยาทในการเคารพชาติและธงชาติ

1. ต้องทำความเคารพธงชาติ
2. เมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ ต้องทำความเคารพด้วยการยืนตรง
3. ร้องเพลงชาติได้
4. พูดยังชาติในลักษณะที่ยกย่อง ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นชาติของตน

5. มารยาทในการเคารพศาสนา

วิธีการแสดงความเคารพทางศาสนา ทำได้ดังนี้

1. ทำบุญตักบาตรตามกำลังความสามารถ โดยเฉพาะในวันสำคัญทางศาสนา
2. เมื่อเข้าไปในโบสถ์วิหาร ต้องถอดรองเท้าและนั่งอย่างสำรวม ไม่พูดคุยเสียงดัง

3. เห็นพระพุทธรูปในวัด ควรทำความเคารพด้วยการไหว้หรือกราบ
4. เห็นพระภิกษุ สามเณร ควรจะเคารพ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น
5. เวลาพระเทศน์ สวดมนต์ ควรตั้งใจฟังอย่างสำรวม
6. ควรสวดมนต์ได้บ้าง
7. กราบพระก่อนนอนทุกคืน พร้อมกับระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

6. มารยาทในการทำความเคารพพระมหากษัตริย์

มารยาทในการทำความเคารพพระมหากษัตริย์

1. ยืนตรงทำความเคารพพระมหากษัตริย์ พระมหาราชินี พระโอรส พระธิดา หรือตัวแทนพระองค์ ผู้ชายถวายค้ำ ผู้หญิงถอนสายบัว
2. ยืนตรงทำความเคารพเมื่อได้ยินเพลงสรรเสริญพระบารมีทุกครั้ง
3. ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี
4. เทิดทูนพระองค์ในทุกโอกาส
5. ตั้งรูปของพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระโอรส พระธิดา ไว้ในที่สูง

การถวายความเคารพแบบสากล

ผู้ชาย ใช้ วิธีถวายค้ำนับ โดยค้อมลำตัวตั้งแต่ศีรษะถึงเอวลงให้ต่ำพอสมควร เสร็จแล้วยืนตัวตรงลักษณะเดิม

ผู้หญิง ใช้ วิธีถวายความเคารพด้วยการถอนสายบัว แบบสากลนิยม ยืนตัวตรง หันหน้าไปทางพระองค์ท่าน วาดเท้าข้างใดข้างหนึ่งที่ถนัดไปข้างหลัง พร้อมกับย่อตัวลง ลำตัวตรง ปลอ่ยแขนตรงแนบลำตัว สายตาทอดลง เสร็จแล้วยืนตัวตรงลักษณะเดิม

การหมอบกราบ

ใช้แสดงความเคารพพระมหากษัตริย์ลงมาถึงพระ บรมวงศ์ในโอกาสเข้าเฝ้าฯ ทั้งชายและหญิง ให้นำสิ่งพับเพียบเก็บปลายเท้า แล้วหมอบลงให้ศอกทั้งสองข้างถึงพื้น คร่อมเข่าที่อยู่ด้านล่างเพียงเข่าเดียว มือประสาน เรียกว่า **หมอบเฝ้า** เวลากราบให้ประนมมือ ก้มศีรษะลงหน้าผากแตะส่วนบนของมือ ถ้าท่านทรงพระราชทานสิ่งของให้ ให้ยกมือขวาขึ้นเอว **ในลักษณะเดียวกับการรับปริญญาบัตร** คือยกมือขวาขึ้น ฝ่ามือตั้งฉากกับพื้น กระดกข้อมือขึ้นเล็กน้อย แล้วตัวจัดมือมาอยู่ในท่าเตรียมรับสิ่งของ โดยทำมือเป็นอุ้งเล็กน้อย เมื่อรับสิ่งของมาแล้ว ให้ประคองสิ่งของนั้นไว้ แล้วกราบอีกครั้งหนึ่ง แล้วกลับมานั่งในท่าหมอบเฝ้า แล้วทรงตัวนั่งในท่าพับเพียบ หรือคลานถอยหลังออกไปจนพ้นที่ประทับ

ใบความรู้ เรื่องการไหว้

วิธีไหว้ขณะยืน

1. ไหว้พระ ประนมมือขึ้น ก้มศีรษะ จรดหัวแม่มือที่กลางหว่างคิ้ว นิ้วชี้แตะที่เหนือหน้าผาก ก้มหัวให้หน้าขนานกับพื้น ค้อมหลังพอประมาณ
2. ไหว้ผู้มีพระคุณและผู้อาวุโส เช่นเดียวกับการไหว้พระ แต่นิ้วหัวแม่มือจรดปลายจมูก นิ้วชี้จรดหว่างคิ้ว
3. ไหว้บุคคลทั่วไปและผู้เสมอกัน ประนมมือขึ้น ก้มศีรษะเล็กน้อย หัวแม่มือจรดปลายคาง นิ้วชี้จรดที่จมูก ค้อมหลังพอประมาณ

การไหว้บุคคลทั่วไป

ประนมมือไหว้ ให้นิ้วหัวแม่มืออยู่ที่ปลายคาง ปลายนิ้วชี้จรดปลายจมูก

ผู้ชาย ยืนตรง ค้อมตัวลงน้อยกว่าระดับการไหว้ผู้ใหญ่ผู้มีพระคุณ พร้อมประนมมือขึ้นไหว้

ผู้หญิง ยืนตรง ถอยเท้าข้างที่ถนัดไปข้างหลัง ย่อเข่าลงน้อยกว่าระดับการไหว้ผู้ใหญ่ผู้มีพระคุณพร้อมประนมมือขึ้นไหว้

การไหว้ผู้เสมอกัน

ยืนตัวตรง ประนมมือ ให้นิ้วหัวแม่มืออยู่ที่ปลายคาง ปลายนิ้วชี้จรดปลายจมูก ทั้งชายและหญิง การไหว้จะไหว้พร้อม ๆ กัน

ใบความรู้ เรื่อง การกราบ

การกราบพระ แบบ เบญจางคประดิษฐ์

การกราบพระแบบเบญจางคประดิษฐ์ เป็นการกราบที่แสดงความเคารพอย่างสูงสุด ต่อบุคคลที่ควรเคารพนับถือสูงสุด ซึ่งก็คือพระนั่นเอง **เบญจางคประดิษฐ์** แปลว่า **ตั้งไว้เฉพาะซึ่งองค์ห้า** โดย **เบญจ** ซึ่งแปลว่า ๕ นั้น หมายถึง อวัยวะทั้ง ๕ อัน ได้แก่ หน้าผาก มือทั้งสอง และเข่าทั้งสอง โดยอวัยวะที่เวลานั้นเวลากราบจะต้องจรดลงให้ติดกับพื้น ซึ่งทำนี้จะปฏิบัติแตกต่างกันใน หญิง และ ชาย

ชาย ให้ปฏิบัติ ดังนี้

ท่าเตรียม ท่าเตรียมของชายนั้น จะเรียกว่า ท่าเทพบุตร นั่งคุกเข่าปลายเท้าตั้ง นั่งบนส้นเท้า ไม่นั่งบนเท้า มือทั้งสองวางบนหน้าขาทั้งสองข้าง นิ้วมือแนบชิดติดกัน ส้นเท้าไม่เบะออก

จังหวะที่ ๑ อัญชลี ยกมือขึ้นประนมมือระหว่างอกปลายนิ้วชิดเบนออกจากตัวพอประมาณ ไม่กางศอก

จังหวะที่ ๒ วันทา ยกมือขึ้น นิ้วหัวแม่มือจรดหว่างคิ้ว ปลายนิ้วชี้จรดกลางหน้าผาก พร้อมกับกับค้อมศีรษะลง

จังหวะที่ ๓ อภิวัต ทอดมือลงกราบ ให้มือและแขนทั้งสองข้างลงพร้อมกัน ห่างกันเล็กน้อย พอให้หน้าผากจรดพื้นระหว่างมือได้ โดยศอกทั้งสองข้างต่อเข่า ขนานไปกับพื้น หลังไม่โก่ง หรือก้มไม่โดงจนเกินงาม

การกราบจะกราบ ๓ ครั้ง เมื่อครบสามครั้ง ยกมือขึ้นจบโดยให้นิ้วหัวแม่มือจรดหว่างคิ้ว ปลายนิ้วชี้จรดหน้าผาก แล้วปล่อยมือลง

หญิง ปฏิบัติ ดังนี้

ท่าเตรียม ท่าเตรียมของหญิงนั้น จะเรียกว่า ท่าเทพธิดา นั่งคุกเข่าปลายเท้าราบ นั่งบนส้นเท้า มือทั้งสองวางบนหน้าขาทั้งสองข้าง นิ้วมือแนบชิดติดกัน ปลายเท้าไม่เบะออก

จังหวะที่ ๑ อัญชลี ยกมือขึ้นประนมระหว่างอก ปลายนิ้วชิด เบนออกจากตัวพอประมาณ ไม่กางศอก

จังหวะที่ ๒ วันทา ยกมือขึ้น นิ้วหัวแม่มือจรดหว่างคิ้ว ปลายนิ้วชี้จรดกลางหน้าผาก พร้อมกับกับค้อมศีรษะลง

จังหวะที่ ๓ อภิวัต ทอดมือลงกราบ ให้มือและแขนทั้งสองข้างลงพร้อมกัน ห่างกันเล็กน้อย พอให้หน้าผากจรดพื้นระหว่างมือได้ โดยศอกทั้งสองข้างคร่อมเข่าเล็กน้อย

การกราบจะกราบ ๓ ครั้ง เมื่อครบสามครั้ง ยกมือขึ้นจบ โดยให้นิ้วหัวแม่มือจรดหว่างคิ้ว ปลายนิ้วชี้จรดหน้าผาก แล้วปล่อยมือลง

การกราบผู้ใหญ่

ใช้กราบผู้อาวุโส หรือผู้มีพระคุณ ทั้งหญิงและชาย ให้นำหนึ่งพับเพียบเก็บปลายเท้า ทอดมือทั้งสองพร้อมกัน ให้แขนค่อมเข้าที่อยู่ด้านล่างเพียงเข่าเดียว มือประนม ค้อมตัวลง หน้าผากแตะส่วนบนของมือ กราบเพียงครั้งเดียว โดยไม่แบมือ เมื่อกราบเสร็จ ประสานมือดันตัวลุกขึ้นนั่งในท่าพับเพียบ

การหมอบกราบพระกษัตริย์

ใช้แสดงความเคารพพระมหากษัตริย์ลงมาถึงพระบรมวงศานุวงศ์ในโอกาสเข้าเฝ้าฯ ทั้งชายและหญิง ให้นำหนึ่งพับเพียบเก็บปลายเท้า แล้วหมอบลงให้ศอกทั้งสองข้างถึงพื้น คร่อมเข้าที่อยู่ด้านล่างเพียงเข่าเดียว มือประสาน เรียกว่า **หมอบเฝ้า** เวลากราบให้ประนมมือ ก้มศีรษะลงหน้าผากแตะส่วนบนของมือ ถ้าทำนทรงพระราชทานสิ่งของให้ ให้ยกมือขวาขึ้นเอางาน ในลักษณะเดียวกับการรับปริญญาบัตร คือยกมือขวาขึ้น ฝ่ามือตั้งฉากกับพื้น กระดกข้อมือขึ้นเล็กน้อย แล้วตัวค้อมมาอยู่ในท่าเตรียมรับสิ่งของ โดยทำมือเป็นอุ้งเล็กน้อย เมื่อรับสิ่งของมาแล้ว ให้ประคองสิ่งของนั้นไว้ แล้วกราบอีกครั้งหนึ่ง แล้วกลับมานั่งในท่าหมอบเฝ้า แล้วทรงตัวนั่งในท่าพับเพียบ หรือคลานถอยหลังออกไปจนพ้นที่ประทับ

**โปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรม จ.อุบลราชธานี
ครั้งที่ 12**

เรื่อง	กิจกรรม ปัจฉิมนิเทศ
วัตถุประสงค์	เพื่อให้ทราบถึงผลของโปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชาย
เทคนิคที่ใช้	บทบาทสมมติ
แนวคิด	กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ เป็นการแสดงความขอบคุณต่อตนเอง เพื่อน และทุกๆ คนที่ทำให้เกิดกิจกรรมที่ดีที่มีประโยชน์และประสบความสำเร็จด้วยดี ทั้งนี้ทั้งนั้นจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมโปรแกรมเองและต้องการให้เกิดเป็นปฏิริยาลูกโซ่บอกต่อไปยังคนอื่นๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จที่พัฒนาทักษะทางสังคมและปฏิบัติตนเหมาะสมได้
เวลา	ประมาณ 50 นาที
อุปกรณ์	แบบสอบถาม
ดำเนินการ	ผู้วิจัยกล่าวทักทายเด็กและเยาวชนชายผู้เข้าร่วมโปรแกรมและกล่าวถึงกิจกรรมที่ผ่านมา แล้วจึงนำเข้าสู่กิจกรรม
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นการมีส่วนร่วม ให้เด็กและเยาวชนชายตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางสังคม 2. ขั้นวิเคราะห์ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ผู้วิจัยสอบถามความคิดเห็น ความรู้สึกของเด็กและเยาวชนชายจากการเข้าร่วมโปรแกรมพร้อมทั้งสอบถามข้อเสนอแนะในกิจกรรม 2.2 ผู้วิจัยให้เด็กและเยาวชนชาย แสดงความรู้สึกต่อกันและกันในระยะเวลาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ 3. ขั้นสรุปหลักการ ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณเด็กและเยาวชนชายทุกคนในความตั้งใจในการเข้าร่วมโปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรม 4. ขั้นประเมินผล <ol style="list-style-type: none"> 4.1 สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชนชาย 4.2 สังเกตการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม 4.3 สังเกตบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม

ภาคผนวก ข

1. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
2. หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ
3. หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือ (Try out)
4. หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย
5. ประวัติส่วนตัว

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามทักษะทางสังคม และโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่

1. อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายไกรสร ชันทจร
วัน เดือน ปีเกิด	9 เมษายน พ.ศ. 2524
สถานที่เกิด	41 หมู่ 5 บ้านโคกหนองแขง ตำบลนาบุง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี รหัสไปรษณีย์ 41230
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1259/1 ตำบลเมืองเหนือ อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ 33000
หน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูพิเศษวิชาภาษาอังกฤษ หมวดสาระวิชาภาษาต่างประเทศ โรงเรียนวัดหลวงวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	ประถมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนบ้านโคกหนองแขง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2547	คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2553	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) จิตวิทยาการแนะแนว จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร